

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

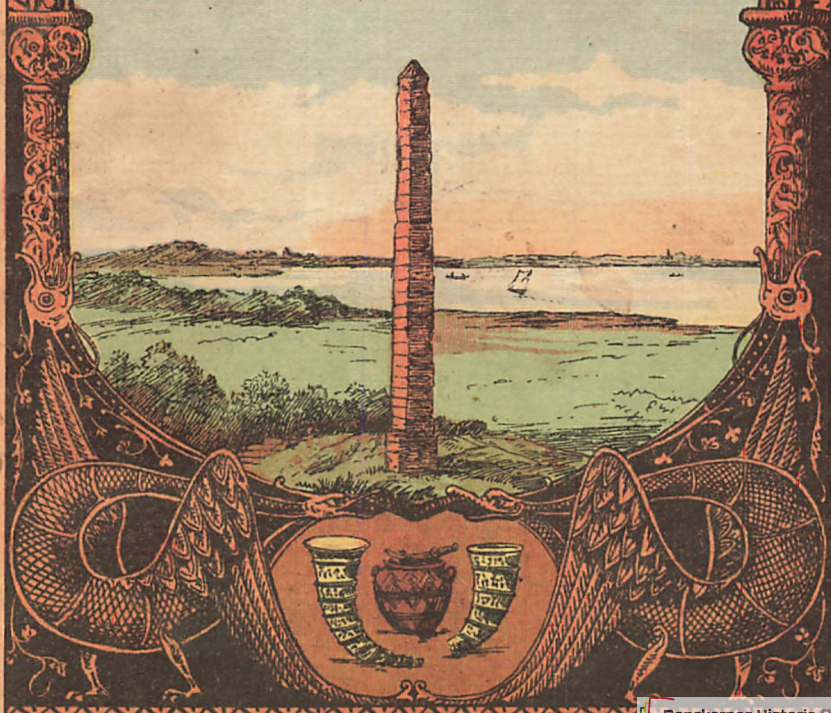
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1912.

Udgiver og Ansvarhavende: M. Andresen

Sprogforeningens

A l m a n a k

for

* * **1912.** * *

19de A r g a n g.

Udgivere:

W. Andresen og J. N. S. Strandsager
Habenraa. København.

Habenraa.

Trykt i „Hejmbals“ Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1912.

Siden Reformationen	395
" Indførelsen af den Julianste Kalender	1957
" " " " Gregorianste "	330
" " " " forbedrede "	212
" Bogtrykkerkunstens Opfindelse	472

Formørkelser.

I Aaret 1912 finder der 2 Solformørkelser og 2 Maaneformørkelser Sted, hvoraf den første Solformørkelse og den første Maaneformørkelse vil være synlige hos os.

1. Den første, hos os synlige Maaneformørkelse vil finde Sted Natten mellem 1. og 2. April og vare fra Kl. 10.26 til 12.02. Den vil være delvis og kun af ringe Betydning, da næppe en Femtedel af Maanens Tværmaal vil blive formørket. Den vil være synlig i den vestlige Halvdel af Australien, i Asien, i Europa, Afrika og Sydamerika.

2. Den første, hos os synlige Solformørkelse finder Sted den 17. April. Den begynder Kl. 9.54 Form. i Brasilien, drager derpaa over den nordlige Halvdel af Sydamerika, den østlige Halvdel af Nordamerika, den nordlige Halvdel af Atlanterhavet, den nordvestlige Del af Afrika, hele Europa, de nordlige Polaregne og den vestlige Halvdel af Asien og ender Kl. 8.15 om Efterm. i det russiske Turtkestan. Den vil paa sine Steder blive ringformet, dog ikke hos os. I vore Egne vil den begynde Kl. 12.06 og ende Kl. 2.43; dens største Omfang vil være 0.96 af Solens Tværmaal.

3. Den anden, hos os usynlige Maaneformørkelse finder Sted den 26. September fra Kl. 12.03 til 1.26 Efterm. Den vil være delvis, og kun en Ottendedel af Maanens Tværmaal vil blive overskygget. Den vil kun blive synlig i Nordamerika, Australien og den østlige Halvdel af Asien.

4. Den anden, hos os usynlige Solformørkelse vil blive fuldstændig og finde Sted den 10. Oktober. Den begynder om Formiddagen Kl. 11.57 i det Karaimiske Hav, drager over Mellem- og Sydamerika, den sydlige Del af Atlanterhavet, Sydpacifien af Afrika og det sydlige Ishav og ender om Eftermiddagen Kl. 5.15 omtrent 10 Grader sydlig for Afrikas Sydspids.

Imellem Jul og Fastelavn er der 7 Uger 6 Dage,
og imellem Pinse og Advent er der 27 Uger.

Festregning og Aarstiderne 1912.

Føroaaret begynder b. 21. Mars.	Fastelavns Søndag b. 18. Februar.
Sommeren " b. 21. Junl.	Vaarsdag b. 7. April.
Efteraaret " b. 23. September.	Pinsefest b. 28. Maj.
Vinteren " b. 22. December.	Første Advent b. 1. December.
Det gyldne Tal er 13. Epaltten XI.	Andet Bededag b. 3. Maj.
Søndagsbogslovet er GF. Solcirkelen 17.	Trediesst Bededag b. 20. November.

Højvandet ved Nordflesbigs Bestkyst.

Højvandet er udregnet paa Grundlag af Flodtabelerne i den af det tyske Indenrigsministerium udgivne „Nautisches Jahrbuch“ og egne Jagttagelser.

De for hver Dags Formiddag og Eftermiddag anførte Klokketallet angiver Højvandet ved Romo Havn og Vallum „Korested“. For at finde Flobtiden ved Skærbæk Brohoved maa man lægge 20 Minutter, ved Ddden paa Nordland Romo omtrent 10 Minutter og ved Søjer Sluje 50 Minutter til.

Labbandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Højvandet.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Plade, som er opstillet saaledes, at den kan befinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret oprejses en Stift lodret paa Pladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinien er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne affkaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 18de og 25de Juni eller imellem den 18de og 25de December.

Over Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

F e s t t a b e l.

De foranderlige Fester bestemmes alle efter Vaasse.

Aar	Vaasse	Pinse	1. Advent	Antal af Epløshanlæs-, Trinitats- Søndage.	
1912	7. April	26. Maj	1. Decbr.	4	26
1913	23. Marts	11. Maj	30. Novbr.	1	27
1914	12. April	31. Maj	29. Novbr.	4	24
1915	4. April	23. Maj	28. Novbr.	3	26
1916	23. April	11. Juni	3. Decbr.	6	23

Januar 1912.

D. C. N.

Uflugmaaned.

31 Dage

Højvande
E. Nm. 3. E.

		Eftm.	Form.			Jm.	Em.
1. Uge. Kristi Omstørelse. Luf. 2, 21.							
2. Række: Matth. 6, 5—13.							
M.	1 Njtaar	1.04	5.03	} Solen Jorden nærmest Sol op 8.51, ned 4.05 Tusmørket varer 52'	11	11½	
Ti.	2 Abel	1.30	6.40		12	—	
D.	3 Enodj	2.14	8.12		12½	1	
T.	4 Methusalem	3.23	9.26	} ☉ f. M. 2 Eftm. Maanen Jorden nærm.	1½	2	
F.	5 Simeon	4.55	10.14		2½	3	
L.	6 P. 3 Konger	6.36	10.42		3½	4	

2. Uge. Da Jesus var 12 Aar gammel. Luf. 2, 42 til Enden.							
2. Række: Mark. 10, 13—16.							
E.	7 I. S. e. h. 3 Kong.	8.14	10.59	And Hertug	4½	4½	
M.	8 Erhard	9.48	11.10	} Sol op 8.48, ned 4.13 Tusmørket varer 51'	5	5½	
Ti.	9 Julianus	11.13	11.20		5½	6½	
D.	10 Paul Eremit	Morg.	11.28		6½	7½	
T.	11 Huginus	12.36	11.36	} ☉ f. Kv. 9 Form.	7½	8	
F.	12 Reinhold	1.57	11.44		8	8½	
L.	13 Hilarius	3.18	11.53		9	9½	

3. Uge. Brylluppet i Kana. Joh. 2, 1 til 11.							
2. Række: Luf. 19, 1—10.							
E.	14 I. S. e. h. 3 Kong.	4.38	12.07	Felix	10	10½	
M.	15 Maurus	5.57	12.27	} Sol op 8.41, ned 4.25 Tusmørket varer 49'	11½	11½	
Ti.	16 Marcellus	7.11	12.56		—	12½	
D.	17 Antonius	8.13	1.41		12½	1½	
T.	18 Briſca	9.00	2.42	Maanen Jorden fjærn.	1½	2½	
F.	19 Pontianus	9.31	3.54	☉ n. M. 12 Middag	2½	3	
L.	20 Fab. og Sebast.	9.51	5.12		3	3½	

4. Uge. Da Jesus gik ned af Bjærget. Matth. 8, 1—13.							
2. Række: Luf. 17, 5—10.							
E.	21 I. S. e. h. 3 Kong	10.04	6.32	Agnes	3½	4½	
M.	22 Vincentius	10.15	7.50	} Sol op 8.32, ned 4.38 Tusmørket varer 48'	4½	4½	
Ti.	23 Emerentius	10.23	9.08		4½	5½	
D.	24 Timotheus	10.30	10.26		5½	5½	
T.	25 Pauli Omvend.	10.37	11.45	} Kejs. Vilhelm II.s Fjbd. ☉ f. Kv. 10 Form.	6	6½	
F.	26 Polycarpus	10.44	Morg.		6½	7	
L.	27 Christophorus	10.53	1.08		7½	7½	

5. Uge. Jesus gik ud i Skibet. Matth. 8, 23—27.							
2. Række: Matth. 14, 22—33.							
E.	28 I. S. e. h. 3 Kong	11.07	2.37	Carol. Magn.	8	8½	
M.	29 Valerius	11.26	4.09	} Sol op 8.21, ned 4.52 Tusmørket varer 46'	8½	9½	
Ti.	30 Lovise	11.59	5.42		10	10½	
D.	31 Vigilius	12.53	7.03		11½	12	

Februar 1912.

D. C. N.

Blidemaaned. 29 Dage.

Sjovante
Se Anm. 3. S.

		Efterm.	Form.		Frn.	Em.
L.	1 Brigida	2.15	8.02		—	12 $\frac{1}{2}$
F.	2 Rhindelmissæ	3.52	8.39	Maanen Jorden nærm.	1 $\frac{1}{2}$	2
L.	3 Blasius	5.34	9.02	☉ f. M. 1 Morg.	2 $\frac{1}{2}$	3

6. Uge. Arbejderne i Vingaarden. Matth. 20, 1—16.

2. Række: Matth. 25, 14—30.

S.	4 Septuagesima	7.12	9.16	Veronica	3 $\frac{1}{2}$	4
M.	5 Agathe	8.45	9.27		4	4 $\frac{1}{2}$
Ti.	6 Dorothea	10.12	9.35	} Sol op 8.08, ned 5.07 Tusmørket varer 45'	4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
D.	7 Richard	11.37	9.42		5 $\frac{1}{2}$	6
F.	8 Corintha	Morg.	9.51		6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$
F.	9 Apollonia	1.00	9.59		6 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$
L.	10 Scholastika	2.23	10.12	☾ f. Kv. 2 Morg.	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$

7. Uge. De fire Slags Sædejord. Luf. 8, 4—15.

2. Række: Mark. 4, 26—32.

S.	11 Sexagesima	3.45	10.30	Euphrosyne	8	8 $\frac{1}{2}$
M.	12 Eufalia	5.02	10.55		9	9 $\frac{1}{2}$
Ti.	13 Benignus	6.09	11.34	} Sol op 7.54, ned 5.22 Tusmørket varer 44'	10 $\frac{1}{2}$	11
D.	14 Valentinus	7.00	12.30		11 $\frac{1}{2}$	—
L.	15 Faustinus	7.34	1.40	Maanen Jorden fjern.	12 $\frac{1}{2}$	1
F.	16 Juliane	7.57	2.58		1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$
L.	17 Findanus	8.13	4.18		2	2 $\frac{1}{2}$

8. Uge. Kristi Daab. Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Luf. 18, 31 til Enden.

S.	18 Fastelavn	8.24	5.37	} Concordia. Dvinaqua- gesima. Estomih. 2 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
M.	19 Ammon	8.33	6.56		☉ u. Maane 7 Form.	3 $\frac{1}{2}$
Ti.	20 hvide Tirsdag	8.40	8.15	Eucharis	4	4 $\frac{1}{2}$
				Samuel		
D.	21 Aste-Onsdag	8.46	9.34	} Sol op 7.38, ned 5.37 Tusmørket varer 43'	4 $\frac{1}{2}$	5
F.	22 Peders Stol	8.53	10.56		5	5 $\frac{1}{2}$
F.	23 Papias	9.01	Morg.		5 $\frac{1}{2}$	6
L.	24 Skudbag	9.13	12.22		6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$

9. Uge. Jesus fristes af Djævelen. Matth. 4, 1—11.

2. Række: Luf. 22, 24—32.

S.	25 1. S. i Fasten	9.29	1.51	} Matthias. Dvadrage- sima. Invocavit. 6 $\frac{1}{2}$ 7	6 $\frac{1}{2}$	7
M.	26 Victorinus	9.54	3.23		☉ f. Kv. 8 Aften.	7 $\frac{1}{2}$
Ti.	27 Jøger	10.37	4.47	Leander	8 $\frac{1}{2}$	9
D.	28 Tamperdag	11.46	5.54	} Sol op 7.22, ned 5.51 Tusmørket varer 42'	9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
L.	29 Ollegaard	1.15	6.37		11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$

Marts 1912.

D. C. N.

Tordmaaned.

31 Dage

 Sejoaende
Se Num. 3. S.

		Efterm.	Form.		Im.	Em.
F.	1 Albinius	2.53	7.01	Maanen Jorden nærm.	—	12½
L.	2 Simplicius	4.33	7.20		1½	2

 10. Uge. **Den kanaanætte Kvinde.** Matth. 15, 21—28.

2. Række: Mart. 9, 17—29.

				Kunigunde.		
S.	3 2. S. i Fasten	6.08	7.32	Reminiscere.	2½	2½
M.	4 Abrianns	7.39	7.42	☉ f. M. 12 Middag	3	3½
Ti.	5 Tephophilus	9.07	7.50	Sol op 7.05, ned 6.05 Tusmørket varer 42'	3½	4½
D.	6 Gotfred	10.34	7.57		4½	5
T.	7 Perpetua	12.00	8.06		5	5½
F.	8 Beata	Morg.	8.16		5½	6
L.	9 40 Ribbere	1.25	8.31		6½	6½

 11. Uge. **Jesús drev en Dævel ud.** Luk. 11, 14—28.

2. Række: Johs. 8, 42—51.

S.	10 3. S. i Fasten	2.46	8.54	Edel. Denti	7	7
M.	11 Thala	4.00	9.28	☉ f. Kv. 9 Aften	7½	7½
Ti.	12 Gregorius	4.58	10.18	Sol op 6.47, ned 6.20 Tusmørket varer 42'	8½	8½
D.	13 Macebonius	5.38	11.23		9½	10½
T.	14 Euthychius	6.04	12.39	Maanen Jorden fjærn.	11	11½
F.	15 Zacharias	6.21	1.59		—	12½
L.	16 Gudmund	6.33	3.19		12½	1½

 12. Uge. **Jesús bospiser 5000 Mand.** Joh. 6, 1—15.

2. Række: Joh 6, 35—51.

S.	17 Midfaste	6.42	4.40	Gertrud. Petare	1½	2½
M.	18 Alexander	6.49	5.59	☉ u. M. 11 Aften.	2½	2½
Ti.	19 Jozeph	6.56	7.19	Sol op 6.30, ned 6.33 Tusmørket var 42'	3	3½
D.	20 Gorbins	7.02	8.41		3½	4
T.	21 Benedictus	7.10	10.08	Foraarets Beg. Jævnd.	4	4½
F.	22 Paulus	7.20	11.38		4½	5
L.	23 Sibelis	7.34	Morg.		5	5½

 13. Uge. **Engelen Gabriel udsendes.** Luk. 1, 26—38.

2. Række: Luk. 1, 46—56.

S.	24 5. S. i Fasten	7.56	1.09	Ulrica. Judica	5½	6
M.	25 Maria Debud.	8.33	2.37		6½	6½
Ti.	26 Gabriel	9.31	3.48	☉ f. Kv. 4 Morg.	7½	7½
D.	27 Castor	10.52	4.38	Sol op 6.12, ned 6.47 Tusmørket varer 42'	8½	8½
T.	28 Eustachius	12.26	5.09		Maanen Jorden nærm.	9½
F.	29 Jonas	2.02	5.27		11½	11½
L.	30 Evirinus	3.37	5.40		—	12½

 14. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1—9.

2. Række: Mart. 14, 3—9.

S.	31 Palmesøndag	5.08	5.50	Balbina	1	1½
----	----------------	------	------	---------	---	----

April 1912.

D. C. N.

Faaremaaned. 30 Dage.

Dejligste
E. Ann. 3. S.

		Efterm.	Form.		Fm	Em.
M.	1 Hugo	6.36	5.57	} (v) f. M. 11 Aften } Synlig Maanedmørk. } Sol op 5.49, ned 7.04 } Tusmørket varer 43'	2	2½
Ti.	2 Theodosius	8.04	6.05		2½	3½
D.	3 Nicetas	9.31	6.13		3½	3½
T.	4 Skertoredag	10.58	6.22	Ambrosius	4	4½
F.	5 Langfredag	Morg.	6.35	Trene	4½	4½
L.	6 Sixtus	12.23	6.54		5	5½

15. Uge. **Kristi Dystandelse.** Mark. 16, 1—7.

2. Række: Matth. 28, 1—8.

E.	7 Paaskebad	1.43	7.23	Egesippus	5½	6
M.	8 2. Paaskebad	2.48	8.06	Janus	6½	6½
Ti.	9 Procopius	3.36	9.06	C f. Kv. 4 Efterm.	7	7½
D.	10 Ezechiel	4.08	10.18	} Sol op 5.31, ned 7.18 } Tusmørket varer 44' } Maanen Jorden fjærnest	8	8½
T.	11 Leo	4.28	11.38		9½	9½
F.	12 Julius	4.41	12.58		10½	11
L.	13 Justinus	4.50	2.18		11½	—

16. Uge. **Jesús kom ind ad lukte Døre.** Joh. 20, 19 til Enden.

2. Række: Joh. 21, 15—19.

E.	14 1. S. e. Paaske	4.58	3.38	Tiburtius. Quasimodo	12½	12½
M.	15 Olympia	5.05	4.58		1	1½
Ti.	16 Danst Fjhted.	5.12	6.20	Mariane	1½	2½
D.	17 Anicetus	5.19	7.46	} Sol op 5.19, ned 7.28 } Tusmørket varer 46' } U n. M. 1 Efterm. } Synlig Solformørkelse	2½	2½
T.	18 Eleutherius	5.28	9.17		3	3½
F.	19 Daniel	5.41	10.51		3½	4
L.	20 Suspicius	6.00	Morg.		4½	4½

17. Uge. **Jesús er den gode Hæde.** Joh. 10, 11—16.

2. Række: Joh. 10, 22—30.

E.	21 2. S. e. Paaske	6.32	12.22	} Florentius } Misericordia Domini	4½	5
M.	22 Cajus	7.24	1.41		Maanen Jorden nærmest	5½
Ti.	23 Georgius	8.39	2.38	} Sol op 5.03, ned 7.41 } Tusmørket varer 47, } U f. Kv. 10 Form.	6½	6½
D.	24 Albertus	10.09	3.14		7½	7½
T.	25 Markus	11.41	3.35		8½	8½
F.	26 Cletus	1.17	3.49		9½	10
L.	27 Ananias	2.47	3.59		11½	11½

18. Uge. **Kristi Dørgang til Faderen.** Joh. 16, 16—22.

2. Række: Joh. 14, 1—11.

E.	28 3. S. e. Paaske	4.14	4.07	Vitalis. Jubilate	—	12½
M.	29 Peter Martyr	5.39	4.14		12½	14
Ti.	30 Severus	7.05	4.22		1½	2

Maj 1912.

D. C. N.

Majmaaned.

31 Dage.

Højbanke
E. Nm. 3. E.

		Estrm.	Form.		Fm.	Em.
D.	1 Phil. og Jacob	8.32	4.30	Sol op 4.47, ned 7.55 Tusmørket varer 49' ☺ f. M. 11 Form. Korsmiøse	2½	2½
L.	2 Athanasius	9.58	4.42		3	3½
F.	3 Danf Vedeb.	11.22	4.57		3½	3¾
L.	4 Florian	Morg.	5.21		4	4½

19. Uge. **Den Selligaands Sendelse.** Joh. 16, 5—15.

2. Række: Joh. 8, 28—36.

G.	5 1. S. e. Vaaste	12.34	5.59	Gothard. Cantate	4¾	5
M.	6 Joh. a. Port.	1.29	6.52	De lyse Nætter begynder	5¼	5½
Ti.	7 Flavia	2.09	8.01	Maanen Jorden fjærnest	5¾	6
D.	8 Stanislaus	2.32	9.18	Sol op 4.32, ned 8.08 Tusmørket varer 52'	6¾	7
L.	9 Caspar	2.47	10.37	C f. Nv. 11 Form:	7¼	7¾
F.	10 Gordianus	2.59	11.57		8½	8¾
L.	11 Mamertus	3.07	1.15		9¾	10

20. Uge. **Veder i Jesu Navn!** Joh. 16, 23—28.

2. Række: Joh. 17, 1—11.

G.	12 1. S. e. Vaaste	3.14	2.34	Pancratius. Rogate	11	11½
M.	13 Jucennus	3.20	3.54		12	—
Ti.	14 Kristian	3.27	5.18	Sol op 4.19, ned 8.20 Tusmørket varer 55'	12½	1¾
D.	15 Sophie	3.36	6.48		1	1½
L.	16 Stimmelfartsd.	3.47	8.22	Sara. ☺ u. M. 11 Nft.	1¾	2¼
F.	17 Bruno	4.03	9.58		2½	2¾
L.	18 Erif	4.29	11.26		3	3½

21. Uge. **Naar Trosteren kommer.** Joh. 15, 26—16.4.

2. Række: Joh. 15, 20 til Enden,

G.	19 1. S. e. Vaaste	5.14	Morg.	Pontentiana. Grandi Maanen Jorden nærm.	3¾	4
M.	20 Angelica	6.23	12.33		4¼	4¾
Ti.	21 Helene	7.52	1.15	Sol op 4.07, ned 8.33 Tusmørket varer 58'	5½	5¾
D.	22 Castus	9.28	1.41		6¼	6½
L.	23 Desiderius	11.03	1.58	☺ f. Nv. 3 Estrm.	7	7¼
F.	24 Esther	12.34	2.08		8	8½
L.	25 Urbanus	2.00	2.17		9½	10

22. Uge. **Øvo mig elsker.** Joh. 14, 23 til Enden.

2. Række: Joh. 14, 15—21.

G.	26 Pinsedag	3.24	2.24	Deba	10¾	11¼
M.	27 2. Pinsedag	4.48	2.31	Lucian	11¾	—
Ti.	28 Vilhelm	6.12	2.39	Maximinus	12¼	12¾
D.	29 Tamperdag	7.38	2.49	Sol op 3.58, ned 8.43 Tusmørket varer 61'	1	1½
L.	30 Vigand	9.02	3.03		☺ f. M. 12 Midnat	2
F.	31 Petronella	10.19	3.24		2½	2¾

Juni 1912.

D. C. N.

Skærsommer. 30 Dage.

Seboende
Se Num. 3. S.

L.		Efterm.	Form.		Fm.	Em.
1.	Mikomedes	11.22	3.54		3½	3½

23. Uge. **Kristus og Mikodemus.** Joh. 3, 1—15.

2. Række: Matth. 28, 18 til Enden.

G.	2	Trinitatis.	Morg.	4.42	Marcellinus	3½	4
M.	3	Grasmus	12.06	5.45	Frederik VIII.s Fdg.	4½	4½
Ti.	4	Dytatus	12.35	7.00	Maanen Jorden fjærnest	5	5
					Grundlovsdag		
D.	5	Bonifacius	12.54	8.20	Sol op 3.51, ned 8.52	5½	5½
T.	6	Norbertus	1.06	9.38	Tusmørket varer 64'	6½	6½
F.	7	Jeremias	1.15	10.56		7	7½
L.	8	Medarbus	1.22	12.13	C f. Kv. 4 Morgen	7½	8

24. Uge. **Den rige Mand.** Luf. 16, 19 til Enden.

2. Række: Luf. 12, 13—21.

G.	9	1. S. c. Trinitat.	1.28	1.31	Primus	8½	9½
M.	10	Dymphrius	1.34	2.51		9½	10½
Ti.	11	Barnab. Apost.	1.42	4.16		11	11½
D.	12	Basilius	1.52	5.47	Sol op 3.47, ned 8.58	12	—
T.	13	Cyrrillus	2.06	7.22	Tusmørket varer 67'	12½	12½
F.	14	Rufinus	2.27	8.57		1	1½
L.	15	Bitus	3.02	10.16	☉ u. M. 7 Form.	2	2½

25. Uge. **Den store Nadder.** Luf. 14, 16—24.

2. Række: Luf. 11, 25 til Enden.

G.	16	2. S. c. Trinitat.	4.02	11.10	Thjo. Maanen 3. nærm.	2½	3½
M.	17	Botolphus	5.26	11.43		3½	4
Ti.	18	Leontius	7.04	Morg.		4½	4½
D.	19	Uerbasius	8.43	12.03	Sol op 3.46, ned 9.02	5½	5½
T.	20	Sylverius	10.17	12.16	Tusmørket varer 68'	6½	6½
F.	21	Albanus	11.47	12.26	☉ f. Kv. 10 Aften	7	7½
L.	22	10,000 Mart.	1.12	12.33	Solhverv. Mar. længste Dag. Sommerens Beg.	8	8½

26. Uge. **Det fortabte Faar.** Luf. 15, 1—10.

2. Række: Luf. 15, 11 til Enden.

G.	23	3. S. c. Trinitat.	2.37	12.40	Paulinus	9	9½
M.	24	St. Hansedag	4.00	12.48		10	10½
Ti.	25	Prosper	5.24	12.57		11	11½
D.	26	Belagius	6.47	1.09	Sol op 3.47, ned 9.03	—	12½
T.	27	Enjoverdag	8.07	1.28	Tusmørket varer 68'	12½	12½
F.	28	Elconora	9.14	1.55		1½	1½
L.	29	Pett. og Paul	10.04	2.37	☉ f. Maane 3 Efterm.	2½	2½

27. Uge. **Værer barmhjærtige!** Luf. 6, 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

G.	30	4. S. c. Trinitat.	10.37	3.36	Lucina	3	3
----	----	--------------------	-------	------	--------	---	---

Juli 1912.

D. C. N.

Ormemaaned. 31 Dage

Højvande
Se Anm. 3. S.

		Eftm.	Form.		Fm.	Em.
M.	1 Theobaldus	10.59	4.47		3½	3¾
Ti.	2 Mariæ Bejæg.	11.13	6.05	Maanen Jorden fjærnest	4½	4½
D.	3 Cornelius	11.23	7.24	Sol op 3.52, ned 9.02 Tusmørket varer 66'	4½	5
T.	4 Utricus	11.30	8.42		Solen Jorden fjærn.	5½
F.	5 Anshelmus	11.36	9.58		6	6
L.	6 Dion	11.42	11.14		6½	6¾

28. Uge. **Jesús lærer af Skibet.** Luk. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

S.	7 S. e. Trinitat.	11.49	12.31	Billebalduz C i. Kv. 6 Eftm.	7½	7½
M.	8 Kjetb	11.58	1.52		8	8½
Ti.	9 Sostrata	Morg.	3.18	Sol op 3.59, ned 8.57 Tusmørket varer 63'	8¾	9
D.	10 Knud Konge	12.09	4.49		9¾	10½
T.	11 Josva	12.26	6.23		11	11½
F.	12 Henrik	12.53	7.50		12	—
L.	13 Margarethé	1.39	8.57		12½	1

29. Uge. **Farisæernes Retfærdighed.** Matth. 5, 20—26.

2. Række: Matth. 19, 16—26.

S.	14 G. S. e. Trinitat.	2.53	9.40	Bonaventura G u. N. 2 Eftm.	1½	2
M.	15 Apostl. Deling	4.28	10.06		Maanen Jorden nærm.	2¾
Ti.	16 Susanne	6.10	10.22	Sol op 4.08, ned 8.49 Tusmørket varer 60'	3½	3¾
D.	17 Merinus	7.51	10.32		4½	4½
T.	18 Arnosphus	9.26	10.40		5½	5½
F.	19 Justa	10.55	10.48		6	6½
L.	20 Elias	12.22	10.56		6¾	7

30. Uge. **Jesús bospiser 4000 Mand.** Mark. 8, 1—9.

2. Række: Matth. 10, 24—31.

S.	21 7. S. e. Trinit.	1.47	11.05	Ebenus O i. Kv. 6 Form.	7½	7¾
M.	22 Maria Magbl.	3.12	11.16		8½	8½
Ti.	23 Apollinaris	4.36	11.32	Hundredagene begynder Sol op 4.19, ned 8.39 Tusmørket varer 57'	9	9½
D.	24 Christina	5.57	11.56		10½	10¾
T.	25 Jacobus	7.08	Morg.		11½	11¾
F.	26 Anna	8.03	12.33		—	12½
L.	27 Martha	8.41	1.27		1	1½

31. Uge. **De falske Profeter.** Matth. 7, 15—21.

2. Række: Matth. 7, 22 til Euden.

S.	28 S. e. e. Trinit.	9.04	2.36	Aurelius G f. N. 5 Morg.	2	2½
M.	29 Onj	9.20	3.53		Maanen Jorden fjærn.,	2¾
Ti.	30 Abdon	9.32	5.12	Sol op 4.30, ned 8.27 Tusmørket varer 54'	3½	3½
D.	31 Germanus	9.39	6.31		4	4

August 1912.

D. C. N.

Høstmaaned.

31 Dage

Høioande
Et Aam. 3. e.

		Efterm.	Form.		Jun.	Jul.
I.	1 Peder's Fængsl.	9.46	7.47		4½	4½
F.	2 Hannibal	9.52	9.02		5	5
V.	3 Vitobenus	9.58	10.18		5½	5½

32. Uge. **Den utro Hundfoged.** Luk. 16, 1—9.

2. Række: Luk. 12, 32—48.

S.	4 O. S. e. Trinit.	10.05	11.36	Dominicus	6	6½
M.	5 Osvalbus	10.15	12.58		6½	6½
Ti.	6 Kristi Forklar.	10.28	2.25	C j. Kv. 5 Morgen	7½	7½
D.	7 Donatus	10.40	3.58	{ Sol op 4.43, ned 8.13 Tusmørket varer 51'	8	8½
I.	8 Anth	11.24	5.26	De lyse Nætter ophører	8½	9½
F.	9 Romanus	Morg.	6.40		10	11
V.	10 Laurentius	12.23	7.33		11½	—

33. Uge. **Jesús græder over Jerusalem.** Luk. 19, 41 til Enden.

2. Række: Matth. 11, 16—24.

S.	11 O. S. e. Trinit.	1.48	8.05	Herman	12½	12½
M.	12 Clara	3.29	8.25	{ n. M. 9 Aften	1½	1½
Ti.	13 Hippolytus	5.13	8.38	{ Maanen Jorden nærm.	2½	2½
D.	14 Eusebius	6.52	8.48	{ Sol op 4.56, ned 7.58 Tusmørket varer 49'	3½	3½
I.	15 Marie Himsf.	8.27	8.56		4½	4½
F.	16 Rochus	9.57	9.03		5	5½
V.	17 Anastatus	11.26	9.11		5½	5½

34. Uge. **Farisæeren og Tolderen.** Luk. 18, 9—14.

2. Række: Luk. 7, 36 til Enden.

S.	18 O. S. e. Trinit.	12.54	9.23	Agapetus	6½	6½
M.	19 Sebalbus	2.21	9.37	{ f. Kv. 6 Efterm.	7	7
Ti.	20 Bernhard	3.46	9.57	{ Sol op 5.09, ned 7.42 Tusmørket varer 47'	7½	7½
D.	21 Salomon	5.02	10.30		8½	8½
I.	22 Symphorian	6.02	11.18		9½	10
F.	23 Zachaus	6.45	Morg	Hundredagene ender	10½	11½
V.	24 Bartolomæus	7.12	12.23		11½	—

35. Uge. **Den Døve og Stumme.** Mark. 7, 31 til Enden.

2. Række: Matth. 12, 31—42.

S.	25 O. S. e. Trinit.	7.29	1.38	{ Ludvig	12½	1
M.	26 Jrenaus	7.41	2.58	{ Maanen Jorden fjærn	1½	1½
Ti.	27 Gebhardus	7.49	4.17	{ f. M. 9 Aften	2½	2½
D.	28 Augustinus	7.56	5.35	{ Sol op 5.22, ned 7.26 Tusmørket varer 45'	3	3½
I.	29 Joh. Palsh.	8.01	6.51		3½	3½
F.	30 Benjamin	8.07	8.07		4½	4½
V.	31 Bertha	8.14	9.25		4½	4½

Septbr. 1912.

D. C. N.

Fiskemaanød.

30 Dage

Højvande
Se Ann. 3. S.

Efterm. Form.				Fr.	Em.		
36. Uge. Samaritaneren og Leviten. Luf. 10, 23—37.							
2. Række: Matth. 20, 20—28.							
S.	1	13. S. e. Trinit.	8.23	10.46	Egidius	5	5½
M.	2	Elisa	8.34	12.09		5½	5¾
Ti.	3	Seraphia	8.51	1.38	Sol op 5.35, ned 7.08 Tusmørket varer 44' C f. Kv. 2 Efterm.	6	6½
D.	4	Theodosia	9.19	3.06		6¾	7
T.	5	Regina	10.06	4.26		7½	7¾
F.	6	Magnus	11.18	5.27		8½	9
L.	7	Robert	Morg.	6.06		9¾	10¾

37. Uge. De 10 Spedalske. Luf. 17, 11—19.							
2. Række: Joh. 5, 1—15							
S.	8	14. S. e. Trinit.	12.50	6.29	Maria Jobiel	11½	—
M.	9	Gorgonius	2.31	6.44	Maanen Jord. nærmest	12½	12¾
Ti.	10	Burchhardt	4.13	6.55	Sol op 5.48, ned 6.50	1½	1¾
D.	11	Hillebert	5.50	7.03	Tusmørket varer 43'	2½	2¾
T.	12	Guido	7.24	7.11	☉ n. N. 5 Morgen	3½	3¾
F.	13	Chyrianus	8.55	7.19		4	4
L.	14	† Ophøjelse	10.27	7.28		4½	4¾

38. Uge. Jungen kan tjene to Herrer. Matth. 6, 24 til Enden.							
2. Række: Luf. 10, 38 til Enden.							
S.	15	15. S. e. Trinit.	11.57	7.40	Etild	5½	5¾
M.	16	Euphemia	1.25	7.59	Titus Sol op 6.01, ned 6.32 Tusmørket varer 42' ☉ i. Kv. 9 Form.	5¾	6
Ti.	17	Lambertus	2.48	8.26		6½	6¾
D.	18	Lamperdag	3.56	9.10		6¾	7½
T.	19	Constantia	4.45	10.09		7¾	8½
F.	20	Tobias	5.16	11.23		8¾	9½
L.	21	Matthæus	5.37	Morg.	Maanen Jorden fjærn.	10	11

39. Uge. Enkens Søn af Nain. Luf. 7, 11—17.							
2. Række: Joh. 11, 19—45.							
S.	22	16. S. e. Trinit.	5.50	12.41	Mauritius	11½	—
M.	23	Linus	6.00	2.01	Efteraarets Begyndelse Tændsøgn	12½	12¾
Ti.	24	Tecla	6.06	3.20		Sol op 6.14, ned 6.14 Tusmørket varer 42'	1½
D.	25	Cleophas	6.12	4.37	2		2
T.	26	Abolp	6.18	5.54	Kpr. Kristians Føds. ☉ f. Maane 1 Eftm. Mjynt. Maaneformorf.	2½	2¾
F.	27	Cosmus	6.24	7.12		3	3½
L.	28	Venceslaus	6.32	8.33		3½	3¾

40. Uge. Den Vaterföttige. Luf. 14, 1—11.							
2. Række: Mark. 2, 14—22.							
S.	29	17. S. e. Trinit.	6.42	9.56	Mikkelsdag	4	4½
M.	30	Hieronimus	6.57	11.25		4½	4¾

Oktober 1912.

D. C. N.

Sædemaaned.

31 Dage

Højsaabe
Se Num. 3. S.

		Efterm.	Efterm.		Fm.	Em.
Ti.	1 Memigius	7.21	12.53	} Sol op 6.27, ned 5.56 Tusmørket varer 42'	5	5½
D.	2 Dittlev	8.00	2.17		5½	6
T.	3 Mette	9.02	3.23	C i. Kv. 10 Aften	6½	6¾
F.	4 Franciscus	10.26	4.07		7	7¾
V.	5 Placidus	Morg.	4.34		8½	9½

41. Uge. **Hvid Søn er Kristus?** Matth. 22, 34 til Enden.

2. Række: Joh. 15, 1—11.

S.	6 18. S. e. Trinit.	12.02	4.51	Broderens	9¾	10¾
M.	7 Amalie	1.40	5.03	Maanen Jorden nærmest	11½	—
Ti.	8 Jugeborg	3.16	5.11	} Sol op 6.41, ned 5.39 Tusmørket varer 42'	12½	12½
D.	9 Dionysius	4.50	5.18		1½	1½
T.	10 Gereon	6.21	5.26	} ☉ n. M. 3 Efterm. Ulykkelig Solformørkelse	2	2½
F.	11 Genesius	7.57	5.35		2½	3
V.	12 Maximilian	9.25	5.46		3½	3½

42. Uge. **Den Værkbrødre.** Matth. 9, 1—8.

2. Række: Joh. 1, 35 til Enden.

S.	13 10. S. e. Trinit.	10.57	6.01	Angelus	4	4½
M.	14 Calignus	12.24	6.24		4½	4¾
Ti.	15 Danst Flytted.	1.41	7.01	Hedvig	5	5½
D.	16 Gallus	2.39	7.55	} Sol op 6.55, ned 5.22 Tusmørket varer 42'	5¾	6
T.	17 Florentinus	3.19	9.04		6½	6¾
F.	18 Lukas	3.43	10.22	☉ i. Kv. 3 Morg.	7	7¾
V.	19 Balthazar	3.58	11.43	Maanen Jorden fjærn.	8½	9

43. Uge. **Brillupskæderne.** Matth. 22, 1—14.

2. Række: Matth. 21, 28—44.

S.	20 20. S. e. Trinit.	4.08	Morg.	Felicianus	9½	10½
M.	21 Ursula	4.16	1.01		10¾	11½
Ti.	22 Cordula	4.22	2.19	} Sol op 7.09, ned 5.05 Tusmørket varer 43'	11¾	—
D.	23 Søren	4.28	3.36		12½	1
T.	24 Proclus	4.34	4.53		1½	1½
F.	25 Crispinus	4.41	6.13		2	2
V.	26 Amandus	4.51	7.38	☉ i. M. 4 Morgen	2½	2½

44. Uge. **Den kongelige Mand.** Joh. 4, 46—53.

2. Række: Joh. 4, 34—42.

S.	27 21. S. e. Trinit.	5.04	9.06	Sen. Pr. Valdem. Fødsd.	3	3½
M.	28 Sim. og Judas	5.24	10.36		3½	3¾
Ti.	29 Narcisus	5.58	12.04	} Sol op 7.23, ned 4.50 Tusmørket varer 44'	4	4½
D.	30 Absalon	6.54	1.17		4¾	5
T.	31 Reform. Beg.	8.12	2.08	Drong. Louises Fødsd.	5½	5¾

Novbr. 1912.

D. C. N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Hjvande
Se Num. 3. S.

		Efterm.	Efterm.		Fm.	Em.
F.	1 Alle Helgensd.	9.15	2.38	C f. Kv. 5 Morg.	6	6 $\frac{1}{2}$
L.	2 Alle Sjæled.	11.20	2.58		7	7 $\frac{1}{2}$

45. Uge. Den gældbundne Tjener. Matth. 18, 23 til Enden
2. Række: Matth. 18, 1-14.

		Morg.				
S.	3 22. S. e. Trinit.	3.11	3.11	} Hubertus Maanen Jorden nærm.	8 $\frac{1}{2}$	9
M.	4 Otto	12.55	3.20		9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
Ti.	5 Malachias	2.25	3.28	} Sol op 7.38, ned 4.35 Tusmørket varer 45'	11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$
D.	6 Leonhardus	3.55	3.35		—	12 $\frac{1}{2}$
L.	7 Engelbrecht	5.24	3.43		12 $\frac{1}{2}$	1
F.	8 Claudius	6.54	3.52		1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$
L.	9 Theodor	8.26	4.06	☉ n. M. 3 Morg.	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$

46. Uge. Skattens Mønt. Matth. 22, 15-22.
2. Række: Mark. 12, 41 til Enden.

S.	10 23. S. e. Trinit.	9.56	4.25	} Luther	3	3 $\frac{1}{2}$
M.	11 Morten Bisj	11.20	4.55		3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
Ti.	12 Torfild	12.27	5.43	} Sol op 7.52, ned 4.22 Tusmørket varer 46'	4	4 $\frac{1}{2}$
D.	13 Arcadius	1.15	6.47		4 $\frac{1}{2}$	5
L.	14 Frederik	1.44	8.03		5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
F.	15 Leopold	2.03	9.22	} ☉ i. Kv. 12 Midnat Maanen Jorden fjærm.	6	6 $\frac{1}{2}$
L.	16 Dthenius	2.15	10.41		6 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$

47. Uge. Jævi Datter. Matth. 9, 18-26.
2 Række: Joh. 5 17-29.

S.	17 24. S. e. Trinit.	2.25	11.58	} Anianus	7 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
M.	18 Henshius	2.31	Morg.		8 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$
Ti.	19 Elisabeth	2.37	1.15	} Volkmarus Sol op 8.05, ned 4.11 Tusmørket varer 48'	9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
D.	20 Pr. Vededag	2.43	2.32		11	11 $\frac{1}{2}$
L.	21 Marie Dfr.	2.50	3.50		12	—
F.	22 Cecilia	2.58	5.11		12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$
L.	23 Clemens	3 10	6.38		1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$

48. Uge. Odelsættens Bederslygclighed. Matth. 24, 15-28.
2. Række: Luf. 17, 20-33.

S.	24 25. S. e. Trinit.	3.27	8 10	} Chrjogonus ☉ i. M. 5 Efterm.	1 $\frac{1}{2}$	2
M.	25 Catharina	3.56	9.41		2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$
Ti.	26 Conradus	4.45	11.03	} Sol op 8.19, ned 4.02 Tusmørket varer 50'	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
D.	27 Jacundus	5.58	12.03		3 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
L.	28 Sophie Magd.	7.29	12.41		Maanen Jorden nærm.	4 $\frac{1}{2}$
F.	29 Saturninus	9.05	1.04		5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
L.	30 Andreas	10.41	1.19		6	6 $\frac{1}{2}$

Decbr. 1912.		D. C. N.	Kristmaaned.	31 Dage	Delebande Se Num. 3. S.	
		Form. Efterm.			Jm. Em.	
49. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem.		Matth. 21, 1—9.				
		2. Række: Lut. 4, 16—30.				
G.	1 1. S. i Adbent	Morg.	1.29	Arntof C i. Kv. 12 Middag	7	7½
M.	2 Bibiana	12.11	1.37		8	8½
Ti.	3 Evert	1.40	1.45	Sol op 8.30, ned 3.56 Tusmørket varer 50'	9½	10
D.	4 Barbara	3.06	1.52		10½	11½
F.	5 Sabina	4.34	2.01		11½	—
F.	6 Nikolaus	6.03	2.12		12½	12½
L.	7 Agathon	7.31	2.28		1	1½
50. Uge. Tegn i Sol og Maane.		Lut. 21, 25—36.				
		2. Række: Matth. 25, 1—13.				
G.	8 2. S. i Adbent	8.57	2.54	Mariæ Udsf. S u. M. 6 Aften	1½	2½
M.	9 Rudolph	10.11	3.33		2½	2¾
Ti.	10 Judith	11.08	4.32	Sol op 8.40, ned 3.52 Tusmørket varer 52'	3½	3½
D.	11 Damajus	11.45	5.45		3¾	4½
F.	12 Epimachus	12.07	7.04		4½	4¾
F.	13 Lucia	12.21	8.23		5	5½
L.	14 Crispus	12.31	9.40	Maanen Jorden fjærnest	5½	6
51. Uge. Johannes i Fængsel.		Matth. 11, 2—10.				
		2. Række: Lut. 1, 67 til Enden.				
G.	15 3. S. i Adbent	12.39	10.57	Nikitus S f. Kv. 9 Aften	6½	6¾
M.	16 Lazarus	12.45	Morg.		7	7½
Ti.	17 Albine	12.51	12.12	Christophorus Sol op 8.47, ned 3.52 Tusmørket varer 52'	7½	8½
D.	18 Tamperdag	12.57	1.27		8¾	9¾
F.	19 Nemesius	1.05	2.45		9¾	10½
F.	20 Abraham	1.15	4.08		10¾	11½
L.	21 Thomas	1.28	5.36		11¾	—
52. Uge. Johannes' Vidnesbyrd.		Joh. 1, 19—28.				
		2. Række: Joh. 3, 25 til Enden.				
G.	22 4. S. i Adbent	1.52	7.09	Japetus Solhverv. Narets forteste	12½	12¾
M.	23 Torlacus	2.30	8.37		Dag. Vinterens Beg.	14
Ti.	24 Adam	3.34	9.49	S f. M. 6 Morg. Kpr. Alexandrines Fjeb. Sol op 8.50, ned 3.56 Tusmørket varer 52'	2	2½
D.	25 Juledag	5.02	10.37		2¾	3½
F.	26 2. Juledag	6.41	11.07		St. Stephan	3½
F.	27 Johs. Evangel.	8.20	11.24	Maanen Jorden nærm.	4½	5
L.	28 Børnedag	9.56	11.36		5½	5¾
53. Uge. Simeon og Anna.		Lut. 2, 33—40.				
		2. Række: Lut. 2, 25—32.				
G.	29 Søndag e. Jul	11.27	11.46	Noah C i. Kv. 9 Aften	6	6½
M.	30 David	Morg.	11.53		6¾	7½
Ti.	31 Skibster	12.54	12.01		7¾	8½

Landejendommens Nettoudbytte („Reinertrag“).

Efterstaaende Tabel angiver Nettoudbyttet af hver Hektar eller Morgen Jord (henholdsvis Ager, Eng o. s. v.), saaledes som dette er fastsat for 1. til 8. Klasse's Jorber ved Boniteringen i 1878:

Klasse	Ager		Eng		Stov		Høve		Græskland		Vand	
	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen
1	Mt. 52.87	Mt. 13.50	Mt. 70.50	Mt. 18.00	Mt. 23.50	Mt. 6.00	Mt. 58.75	Mt. 15.00	Mt. 58.75	Mt. 15.00	Mt. 41.12	Mt. 10.50
2	42.30	10.80	58.75	15.00	14.10	3.00	47.00	12.00	47.00	12.00	28.50	6.00
3	28.20	7.20	47.00	12.00	11.75	3.00	35.25	9.00	35.25	9.00	7.05	1.80
4	18.80	4.80	35.25	9.00	7.05	1.80	23.50	6.00	23.50	6.00	2.35	0.80
5	14.10	3.60	23.50	6.00	3.25	0.90	11.75	3.00	10.45	4.20	0.39	0.10
6	8.22	2.10	15.27	3.90	2.35	0.60	5.87	1.50	9.40	2.40		
7	3.52	0.90	9.40	2.40	0.78	0.20			2.35	0.60		
8	1.17	0.30	4.70	1.20	0.39	0.10			0.39	0.10		

Efterstaaende Tabel viser, hvor meget en Hektar Jord (henholdsvis Ager, Eng etc.) af første til ottende Klasse skal koste, naar den beregnes efter 40 Gange Nettoudbyttet:

Klasse	1 Hektar Ager	1 Hektar Eng	1 Hektar Stov	1 Hekt. Høvejord	1 H. Græsk. Mose	1 Hektar Vand
1	Mt. 2115.00	Mt. 2820.00	Mt. 940.00	Mt. 2350.00	Mt. 2350.00	Mt. 1645.00
2	1692.00	2350.00	564.00	1880.00	1880.00	940.00
3	1124.00	1580.00	470.00	1410.00	1410.00	282.00
4	752.00	1410.00	282.00	940.00	940.00	94.00
5	564.00	940.00	141.00	470.00	658.00	15.66
6	329.00	611.00	94.00	235.00	376.00	
7	141.00	376.00	31.33		94.00	
8	47.00	188.00	15.66		15.66	

Tabel
for Kubikberegning af rundt Træ.
(Tværmaal i Tommer)

Længde i Fod	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1.1	2.1	3	4.1	5.3	7	8.3	10.2	12.2	14.3	17	19.3	22.2	25.1	28.1	31.2	35
6	2	3.1	4.3	6.2	8.2	10.3	13	16	19	22	26.3	29.2	33.2	38	42.2	47.1	52.2
8	2.3	4.1	6.1	8.2	11.1	14.1	17.2	21	25	29.2	34.1	39.1	44.3	50.2	56.2	63	69.3
10	3.2	5.2	8	10.3	14	17.3	21.3	26.2	31.2	37	42.3	49	56	63	70.3	78.3	87.1
12	4.1	6.2	9.2	12.3	16.3	21.1	26.1	31.3	37.3	44.1	51.2	59	67	75.3	85	94.2	104.3
14	4.3	7.2	11	15	19.2	24.3	30.2	37	44	51.3	60	68.3	78.1	88.1	99	110.1	122.1
16	6.2	8.3	12.2	17	22.2	28.1	35	42.1	50.1	59	68.2	78.2	89.2	101	113	126	139
18	6.1	9.3	14	19.1	25	31.3	39.1	47.2	56.2	66.2	77	88.2	100.2	113.3	127.1	141.3	167
20	7	11	15.3	21.2	28	36.2	43.3	52.3	63	73.3	85.2	98.1	111.3	126	141.2	157.2	174.2
22	7.3	12	17.1	23.2	30.3	39	48.3	58.2	69	81	94	108	123	138.3	155.2	173.1	192
24	8.1	13	19	25.3	33.2	42.2	52.2	63	75.2	88.2	102.3	118	134	151.2	169.3	189	209.2
26	9	14.1	20.2	27.3	36.1	46	56.3	68.3	81.3	96	111.2	127.3	145.1	164	184	205	227
28	9.3	15.1	22	30	39	49.2	61	74	88	103.1	119.3	137.2	156.2	176.3	198	220.3	244.2
30	10.2	16.1	23.2	32	42	53	65.2	79.1	94.1	110.3	128.2	147.1	167.3	189.1	212	236.2	262
32	11.1	17.2	25	34.1	44.3	56.2	70	84.2	100.2	118	137	157	178.3	202	226.1	252	279.1
34	11.3	18.2	26.3	36.1	47.2	60	74.1	89.3	107	125.2	145.2	167	190	214.2	240.2	268	296.1
36	12.2	19.3	28.1	38.2	50.1	63.3	78.2	95	113	132.3	154	176.3	201	227	254.2	283.3	314.1
38	13.1	20.3	30	40.2	53	67.1	83	100.2	119.2	140	162.2	186.3	212.1	239.3	268.3	299.2	331.3
40	14	21.3	31.2	42.3	56	70.3	87.1	105.3	125.3	147.2	171	196.2	223.2	252.1	283	315	349.1
42	14.3	23	33	45	58.3	74.1	91.3	111	132	155	179.3	206.1	234.8	265	297	331	366.3
44	15.1	24	34.2	47	61.2	77.3	96	116.1	138.1	162.1	188.1	216	245.3	277.2	311	346.3	384
46	16	25	36	49.1	64.1	81.3	100.2	121.2	144.2	169.3	196.3	225	257	290	325.1	362.2	401.3
48	16.3	26.1	37.3	51.1	67	85	104.3	126.3	151	177	205.2	235.3	268.1	302.3	339.2	378.1	419
50	17.1	27.1	39.1	53.2	70	88.2	109	132	157	184.2	214	245.2	279.2	315.2	353.2	394	436.3

Tallet efter Punktet angiver Fjerdedel Kubikfod.

Altsaa 17.2 = $17\frac{1}{2}$ Kubikfod, 58.3 = $58\frac{3}{4}$ Kubikfod, 64.1 = $64\frac{1}{4}$ Kubikfod osv.

Reduktions-Tabel

mellem dansk, svensk, norsk og tysk Mønt, samt omvendt.

Kroner og Øre til Rigsmark og Penning | Rigsmark og Penning til Kroner og Øre

Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1.01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1.02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1.04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1.05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1.06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1.07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1.08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1.09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1.10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1.11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr. 1	1.13	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2.25	15	13	58	52	2	Kr. 1.78
16	18	59	66	3	3.38	16	14	59	52	3	2.67
17	19	60	68	4	4.50	17	15	60	53	4	3.56
18	20	61	69	5	5.63	18	16	61	54	5	4.44
19	21	62	70	6	6.75	19	17	62	55	6	5.33
20	23	63	71	7	7.88	20	18	63	56	7	6.22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7.11
22	25	65	73	9	10.13	22	20	65	58	9	8
23	26	66	74	10	11.25	23	20	66	59	10	8.89
24	27	67	75	20	22.50	24	21	67	60	20	17.78
25	28	68	77	30	33.75	25	22	68	60	30	26.67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35.56
27	30	70	79	50	56.25	27	24	70	62	50	44.44
28	32	71	80	60	67.50	28	25	71	63	60	53.33
29	33	72	81	70	78.75	29	26	72	64	70	62.22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71.11
31	35	74	83	90	101.25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112.50	32	28	75	67	100	88.89
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177.78
34	38	77	87	300	337.50	34	30	77	68	300	266.67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355.56
36	41	79	89	500	562.50	36	32	79	70	500	444.44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533.33
38	43	81	91	700	787.50	38	34	81	72	700	622.22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711.11
40	45	83	93	900	1012.50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888.89
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{3}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4805$) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ ($0,4167$) Tommer.
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,401$) Kubikfod.
 " er ca. $\frac{1}{2}$ ($0,47213$) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{2}{11}$ ($2,181$) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ ($0,7188$) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ ($5,7504$) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Oksehoved ($0,460$).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande ($0,552$).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker ($2,760$).
 1 Hektoliter er $\frac{9}{7}$ Tønde Øl ($0,862$).

Flademaal.

- 1 Hektar er 100 Arc er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{6}$ Kvadratfod, 1 Ar er $4\frac{2}{3}$ Kvadratroder.
 1 Hektar er ca. 2 ($1,0810$) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogr. er 2 Pd., 1 Lod, 16 Gram, er $1\frac{1}{12}$ Dekagr. eller Nyrod.
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Aarlig Rente.

Kapital	6 $\frac{0}{10}$	5 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	5 $\frac{0}{10}$	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	4 $\frac{0}{10}$
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Faaret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 Apri	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.
5	10	15	28	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Mai	9	18	7	30
13	18	23	6	13	22	11	3 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	10	11
25	30	4 Nov.	18	25	4 Mai	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	6	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
6	8	14	27	3 Sept.	13	1 Febr.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	5	29
14	15	22	5	11	21	0	2Jan.
18	20	26	9	15	25	13	6
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	7	21	27	7	25	18
3 April	8	11	25	1 Okt.	11	1Marts	22
7	12	15	29	5	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1 Mai	5	8	22	29	8	20	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
9	13	16	30	6	16	6	27
13	17	20	3 Sept	10	20	10	3Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Mai	8	19	26	5	26	19
2 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	16	27	4 Dec.	13	4 Mai	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	4 April
18	23	28	9	16	25	16	8
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3 Okt.	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Jagtkalender efter den ny Jagtlov.

Vildtet	Maa jages
Elsdyr: Hjorte	1.—30. September.
Hinde og Kalve	Aldeles ikke.
Kronhjorte og Daadyr:	
Hjorte	1. Avgust til 28. Februar.
Hinde og Kalve	16. Oktober til 31. Januar.
Raadyr: Raubukke	16. Maj til 31. December.
Raær og Raakid	1. November til 31. December
Grævlinger	1. September til 31. December.
Bævere.	1. Oktober til 30. November.
Harer	1. Oktober til 15. Januar.
Urhaner	1. December til 31. Maj.
Urhøns.	1. December til 31. Januar.
Birke-, Hassel- og Fasanhaner	16. September til 31. Maj.
Birke-, Hassel- og Fasanhøns	16. September til 31. Januar.
Agerhøns, Vagtler og skotske Mosehøns	1. September til 30. November.
Vildænder.	1. Juli til 28. Februar.
Snepper	1. Juli til 15. April.
Trapper	1. September til 31. Marts.
Vilde Svaner, Traner, Hjejler (Brokfugle), Vagtelkonger og alle andre jagtbare Sump- og Vandfugle med Undtagelse af Vildgæs	1. Juli til 30. April.
Drosler (Kramsfugle)	21. September til 31. December.

Lidt om Dyrkning af Roser.

Af P. Jensen, Tumbøl.

Rosen er den fornemste Blomst og Dronningen for alle Blomsterarter; men dens Dyrkning kræver ikke saa lidt Opmærksomhed og Pleje. Det er ikke nok, at man i et hvilket som helst Bed i Haven planter et Antal Roser og saa for Resten lader dem skotte sig selv. Man ser ofte et Bed fuldt af svage, forkrøblede Roser, der kun blomstrer lidt med uanselige Blomster, og paa en stor Del af dem har Skud af den vilde Rose (hvorpaa de er forædlede) faaet Overtag over de forædlede og giver der- ved Bedet et uskønt Udseende. Derksom man ønsker et kraftigt og rigt Blomsterflor, maa de hele Aaret igen- nem passes med stor Opmærksomhed. Rosen kræver en noget sandblandet, dybt behandlet, frit liggende Lerjord; er Jorden meget sandet, maa der tilføres Mergel og Kalk. Jorden maa i Forvejen graves dybt, helst 2 Spademaal, og er Undergrunden Sand, maa der tilføres Lerjord og Mergel, er Undergrunden derimod stibt Ler, maa der tilføres sandblandet Kompost eller Ukrudt-Jord. Undergrunden gødes saantidig med forraadnet Gødning eller Kunstgødning af Baler-Guano og Ammoniak. Roserne plantes bedst om Foraaret, da de saa lettere mod- staar den kommende Vinter; de plantes ikke for tæt, men saa dybt, at Forædlingsstedet kommer 3 cm under Jor- dens Overflade. Jorden trykkes godt fast om Planterne og holdes løs og ren hele Sommeren. Der vandes godt i tørt Vejr, og efter den første Blomstring vandes med Agle eller opløst Hønsjegødning; de vil derefter vokse frodigt og blomstre rigeligt anden Gang helt til Frosten.

Valget af Sorter: De højeste plantes i Midten og de lavere Sorter udenom; eller ogsaa tager det sig godt ud at plante hele Bedet med en og samme Sort. I Oktober Maaned hyppes Jorden godt op om Planterne for at beskytte dem mod Frosten; imellem dem lægges et Lag Gødning og ovenpaa et lille Lag Granris. Saaledes behandlede er de tilstrækkeligt beskyttede mod Frosten. Sidst i April tages Granrisene bort, Gødningen graves ned, og der holdes rent og løst omkring Planterne. De beskæres stærkt, og alle vilde Skud fjernes med en Kniv dybt under Jorden. I fugtigt Vejr kan der gives lidt Salpeter eller Ammoniak til. Roserne vil ved en saadan Behandling udfolde hele deres Pragt, Bellugt og Skønhed. For Slyngroser gælder det samme, og er de plantede ved Muren, gives der dem lidt Vand og Gødning. De højstammede er vanskeligere at beskytte mod Frosten; bedst er det forsigtigt at bøje dem ned og fæste Jord paa Toppen. Med Hensyn til Gødning og Vanding gælder de samme Regler for dem som for de lave Sorter. Der gives flere Hundrede Sorter: „Fru Karl Druski“, høj, hvid, „Gloire de Dijon“, høj, gul, „Gruß an Teplik“, høj, mørk, rød, „Cap-tajn Christy“, Ihjerød, middelhøj, „La France“, Ihjerød, middel, „Alfred Columb“, højrød, middel, „Perle des Jardins“, lav, gul, „Augusta Victoria“, lav, Ihjegul, og mange flere Sorter.

Fortegnelse over Markhederne i Aaret 1912.

Afstedet: S. Heste. Kv. Kvæg. Kr. Kram.
De indklammede Tal angiver, hvormange Dage Markedet holdes.

Eleøvig.

- Mabenraa**, 20. Febr., 5. Marts Kv. S., 30. April Kv., 7., 14. Maj Kv. S., 16. Juli (2) Kr., 23. Juli, 1., 15., 22. Okt. Kv. S., 24. Okt. (2) Kr., 17. Dec. Kv. S.
- Næstved**, 7. Maj, 8. Okt. Kv. S.
- Arnum**, 1. Maj, 2. Okt. Kv. S. Træv.
- Kruus**, 12. Juni (2) Kr.
- Abgustenborg**, Markedet ophævet 1906.
- Volderslev**, 24. April, 2. Okt. Kr. Kv. S.
- Bredsted**, 21. Februar (3) Kr., 19., 26. April, 3., 10. Maj Kv. S., 20. Juni (2) Kr., 21. Sept. S. Hst., 4., 11., 18., 25. Okt., 1., 8., 15., 22., 29. Novbr. Kv. S., 6. Dec. (2) Kr.
- Broager**, 14. Maj (2) Kr., (1) Kv. S., 3. Novbr. (2) Kr., 6. Nov. Kv. S.
- Bromølle**, 31. Maj Kv. S.
- Dynnedeb** paa Als, 7. Juni, Kv. S.
- Egebaek**, 6. Maj, 7. Okt. Kv. S.
- Egerupforde**, 18. Febr. (3) Kr., 19. Febr., 29. April Kv. S., 16. Juni (3) Kr., 17. Juni Kv. S., 29. Septbr. (3) Kr., 30. Septbr. Kv. S.
- Fjælde**, 23. April, 16. Septbr. Kr. Kv. S.
- Glensborg**, 7. Febr., 4. Marts Kv. S., 17. Marts (4) Kr., 3., 12. April (2) Kv. S., 17. April Magerst., 19., 26. April, 3. Maj Kv. S., 8. Maj Magerst., 10., 17., 24., 31. Maj 15. Juli, 11. Sept. Kv. S., 15. Sept. (4) Kr., 2. Okt. Magerst., 22. Okt. (2) Kv. S., 31. Okt., 7., 14. Novbr. Kv. S.
- Frederikstad**, 17. Maj Kr., 25. Juli (2) Kr. (1) Kv. S., 13. Sept. Kr., 1. Okt. Kr. Kv., 3. Okt. S.
- Garding**, 8. Febr., 20. Juni (3) Kr.
- Gelting**, 22. April, 3. Okt. Kv.
- Graasten**, 2. Maj, 3. Okt. Kv. S.
- Gram**, 8. Maj, 14. Okt. Kv. S. Træv.
- Sønderlev**, 3. Jan., 19., 26. Febr., 4., 11., 18., 25. Marts, 9. April Kv. S., 14. April (3) Kr., 15., 22., 29. April, 6., 13., 20., 28. Maj, 3., 10., 17., 24. Juni Kv. S., 21. Juli (2) Kr. Hst., 22. Septbr. (3) Kr., 23., 30. Septbr., 7., 14., 21., 28. Okt., 4., 11. Novbr. Kv. S.
- Hauved**, 1. Maj, 1. Okt. Kr. Kv. S.
- Hellevad**, 1. Maj, 9. Okt. Kv. S.
- Husby**, 20. April, 20. Sept. Kv. S.
- Husum**, hver Torsdag fra Nyltaar til Et. Hansdag (dog Onsdag den 15. Maj i Stedet for Torsdag den 16. Maj; Himmelfartsdag) Kv. S., hver Onsdag fra Et. Hansdag til 26. Sept. Kv. S., hver Onsdag og Torsdag fra 2. Okt. til 5. Dec. (dog Trsb. b. 19. Novbr. i Stedet for Onsdag b. 20. Novbr., og Bebedag) Kv. S., 12. og 19. December Kv. S., hver Tirsdag fra Et. Hansdag til 3. Decbr. (dog Mandag den 18. November i Stedet for Tirsdag den 19. Novbr.) Jaar, 6. Januar, 25. Marts, 24. Juni, 30. Sept. Kv. S., 6. Juni (4) Kr. Alb., 26. Sept. (4) Kr.
- Højer**, 2. Maj, 17., 24. Okt. Kv. S. Træv.
- Jels**, 24. April, 22. Okt. Kv. S., Nebjl., Træv., Husflbds.
- Kappel**, 8. Marts Kv. S., 8. Sept., 23. Okt. (2) Kr.
- Karby**, 18. April, 10. Okt. Kv. S.
- Keitum**, 30. April, 16. Okt. Kv. S. Landbrugsprodukter.
- Kløvlev**, 9. April, 9. Sept. Kv. S.
- Kristiansfelt**, 27. April, 4. Maj, 12., 19. Okt. Kv. S.
- Krop**, 22. Okt. Kv. S.
- Langhorn**, 27. April Kr. Kv. S., 13. Aug. (2) Kr., 14. Aug. Kv. S.
- Lysøborg**, 18. Juni, 25. Sept. Kr. Kv. S.
- Løt**, 20., 27. Febr., 5., 12., 19., 26. Marts, 2., 9., 16., 23., 30. April, 7. Maj Kv. S., 13. Maj (2) Kr. Kv. S., 21., 28. Maj, 4., 11., 18., 25. Juni, 2., 9., 16., 23. Juli, 26. August, 2., 9., 16., 23., 30. Septbr. Kv. S., 7. Oktbr. (2) Kr., (1) Kv. S., 15., 21., 28. Okt., 5., 11., 18., 25. Novbr. Kv. S.
- Løgumkloster**, 5., 19. Marts Kv. S., 17. April (3) Kr., 18. April, 2. Maj, 16. Juni, 18. Juli Kv. S., 12. Aug. (2) Kr., 13. Aug., 3. Okt. Kv. S.
- Milsum**, 4. Maj Kv. S.
- Mibøl**, 29. April, 6. Maj Kv. S., 17. Juni (2) Kr., (1) Kv. S., 14., 21. Oktbr., 4. Nov. Kv. S.

Nordborg, 6. Maj (2) Kr., 7. Maj Kv. S., 21. Septbr (2) Kr., 31. Okt. Kv. S.
Oldensvort, 3. Jull, 13. Aug., 10. Sept., 8. Okt. Kv. S.
Øver-Terødal, 24. April, 10. Oktbr. Kv. S.
Øverjo, 10. April Kv. S.
Købsted, 17. April, 7. Okt. Kv. S.
Rødning, 30. April, 18. Sept., 29. Oktbr. Kv. S.
Sattrup, 29. April Kv. S., 8. Maj Mag.-Kv., 16. Sept. Kv. S.
Slobbh (Mds), 24. Sept. Kv. S.
Sloblund, 24. April, 26. Sept. Kv. S.
Skerbøl, 24. April, 16. Oktbr. Kv. S. Trav.
Slesvig, 9. Jan. Kv. S., 16. Februar (6) Kr., 6. Martz 9., 16., 31. April, 7., 14. Maj Kv. S., 1. Sept. (8) Kr., 5. Sept. (2) Kv. S., 18., 25. Okt., 1. Nov. Kv. S.
Sommersted, 7. Maj, 8. Okt. Kv. S. Grisemarked hver Fredag.
Stenbjerg, 6. April, 12. Okt. Kv. S.
Svavsted, 18. Sept. Kr. Kv. S.
Sonderborg, 7. Martz Kv. S., 23. Martz Kr. Kv. S., 10. Maj Kv. S., 17. Jull Kr., 6. August, 10. Sept. Kv. S., 30. Sept. Kr., 19. Okt. Kv. S.
Sonderbrarup, 25. April Kv. S., 29. Jull (3) Kr. (2) Kv. S., 14. Okt. Kv. S.
Sonderstapel, 23. April, 4. Okt. Kr. Kv. S.
Tinglev, 1. Maj, 23. Aug. Kv. S.
Toflund, 30. April, 25. Sept. Kv. S. Trav., Rehabil.- og Husflidsbø.
Treja, 24. April Kv. S.
Tønder, 13., 26. Jan. og hver Fredag fra 23. Febr. til 31. Maj (undtagen 5. April, Vangfredag) og fra 5. Jull til 23. Decbr. Kv. S., 20. Maj (2) Kr., 29. Maj (4) Mib, 2. Aug., 6. og 20. Sept. Høveds-kv. og Sm., 26. Sept. (2) Kr., 29. Sept. (4) Hunkl.
Tønning, 19. Maj (2) Kr., 26. Jull, 3., 10., 17., 24., 31. Jull, 7., 14. Aug. Kv. S., 16. August Kr. Kv. S., 21., 28. Aug., 4., 11. Sept. Kv. S., 12. Sept. Kv. S., 18., 25. Sept., 2., 9., 14., 16., 21., 23. Okt. Kv. S., 27. Okt. (2) Kr., 24., 30. Okt. 4., 6., 13. Nov. Kv. S.
Ulkerup, 24. Sept. Kv. S.
Vyk paa Jor, 2. Maj (4) Kr., 18. Okt. (4) Kr. (1) Kv. S.
Vinterloquim 3. Maj, 11. Okt. Kv. S.

Sølfsten og Vauenburg.

Altona, 25. April, 17. Juni, 9. Sept., 18. Novbr. (3) Kr.
Arnsstedt, 25. Martz, 5. Jull, 15. Aug., 30. Okt. Kr. Kv. S.
Bramstedt, 25. April (2) Kr. Kv., 26. Okt. Kr. Kv. S.
Clunehorn, 21. April Kr. Kv., 10. Juni Kr., 30. Sept. Kr. Kv. S., 1. Novb. Kr. Kv. Hver Tirsdag Kvægmarked.
Glücksstadt, 5. Maj, 20. Jull, 20. Okt. (3) Kr.
Hademarschen, 2. Maj Kv. S., 21. Okt. (2) Kr. Kv. S.
Heide, 12. Martz Kr. S., 24. April, 1. Maj Kv., 10. Jull Kr. S., 26. Sept. Kv., 1. Okt. S.
Hennstedt, 24. April Kv. S., 28. Sept., 6. Dec. Kr.
Hohenwestedt, 30. April Kr. Kv. S., 27. Aug. S., 16. Okt. Kr. Kv. S.
Horsf., 19. April, 16. Okt. Kr. Kv. S.
Jæghoe, 7. Martz S., 17. April (3) Kr., 24. April Kv., 2. Sept. S., 7. Sept. Kv., 8. Sept. (3) Kr., 29. Okt. Kv.
Kellinghusen, 8. Maj Kr. Kv. S., 24. Juni, 1. August S., 8. August Kr., 14. Okt. Kv. S.
Kiel, 25. Febr. (4) Kr., 26. Febr. S., 26. April Kv., 30. Juni (4) Kr., 1. Jull S., 6. Okt. (4) Kr., 7. Okt. S. Kvægmarked a) for Kvæg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1, b) for Evin og Kuglør hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1 og 3—7 og hver Tirsdag fra Kl. 3—7 (Stern). Naar en af disse Dage falder paa en almindelig Fejrsdag, afholdes Kvægmarkedet paa den derpaa følgende Søgnebag til samme Tid paa Byens Svæglør.
Krempe, 14. April, 13. Okt. (2) Kr. Hver Onsdag Grisemarked og Torvedag.
Vauenburg, 26. Jan., 23. Febr., 29. Martz Evin, 11. April Kr. Kv. S., 26. April, 31. Maj, 28. Juni, 26. Jull, 30. Aug., 27. Sept. Evin, 10. Okt. Kr. Kv. S., 25. Oktbr., 29. Novbr., 27. Decbr. Evin.
Vunden, 9. April, 2. Okt. Kr. Kv. S.
Vütsenburg, 12. Martz Kr. Kv. S., 23. April Kv., 22. Jull Kr. S., 7. Nov. Kr. Kv.
Warne, 29. April (2) Kr. (1) Kv., 1., 8., 15. Maj Kv., 9. Oktb. (2) Kr. (1) Kv., 16., 23., 30. Okt., 6., 13. Nov. Kv., 30. Dec. S.
Welsdorf, 18. Martz (2) Kr. (1) S., 6., 12., 19., 26. April, 3., 10., 17., 24., 31. Maj Kr., 16. Sept. (2) Kr. (1) S., 4., 11., 18., 25. Okt., 1., 8., 15., 22., 29. Nov. Kv.
Wolln, 10., 24. Jan., 14., 24. Febr., 13., 27. Martz, 10. April Evin, 24. April Kv. Evin, 8., 22. Maj, 12., 19., 26. Juni, 10., 24. Jull, 14., 28. August, 11., 25. September, 9. Oktbr. Evin, 23. Oktbr. Kv. Evin, 12. Novbr. (3) Kr., 13. Novbr., 11., 27. Decbr. Kv.

Neumünster, 30. April Magerføg fra Landbrugst., 1. Maj, 21. Aug. (2) Kr. (1) Kv. S., 14. Okt. Magerfo. fra Landbrugst. 21. Okt. (2) Kr. (1) S. Etude.

Neustadt, 15. Febr. (2) Kr., 3. Juni Kr., 4. Nov. (3) Kr.

Norstedt, 24. April, 13. Nov. Kr. Kv. S.

Oldenburg, 12. Febr. Kr. S. Kløverfr., 24. April Kv., 15. Juli Kr. Kv., 21. Okt. Kr., 8. Nov. Kv.

Oldesloe, findes ikke i den officielle Forteguelie.

Pinneberg, 18. April Kr. Magerfo., 21. Okt. Kr.

Plön, 4. Marts, 10. Juni, 2. Sept. Kr. S., 11. Nov. Kr. Kv. S.

Preck, 12. Febr. Kr. Kv. S., 18. Marts Kv. S., 21. Maj Kr. Kv. S., 14. Okt. Kv. S.

Rageborg, 4., 18. Jan., 1., 15. Febr., 7. Marts Grise, 20. Marts Kr. Kv. S., 21. Marts 3., 18. April, 2., 16. Maj, 6., 20. Juni, 4. Juli Grise, 10. Juli Kr. Kv. S., 18. Juli, 1., 15. August, 5., 19. Septbr., 3., 17. Oktbr. Grise, 30. Oktbr. Kr. Kv. S., 7., 21. Novbr., 5., 19. Decbr. Grise.

Reueborg, 10. Jan. S., 3. Marts (3) Kr., 5. Marts, 30. April Kv. S., 23. Juni (3) Kr., 25. Juni Kv. S., 22. Sept. (3) Kr., 24. Sept., 24. Okt. Kv. S.

St. Wighacksdamm, 7., 14. Maj Kv., 21. Maj Kr. Kv. Trav., 15., 17., 24. Okt. Kv.

Segeberg, 1. Febr. S., 5. Maj (2) Kr. Kv. S., 25. Aug., 3. Nov. (2) Kr. Kv. S.

Uetersen, 2., 16. Jan., 6., 20. Febr., 5., 19. Marts, 2., 16. April Grise, 20. April Kr. Kv. S., 7., 21. Maj, 4. Juni Grise, 14. Juni Kr., 18. Juni, 2., 16. Juli Grise, 28. Juli Kr., 6., 20. Aug., 3., 17. Sept., 1., 15. Okt. Grise, 18. Okt. Kr. Kv., 6., 19. Nov., 3., 17. Dec. Grise.

Wandebek, 15. April, 3. Juni, 26. August, 14. Oktbr. Kr. Kv. S. Kvæg- og Hestemarked hver Torsdag, naar Dellsbagg, Esnebaggen forud.

Wedel, 6. Febr. Kr., 20. April Kr. Kv., 25. Okt. Kr. Etude, Hør.

Weselsburen, 25. April, 1. Okt. Kr. Kv. S.

Wilsler, 4. Jan. S., 26. Apr. Kv. S., 30. Juli S., 4. Aug. (4) Kr., 4. Sept. Kv. Sbyr, 16., 23. Okt. Kv.

Samborg.

19. Januar, 9. Februar, 8. Marts, 4. April, 3. Maj S., 24. Maj Kr. Samme-
marked, 30. Aug., 27. Sept., 25. Oktbr. S., 1. Dec. (26) Kr. (Dom).

Fedelvægsmarked :

1. For Hornføg og Jaar hver Torsdag.

2. For Kalve hver Tirsdag.

3. For Soln hver Egnebag undtagen Mandag.

Markeder paa de danske Øer.

Aflmindingen, 1. Juli S.

Ararup, 16. Jan., 12. Marts, 8. Maj, 10. Sept. og 8. Nov. Heste og Kreaturer.

Høfens, Torvebag hver Onsdag og Førbag, første Førbag i hver Maaned med levende Kreaturer. 13. og 24. Febr., 19. Marts, 28. Juni, 18. Septbr. og 12. Novbr. Heste og Kreaturer.

Bogensø, Torvebag hver Torsd., første Torsd. i hver Maaned med lev. Kreat. 30. Jan. Heste; 22. Febr., 6. Marts og 7. Maj Heste og Kreaturer, 11. Juli Heste, 24. Septbr., 6. Nov. og 17. Dec. S. og Kreat.

Elbn, 6. Marts og 25. Septbr. Heste og Kreat.

Falsø, 26. Marts og 29. Oktbr. Kreat.

Frederiksbund, Torvebag hver Mandag og Torsdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvebag med levende Kreat. 30. Jan., 24. Febr. og 27. Marts Heste og Kr., 24. April Heste, 5. Novbr. (Østeraaromarked) og 20. Decbr. (Julemarked) Heste og Kr.

Frederiksbælt, 6. Febr., 2. April, 2. Juli, 3. Sept. og 6. Dec. Heste og Kr.

Faaborg, Torvebag hver Tirsdag, Torsdag og Førbag; anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., med levende Kreaturer. 25. Jan. Heste; 20. Februar, 7. Marts, 13. Juni, 1. Oktb. og 2. Nov. Heste og Kreat.

Græsted, 5. Febr., 4. Marts, 1. April, 6. Maj, 3. Juni. 2. Sept., 7. Okt. og 2. Decbr. Heste og Kvæg.

Hasselø, 23. Marts, 8. Maj, 13. Sept. og 4. November Kreaturer.

Hedselager, 10. Maj og 20. Sept. Heste og Kreat.

Helsingø, 10. Jan., 14. Febr., 13. Marts, 10. April, 8. Maj, 12. Juni, 11. Sept. og 9. Okt. Kreaturer.

Helsingør, Torvebag hver Onsdag og Førbag. 28. Febr., 15. April, 15. Juli og 18. Okt. Kreaturer.

- Sillerød**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; treble Dnsdag i hver Maaned og første Dnsdag i hver Maaned med Udtagelse af Marts, Maj, Juni og November Marked med Kreaturer. 8. Marts stort Hestetmarked; 2. Maj (Fjoraarsmarked) Heste og Kreat., 8. Juni Kreat., 2. Novbr. (Efteraarsmarked) Heste og Kreat.
- Solbæk**, Torvedag hver Dnsd. og Lørdag; 20. Febr. Heste; 14. og 23. Marts, 11. April, 17. Juni (Sommermarked) og 16. Oktober Heste og Kreaturer; 26. Novbr. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Svalbo**, 6. Marts, 13. Maj, 3. Sept. og 14. Nov. Kreaturer.
- Sørsholm**, 16. April og 26. Okt. Heste og Kr.
- Sønderup**, 1. Apr. og 14. Okt. Heste og Kvæg.
- Stallindborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, 12. Februar, 27. Marts, 6. Maj (Fjoraarsmarked), 17. Juli (Sommermarked), 17. Sept. og 7. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Stodenhavn**, Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtekvæg.
- Stoge**, Torvedag Dnsdag og Lørdag. 3. Jan., 7. Febr., 13. og 27. Marts, 10. April, 17. Maj (Fjoraarsmarked), 12. Juni, 23. Juli, 4. og 17. Sept., 2. og 30. Okt. (Efteraarsmarked) 4. og 20. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Storvør**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. 18. Juni (Sommermarked) H. og Kv.
- Stjeremunde**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, hver Fredag med levende Kreaturer. 16. Febr., 7. Marts, 7. Juni, 12. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Waribo**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. 22. Februar, 12. og 27. Marts, 13. Juni (Sommermarked) og 17. Sept. Heste og Kr.
- Warstal**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 31. Maj og 27. Sept. Heste og Kreat.
- Widdehær**, Torved. hver Dnsd. og Lørd., første Tirsd. i hver Maaned Torved. med lev. Kreat. 31. Jan., 23. Febr., 16. Marts, 3. April, 10. Juli, 19. Sept. og 31. Okt. H. og Kr.
- Walfob**, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 16. Febr., 7. og 21. Marts, 1. og 22. Oktober og 12. Novbr. Heste og Kr.
- Wihborg**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag; første, tredje og i indtræffende Tilfælde tilføjede femte Lørdag i hver Maaned fra 1. Okt. til 1. Maj m. lev. Kr. 21. Febr. og 8. Marts Heste og Kreaturer; 10. Juli Heste; 11. Okt. og 8. Nov. Heste og Kreat.
- Wihobing (Kjeller)**, Torvedag hver Dnsd. og Lørd. Hver Tirsdag Marked med levende Kr. 23. Febr. Heste, 21. April, 19. Juli (Sommermarked) 2. Okt. og 13. Nov. H. og Kv.
- Wihobing (Sjælland)** 21. Febr. Heste; 17. April Kreaturer; 12. Juni (Sommermarked) og 26. Sept. (Høstmarked) Heste og Kr.; 18. Dec. Heste.
- Wihby**, 28. Marts, 11. April og 18. Sept. Heste og Kvæg, 2. Nov. Heste.
- Worre Malm**, 17. Maj og 23. Sept. Heste og Kr.
- Wårsted**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. Dnsdagene 17. Jan., 21. Februar, 20. Marts, 17. April, 16. Maj (Fjoraarsmarked), 19. Juni, 17. Juli (Sommermarked), 21. August, 18. Sept., 16. Okt., 20. Nov. (Efteraarsmarked) og 18. Dec. Heste og Kr.
- Wdenfe**, Torvedag hver Mandag, Dnsdag og Lørdag. Hver Mandag Marked med Kreaturer (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Dnsdag). 3. Januar, 12. Febr., 4. Marts, 22. April, 6. Maj, 10. Juni, 9. Juli (E. Knud), 12. August, 23. Septbr., 21. Oktober, 11. Nov. og 16. Decbr. Heste.
- Wråsto**, anden Tirsdag i hver Maaned Heste og Kr.
- Wringe**, 16. Marts, 1. Juni, 6. Oktbr. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.
- Wringsted**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag. Tirsdagene 9. Januar, 13. Februar, 12. Marts, 26. Marts (Fjoraarsmarked), 9. April, 14. Maj, 11. Juli (Sommermarked), 9. Juli, 13. Aug., 10. Septbr., 24. Septbr. (Høstmarked), 8. Oktbr., 12. Nov. (Efteraarsmarked) og 10. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreat.
- Wårstilde**, Torvedag hver Dnsd. og Lørdag. 8. Jan, 9. Febr., 1., 15. og 20. Marts, 8. Maj (Fjoraarsmarked), 3. Juni, 1. Juli, 6. Aug., 2. Sept., 27. Septbr. (Væremarked), 4. Nov. (Efteraarsmarked) og 2. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Wudsobing**, Torved. hver Tirsd. og Lørd. 14. Marts, 14. Juni og 9. Nov. Heste og Kr.
- Wuds-Webby**, 10. April og 3. Okt. Kreaturer.
- Wodby**, hver Lørdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 20. Febr. og 26. Marts Heste og Kreat.; 2. Juli (Sommermarked) og 16. Oktober Kreaturer; 19. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Wonne**, Torvedag hver Dnsdag og Lørdag.
- Wårstobing**, Torvedag hver Lørdag, 5. og 19. Marts Heste og Kreat.; 9. Juli (Sommermarked) og 4. Okt. Kreaturer; 4. Nov. Heste og Kreaturer.
- Wælltorp**, Torvedag hver Fredag. 1. Marts, 4. Maj, 6. Sept. og 1. Nov. Heste og Kr.
- Wlagelse**, første Dnsdag i Maanederne Februar og April, første Tirsdag i Juni, første Dnsdag i August, Oktober og December Marked med Heste og Kreaturer. 2. Jan. stort Hestetmarked; 6. og 19. Marts, 7. Maj (Fjoraarsmarked), 2. og 3. Juli (Sommermarked), 12. Septbr. (Høstmarked), samt 6. og 6. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kr.
- Wlangerup**, 26. Marts, 20. Maj, 18. Juni og 20. Nov. Heste og Kreaturer.

Soro, 8. og 22. Marts, 12. April, 20. Maj, 25. Juni (Sommermarked), 25. September (Høstmarked) og 6. Nov. Heste og Kreaturer.

Stete, Torvedag hver Onsd. og Lørd. 11. Marts, 28. og 27. Sept. (Høstaarsm.) H. og Kr.

Storhedinge, 5. og 19. Marts, 2. April, 21. Maj (Høstaarsmarked) og 18. Okt. (Høstaarsmarked) H. og Kr.

Stubbeboving, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 22. Maj og 24. Okt. Heste og Kr.

Svendborg, Torved. hver Onsd. og Lørd., hver Onsd. med lev. Kreat. 10. Jan., 14. og 23. Febr., 13. Marts, 15. Maj, 26. Juli, 9. Oktbr., 1. og 21. Nov. H. og Kr.

Svinlinge, 16. April og 24. Sept. Heste og Kreat.

Straubjerg p. Samsø, 24. Marts og 3. Okt. Heste og Kreat.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Fredagene 5. Jan., 2. Febr., 1. og 29. Marts, 10. Maj, 7. Juni, 5. Juli, 2. Aug., 6. Sept., 4. Okt., 1. Nov. og 6. Dec. Marked med Heste og Kreaturer.

Vroskøbing, Torved. hver Onsd. og Lørd.; anden Tirsd. i hver Maaned Torved. med lev. Kreat. 1. Marts, 23. Juli og 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Vilstrup, 31. Jan., 17. April, 31. Juli og 30. Okt. Heste og Kreaturer.

Markeder i Jylland.

Abbybro, 11. April, 17. Maj, 12. Sept. og 11. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Aalborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 19. Jan. Heste; 5. Marts, 17. Sept., 16. Oktbr. og 11. Decbr. Heste og Kreaturer.

Aalbæk, 1. Okt. Heste og Kreaturer.

Aalestrup, 9. Jan., 14. Marts, 17. April, 12. September og 20. November H. og Kr.

Aarhus, Tirsdag Torvedag med levende Dyr paa Kvægtorvet. Lørdag almindelig Torvedag med Landbrugsprodukter paa Boens Torve. 8. og 29. Januar, 19. Februar, 4., 11., og 18. Marts Heste; 2. April, 6. Maj, 8. Juli, 15. Oktb. og 14. Dec. Heste og Kreat.

Aars, 5. Febr., 1. April, 29. Maj, 4. og 27. Sept. og 2. Nov. Heste og Kreaturer.

Ågerbæk, 15. April Heste og Kreaturer.

Ålvingaabro, 2. Febr., 22. Marts, 30. Apr., 8. Juni, 26. Juli, 3. Septbr., 11. Oktbr. og 12. Decbr. H. og Kr.

Åndager, 4. Maj og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Åjerringbro Station, første Lørdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer; i Et. f. Skærtorsdag 9. April.

Bramminge, (før Nalbæk Mølle), 17. April, 5. Aug. og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Brande, 1. April, 2. Aug og 21. Septbr. Heste og Kreaturer.

Brørup, 8. Maj og 18. Sept. Heste og Kreaturer.

Brødstrup, 29. Jan., 4. Maj, 27. Juli og 18. Oktober Heste og Kreaturer.

Brønderålev, 8. Jan., 12. Februar, 11. Marts, 9. April, 13. Mai, 10. Juni, 8. Juli, 12. August, 2. September, 14. Oktober, 11. November og 9. Decbr. Heste og Kreat.

Brørup, 27. April Heste og Kreaturer.

Balle, 13. Sept. Heste og Kreaturer.

Bakmarksbro, 17. April og 2. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Bakum, 13. Marts og 12. Okt. Heste og Kreaturer

Borby, 10. April og 4. Oktober Heste og Kreaturer.

Dronninglund, 19. April og 30. Sept. Heste og Kreat.

Ekeltøft, 20. Jan., 7. Marts, 27. Juni og 19. Sept. Heste og Kreaturer.

Egved, 29. April og 3. Oktober Heste og Kreaturer.

Egshøj, Torvedag hver Lørdag. Hver Fredag hele Aaret Marked med Kreaturer (naar Helligh., Esgned. forbyd). 26. Jan., 26. April og 20. Sept. Heste og Kreat.

Fjerritslev, 3. April, 26. Juni, 6. Sept. og 10. Oktober Heste og Kreaturer.

Flaensskjold, 12. April, 4. Sept. og 1. Nov. Heste og Kreaturer.

Foldingbro, 15. Maj og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

Frederiksn, Torvedag hver Mandag og Lørdag. 2. Marts, 1. Maj, 12. Juli og 15. Novbr. Heste og Kreaturer.

Frederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Oktober til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 16. Jan., 11. April, 21. Sept. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.

Gibe, 20. Febr., 26. April, 8. Juli, 6. September, 24. Oktbr. og 18. Nov. Heste og Kreat.

Grenaa, Torved. h. Lørd. 19. Jan., 6. Marts, 4. Juli, 27. Sept., 6. Novbr. og 3. Decbr. H. og Kr.

Grundsted, 26. Juni og 5. Sept. Heste og Kreaturer.

Hadsten, 15. Marts, 23. April, 2. Sept. og 10. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Hadsund, 3. April, 6. Maj, 4. Sept. og 2. Okt. Heste og Kreaturer.

Hals, 23. Sept. Heste og Kreaturer.

Halsbrinken, 15. April og 24. Sept. Heste og Kreaturer,

Hammel, 22. Jan., 1. Marts, 25. April, 17. Maj, 3. Aug., 30. Sept., 19. Oktbr. og 2. Decbr. Heste og Kreat.

- Sabudal**, 25. April, 31. Juli, 27. Sept. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Serning**, 2. Febr., 2. Marts, 9. April, 11. Maj, 28. Juni, 30. og 31. August, 5. Oktbr. og 11. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Sjallerup**, 25. Jan., 22. Febr., 28. Marts, 25. April, 3. og 4. Juni, 27. Juni, 26. Sept., 24. Oktbr., 28. Nov. og 30. Decbr. Heste og Kreat.
- Sjerring**, Torvedag hver Lørdag, 1. November og December tillige hver Onsdag. Hver Onsdag helse Karet Marleb med Kreaturer (hvis Hesteladag, Søgnedagen berefter). 17. Januar i heste; 2. og 30. Marts Heste og Kreaturer; 30. Maj og 27. Juiul Heste; 21. Sept. og 19. Okt. Heste og Kr.
- Sobro**, Torvedag hver Fredag. 12. Jan., 9. Febr., 7. Marts, 11. April, 10. Maj, 14. Juni, 4. Juli, 9. Aug., 19. og 20. Sept., 16. Okt., 8. Novbr. og 8. Dec. Heste og Kr.
- Solstebro**, Torvedag hver Lørdag og Lørdag, hver anden Lørdag fra anden Lørdag eller Oktobermarkefest indtil Jul med Kr. 9. Jan. 5. og Kreat.; 20. Jan. 5.; 29. Febr., 20. April, 4. Maj, 12. Juni, 31. Juli, 9. Sept., 3. Okt. og 16. Nov. Heste og Kreat.
- Solsted**, 6. Jan., 11. April, 26. Aug. og 14. Nov. Heste og Kreaturer.
- Sorushjeb**, 22. April og 25. Epibr. Heste og Kreaturer.
- Sorsens**, Torvedag hver Lørdag (1 fasten dog Onsdag) og hver Lørdag; første og tredje Lørdag i hver Maaned samt hver Lørdag i Oktbr., Novbr. og Decbr. Indtil Jul med lev. Kreat. 9. og 31. Jan., 21. Febr. og 6. Marts Heste; 13. og 20. Marts 3. og 29. April, 13. og 14. Juni, 6. Aug., 27. Sept. og 24. Oktbr. Heste og Kreat.
- Surup**, 1. Febr. Heste og Kreat.; 6. Juni Heste; 2. Septbr. Heste og Kreat.
- Søder Kro**, 14. Marts, 29. April, 23. Septbr og 14. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Tellinge**, 10. Maj og 24. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Tarup**, 19. April og 13. September Heste og Kreat.
- Tjellerup**, 3. April, 24. Maj, 25. September og 17. Oktober Heste og Kreaturer.
- Tolding**, Torvedag hver Lørdag og Fredag. Hver Lørdag Marleb med Kreat. 11. Jan., 2. og 23. Februar og 8. Marts Heste; 15. og 22. Marts, 26. April, 4. Maj, 24. Juli, 14. Septbr. og 11. Oktbr. Heste og Kreat.
- Trolind Station**, anden Onsdag i hver Maaned med Undtagelse af April, August og Oktober Marleb med Heste og Kr.
- Sembig**, Torvedag hver Lørd. 25. Marts, 11. Juni, 26. August, 1. Oktbr. og 16. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Vunderstob**, 20. April og 19. Sept. Heste og Kreat.
- Væso**, 2. April og 7. Sept. Heste og Kreaturer.
- Vogstør**, Torvedag hver Lørdag, sidste Lørd. i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 30. Marts, 24. Juli, 14. Sept., 14. Okt. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.
- Voffen**, 2. April og 4. Okt. Heste og Kreaturer.
- Mariager**, Torvedag første og tredje Lørdag i hver Maaned med Kreaturer. 21. Febr. 9. Juli, 3. Okt. og 6. Nov. Heste og Kreaturer.
- Mørke**, 7. Maj og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
- Mibe**, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 22. Jan., 9. Marts, 24. April, 24. Juni, 9. Sept., 3. Okt. og 4. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nyfløbing (Mors)**, Torved. hver Lørd., hver anden Lørdag mellem Mikkelsd. og Jul med levende Kreaturer. 6. og 22. Januar, 27. Febr. og 2. April Heste og Kreat.; 8. Juni Heste; 27. Juli, 21. Sept. og 11. Okt. Heste og Kreat.
- Norre Nebel**, 19. April og 10. Sept. Heste og Kreaturer.
- Norre Sunde**, 12. April, 12. Juli og 30. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Norre Sundby**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Lørdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreat. 18. Jan., 4. Marts, 20. April, 4. og 15. Okt. Heste og Kreat.
- Odder**, 3. Jan., 16. Febr., 22. Marts, 26. April, 2. August, 13. Sept. og 12. Nov. Heste og Kreat.
- Randerød**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 4., 5., 26. og 27. Januar, 17. og 24. Febr. og 9. Marts Heste; 16. og 30. Marts og 4. Maj Heste og Kreaturer; 17. og 18. Juni Ild; 5. og 6. Juli Heste; 6., 7. og 23. September, 26. Okt., 9. Nov. og 13. Dec. Heste og Kreaturer.
- Ringsøbing**, Torvedag fra Paaske til Mikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 30. Jan. Heste; 25. April, 1. og 27. Aug. og 7. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Ribe**, Torvedag hver Lørdag. 31. Jan., 4. Marts, 22. og 30. April, 13. Maj, 14. Juni, 6. Aug., 7. og 30. Sept., 8. og 21. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.
- Rh.**, 14. Maj og 16. Oktbr Heste og Kreaturer.
- Rhom**, 23. Jan. og 16. Okt. Heste og Kreat.
- Ronde**, 8. Marts, 17. Sept. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.
- Silleborg**, Torved. hver Lørdag. 3. Febr., 9. og 30. Marts, 7. Maj, 11. Juni, 10. Juli, 26. Sept., 21. Oktbr., 21. Novbr. og 17. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Sindal**, 29. April, 20. Sept., 18. Okt. og 3. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Stalø**, 12. April og 21. September Heste og Kreaturer.

Skanderborg, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. Noobr. til Jul med levende Kreat., 8. og 30. Januar, 20. Februar og 5. Marts Heste; 12. og 19. Marts, 15. Maj, 12. Juni, 5. Avg., 10. September og 22. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Slibe, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 2. og 25. Januar, 28. Februar, 3. April og 9. Maj 5. og Kr.; 10. Juni Heste; 29. Juli, 7. og 30. Sept. og 14. Nov. 5. og Kr.

Stjern, 27. Jan. og 11. Marts Heste og Kreaturer; 3. Avg. Heste.

Storving, 10. Jan., 8. Februar, 6. Marts, 10. April, 9. Maj, 13. Juni, 3. Juli, 18. Sept., 17. Okt., 7. Nov. og 5. Dec. Heste og Kreaturer.

Stovsgaard Station, 22. Marts og 25. Juni Heste og Kreat.

Struer, 27. Marts og 6. Septbr. Heste og Kreaturer.

Sæb, Torvedag hver Lørdag. 3. April, 16. Sept. og 8. Okt. Heste og Kreat.

Sonder Omme, 9. Maj og 21. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Tarm, 29. April, 11. Septbr. og 8. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Tilsted, Torved. hver Onsd. og Lørd. 8. Januar Heste og Kreat.; 2. Februar Heste; 26. Febr., 10. April og 6. Maj Heste og Kreaturer; 7. Juni Heste og Udb; 9. Juli, 3. og 27. Sept. og 9. Okt. (Store Onsdag) Heste og Kr.

Torup Vaskhus, 9. Maj, 12. Juli og 16. Sept. Heste og Kreaturer.

Trustrup Station, anden Onsdag i Maanederne April, August og Oktober Marked med Heste og Kreaturer. 7. Juni Heste og Kreat.

Torring, 19. Februar, 9. April, 6. Maj, 24. Juli, 2. Oktober og 4. December Heste og Kreaturer.

Ulstrup (Hornum Fjernbanestation), 11. Januar, 12. Marts, 2. Maj, 1. Juli, 16. September, 23. Oktober og 4. Decbr. Heste og Kreaturer.

Ulstrup Station, 16. Maj og 17. Sept. Heste og Kreaturer.

Uldum, 23. April og 26. Sept. Heste og Kreat.

Ulftær, 24. April, 28. Avg. og 17. Okt. Heste og Kreaturer.

Vandel, 24. Maj og 14. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Varde, Torved. hver Lørdag. 1. Febr., 1. og 26. Marts, 23. April, 6. Maj, 15. Juni, 7. August, 12. Sept., 9. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.

Vejle, 24. April, 28. Juni og 11. Sept. Heste og Kreaturer.

Vejle, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Onsdag fra 1. Noobr. indtil Jul samt anden Onsdag i hver Maan. med lev. Kreaturer. 10. Januar, 1. og 22. Februar og 7. Marts Heste; 14. og 21. Marts, 11. og 30. April, 15. Juni, 28. Sept. og 25. Okt. Heste og Kreaturer.

Vejter Hæjsing, 27. Marts og 11. Sept. Heste og Kreaturer.

Viborg, Torved. hver Onsd. og Lørd., sidste Lørd. i hver Maaned (dog ikke Pinselørdag) og fra Milfælsdag til Jul hver Lørdag med levende Kreaturer. 3. Januar Heste; 24. Januar, 16. Februar, 8. Marts, 13. og 27. April, 1. Juni, 29. Juni (Snavstingsmarked), 30. Juli, 23. og 24. Septbr. (Tostemarked), 19. Oktbr., 23. Noobr. og 14. Decbr. Heste og Kreat.

Videbæk, 26. Febr., 29. Juni og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Vildbjerg, 2. Maj og 17. September Heste og Kreat.

Vinderrup, 30. April og 2. Okt. Heste og Kreaturer.

Vorboise, 30. Marts og 8. Avg. Heste og Kreaturer.

Vraa Station, 15. April og 13. Sept. Heste og Kreat.

Vlgod, 20. April og 23. Okt. Heste og Kreaturer.

Vsterbrua, 26. Marts og 12. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Vstbertz, 24. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer.

Torvedage. Mandag: Haberslev, Tønning, Fredericia. Tirsdag: Kabenraa, Husum, Kolbing, Esbjerg. Onsdag: Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Halsborg, Lørdag: Husum, Fredericia, Varde. Fredag: Glensborg, Frederikslad, Lønder, Bredsted, Kolbing. Lørdag: Kabenraa, Egernsørde, Rensborg, Slesvig, Husum, Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Halsborg, Esbjerg.

Besjæl-Stempel-Tarif.

Besjæl indbill 200 Mk. — 10 Pg.; over 200—400 Mk. — 20 Pg. og for hver 200 Mk. — 10 Pg. mere indbill 1000 Mk.: hvert 1000 Mk. 60 Pg. og for hvert 1000 Mk. eller en Del deraf 60 Pg. mere.

Købecontrakter indbill 150 Mk. — 1 Mk. 50 Pg. og fremdeles for hver 50 Mk. — 50 Pg.

Porto-Takster.

- Et frankeret Brev indt. 20 Gr. 10 P.; til Danmark for de første 20 Gr. 20 P., for hver følgende 20 Gr. 10 P.
- ufrankeret Brev indtil 20 Gram 20 Pg.
 - dobbelt Brev fra 20—250 Gr. frank. 20 P., ufrankeret 30 P.
 - frankeret Brev indtil 250 Gr. indenfor selve Postdistriktet 5 P.
- Korrespondancekort** 5 P., til Danmark 10 P.
- Fryktinger** indtil 50 Gr. 3 P., fra 50—100 Gr. 5 P., fra 100—250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P., 500—1000 Gr. 30 P.
- Fryktinger** til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan forsendes indtil 2 Kiloqr. og skal frankeres.
- Forretningspapirer:** (Regnskaber, Fragtbreve, Manuskript, Korrektur osv.) Indenfor Tyskland, de tyske Besiddelser og Østerrig-Ungaru: indtil 250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P. og 500—1000 Gr. 30 P. Til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr., dog mindst 20 Pg. Forretningspapirer skal frankeres.
- Vareprøver** indtil 250 Gr. 10 P., fra 250—350 Gr. 20 P.; til Danmark og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. indtil 350 Gr., men mindst 10 P. Skal frankeres.
- Rekommanderede Breve** foruden Porto 20 P.
- Postanvisninger** indtil 5 M. 10 P., til 100 M. 20 P., over 100 til 200 M. 30 P., 200—400 M. 40 P., 400—600 M. 50 P., 600—800 M. 60 P.; til Danmark indtil 355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det mindste 20 P.
- Postopkrævning af Pengesummer:** For indtil 800 M. 30 P. forud; desuden Porto som for Postanvisninger; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.
- Posteifterkrav** højst 800 M. Portoen er Portoen for Breve eller Brevkort + 10 P. + Postanvisningsporto for det opkrævede Beløb; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.
- Pakker** indtil 5 Kiloqr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P. Pakker til Danmark indtil 5 Kiloqr. 80 P., tungere Pakker efter Beregning.
- Pengebreve** indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.
- Forfittingsgebyr** for hver 300 M. eller en Del af 300 M. 5 P., i det mindste 10 P.
- Breve** indenfor Verdenspostforeningen: frankerede Breve 20 P. for de første 20 Gr., for hver følgende 20 Gr. 10 P., ufrank. 40 P. for hver 20 Gr., Korrespondancekort 10 P.
- Breve til Nord-Amerika** ad den direkte Vej over Hamborg 10 P. for hver 20 Gr. — Pakker til Nord-Amerika efter særlig Beregning.

Telegrammer for hele det tyske Rige:

For hvert Ord 5 P., dog mindst 50 P. Til Danmark 10 P. for hvert Ord, mindst 50 P. Udbetalinger pr. Telegram indtil 800 M. den sædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

Vejrspaadomme for 1912.

(Efter den 11-aarige Periode).

~~~~~
Mennesket spaa'r,
men Gud raa'r.

Januar: I den første Halvdel af Maaneden forholdsvis mildt Vejr med Regn og nogen Sne, derefter Frost og Sne Maaneden ud.

Februar: Fra 1. til 9. Sne og Kulde, fra 10. til 18. blæstfuldt og koldt; Resten af Maaneden mildere Vejr og nogen Sne.

Marts: I første Halvdel af Maaneden Kulde og Blæst, fra 16. til 23. Sne, fra 24. til 31. Tøvejr.

April: Fra 1. til 9. mildt Vejr og Regn, fra 10. til 21. Blæst og noget køligere, fra 22. til 30. afvekslende Blæst og Regn.

Maj: I første Halvdel af Maaneden køligt og ustadigt, fra 16. til 22. Regn, Resten af Maaneden smukt, varmt Vejr.

Juni: Fra 1. til 14. Varme og tørt Vejr, fra 15. til 20. lidt Regn, derefter atter varmt og tørt.

Juli: Fra 1. til 11. noget ustadigt, Regn med sydlig og sydvestlig Vind. Fra 12. til 24. megen Varme med enkelte Tordenbyger, Resten af Maaneden Regn.

August: I første Tredjedel ustadigt med sydvestlig Vind, i anden Tredjedel lidt køligt, Resten af Maaneden Regn med sydlig og sydvestlig Vind.

September: I første Halvdel varmt og smukt Vejr, fra 16. til 21. nogle Ragnbyger, fra 22. til 30. atter smukt og tørt Vejrlig.

Oktober: I første Tredjedel friskt og smukt Vejr, omtrent hele Resten af Maaneden Blæst og Regn.

November: Fra 1. til 11. stormfuldt Vejr med Regnbyger, fra 12. til 21. friskt og klart, fra 22. til 30. nogen Sne.

December: I første Tredjedel af Maaneden mildt og taaget Vejr, i anden Tredjedel lidt Sne, Resten af Maaneden mildt med vekslende Regn og Tøsne.

(51)

En Blaske.

Af P. Skovrøy. Med Tegninger af Paul Steffensen.

Nei, lille Mand, jeg er ikke nogen Kirsten Gistekniv, sagde den gamle Præstekone med en lille Hoveddrysten, der fik de hvide Proptrækkerkrøller ved Tindingerne til at ryste med, medens en fin Rødme langsomt trak en lyserød Sky hen over de hvide Rinder. Men jeg synes, det er underligt, at Karl og Ellen ikke gør Alvor af det. Jeg er saa sikker paa, at de

holder af hinanden. Han er den kønneste Karl i hele Sognet, og Ellen er den kønneste Pige. Forældrene paa begge Sider er velhavende og danstjindede. Børnene er voksede op sammen, bestemte for hinanden fra Buggen af — som var de Fyrsteborn.

— Ja, det er maaske Humlen, afbrød den gamle Præst hende og klappede Merstunspibens Sølvlaag til med et lille Smæld. Jeg er nær ved at tro, at den Vej, disse to unge vandrer ad til Egtefæbet, er alt for bænket og bred. Vi Mennesker er jo nogle mærkelige Stabninger, der for det meste værdsætter Livets Goder efter de Anstrængelser og Dyr, som Erhvervelsen har kostet os. Der er et gammelt Ord, som siger: Vorherre giver os Modderne, men han knækker dem ikke for os. Og Vorherre har altid været en klog Mand.

— Du mener altjaa, at Modgangen ægger og hjælper os til at naa Maal, som vi maaske ellers vilde opgibe paa Halvvejen?

— Altfurat, lille Rone. Menneskenes Børn maa have Modder at knække, det er godt for Tænderne. Ser du, det har jeg altjaa lært af Vorherre. Men der er noget andet, jeg har lært.

— Naa — ogjaa af Vorherre?

— Nej, af Smeden. For han er ogsaa en klog Mand. Ser du, naar Smeden vil svejse noget sammen, saa blæser han først til Ilden, saa den staar i høje Flammer paa Esjen, men saa griber han Røsten og dæmper Flammen med Vand.

— Hvorfor gør han det?

— Jo, for saa slaar Heden ind, siger han, og giver Jernet den Glohede, som Svejsningen kræver. Se denne Glohede, dette Kærlighedens Kriterium, vilde Filosoferne sige, er det Forholdet mellem Karl og Ellen mangler. Man kan komme et Billede saa nær, at man ikke kan se det, en Tone kan være saa høj, at Øret ikke kan høre den, og en Lyd, der varer ved, naar tilsidst ikke Bevidstheden, og man hører den ikke, som Urets Tik Tak. Kærlighedens Tik Tak har lydt for Karl og Ellens Øren fra Buggen, den fulgte dem gennem Skolen i Kammeraternes Drillerier, den dikkede i Opvæksten, den dicker endnu evindeligt fra Dag til Dag med den samme sløvende Lyd. Er det da saa underligt, at de ikke hører den længer.

— Karl, i det mindste, er da ikke tunghör paa det Dre endnu, sagde Præstekonen med et Smil.

— Ja, ja, det er rigtigt — bat, bat!

Præsten bakkede, men der kom ingen Røg. Han saa sig om med et ledende Blik.

— Tobatspungen ligger paa Bordet inde i Hjithuset, sagde den gamle Præstekone, med den Gyne til Tankelæsning, som Rærlighed og et langt Samliv i ubrudt Harmoni kan udvikle i en vidunderlig Grad, især hos Kvinden.

Samtalen fandt Sted i Præstegaardens Have ved et Bord under det store Bæretæ, hvor Sommerjolen, den gamle Folk elsker, havde frit Spil. Paa Bordet laa en stor, rødmsjet Bære.

— Du har jo glemt at spise din Bære, lille Mand, sagde Præstekonen, da Manden kom tilbage med en ny Forskning i Merstums hovedet.

— Bæren! Sm, ja, der kan man se. I Gaar, da jeg saa Bæren sidde oppe i Træets Top, luende i Solen, løb mine Tænder i Vand — du skal slet ikke smile mig ud, lille Mor, Tænderne kan godt løbe i Vand, selv om man ingen har. — Men i Dag, da en blid Sommervind har blæst Bæren ned i mit Skod, attraaer jeg den mindre. Et Gode, som man kun behøver at strække Haanden ud efter for at faa, taber i Værd. Ser du, Ellen behøver kun at strække Haanden ud for at faa Karl. Derjom man kunde faa —

— Karl op i Toppen af Træet, fuldbendte Præstekonen med en lille Latter som fra en sprukken Sølvklokke.

— Altkurat ja. Han maa ikke ligge i Ellens Skod, han maa op i Træet.

— Og sidde der og læ i Solen.

— Ja vel, ha, ha, saa Ellens Tænder løber i Vand ved Sknet.

— Ja, og saa kommer Smeden og puster til Ilden, saa den slaar ud i høje Flammer paa deres Hjertes Skorsten som en harpikset Elfskodsbrand.

— Ja, og saa kommer jeg med Vandkosten og dæmper Flammerne, saa Heden kan slaa ind.

— Ja, og saa svejser du dem sammen, lille Far.

— Ja, hvis Vorherre vil være Smed, skal jeg jandt for Dnnden gerne være Koft. Men hvem har vi der! Det er jo Karl i egen Person. Uddeles som i de gamle Komedier, hvor Personerne stiller i jamme Djeblik, man skal bruge dem.

Ude paa Vejen gif en ung Mand forbi. Han svingede sin Straahat til en Hilsen gennem Hegnet.

— Kom indenfor, Karl.

Den unge Mand stod der midt paa den grønne Plæne, med Solen over sig. Og hans Skikkelse var nok værd at se paa. Den var høj og raut, stærk og smidig, hærdebred og smal over Hoften.

— Naa, Karl, hvad nyt. Hvad skal Ungdommen bestille i Dag?

— Kamp over hele Linjen paa Sportspladsen. Fodbold og saa videre og tilsidst Brydning efter græsk-romerske Regler.

— Gillemand! Og du kaster dem alle og bliver erklæret for Sejrherr.

— Ikke umuligt, indrømmede den [unge Kæmpe [med] et stolt Blink i Øjet.

— Og hvad saa? spurgte Præstefonen.

— Det skal jeg sige jer, jagde Præsten. Kender du det finste Digt om Djan Båbo, Tabastlænderen? Ikke. Jo, det var en Knøs som dig. Alfens Stordaad havde han øvet, kystet Bjørne til Døde i sit Favntag. Saa stod en Dag Djan frem og æstede til Kamp. Men ingen turde møde ham. Og Djan raabte: Hvem der et eneste Djeblik kan holde mig fast paa Stedet her, hvor jeg staar, han skal have alt mit Sølv og alt mit Gods, og jeg selv vil være hans Eje.

Allt var stille — men ingen mødte frem. Men pludselig aabnedes Mængden, og en ung Kvinde, Landets skønneste Pige, skred frem til Djan, slyngede sine bløde Arme om Unglingens Hals og bød ham slide sig løs, om han kunde. Men Djan orkede ikke at røre et Lem. Og han sagde: Du har bundet, have skal du alt mit Sølv og alt mit Gods og mig selv til evigt Eje.

Den unge Mand rødmede, men blev synlig bleg, da Præsten tilføjede:

— Hvad siger du til det, Karl? Naar du i Eftermiddag som Sejrherre æsker til Kamp, og Ellen saa træder ud af Kvindernes Række og slynger Armene om din Hals og byder dig glide dig løs.

— Men sligt gør Ellen aldrig; det er hun alt for stolt til, udbrod Karl.

— Hvis hun holder af dig, og er for stolt til dette, saa er det ikke den rette Stolthed.

— Men Ellen bryder sig ikke om mig, svarede Karl.

— Snik, Snak! Vent bare, til Smeden faar fat paa Bælgstangen.

Præstekonen lo ved det komisk forvirrede Udtryk, hvormed Karl stirrede paa Præsten, som vedblev:

— Ja, og jeg paa Kisten.

— Jeg fatter ikke — stammede Karl.

— Jo, ser du Karl, det er let at forstå, vedblev Præsten ubarmhjertigt. Flammerne skal dæmpes, for at Varmen kan slaa ind.

— Varmen, stammede Karl.

Præsten havde rejst sig og greb fat i en Knap paa den unge Mand's Trøje.

— Ja, Mor der, hun siger, du skal op i Træet.

— I Træet? . . .

— Ja op i Toppen af Bæret træet og gløde i Solen.

— I Solen —

— Ja, ser du, du skal ikke ligge i Ellens Støb, det duer ikke.

Karl saa nu helt forjamsket ud og vidste hverken ud eller ind. Præstens mørke Tale forvirrede ham og gjorde ham forlegen.

— Far spøger, bryd dig aldrig om, hvad han siger, Karl. Men tjen mig i at gaa ind til Stine og sig til om Raffen. Du drikker nok en Kop med.

— Nej, Tak, jeg gaar med det samme. Klokken er straks fire, jeg maa ned paa Sportspladsen.

— Jeg har ondt af Karl, sagde Præstekonen, da Karl var gaaet. Tror du virkelig, at Ellen ikke bryder sig om ham?

tilføjede hun, idet hun kom to Stykker Sukker i sin egen og tre i sin Mand's Skop.

— Jeg tror, at hun driver Munnespil med ham.

— Nej, nu gør du Ellen Urret. Hun spiller ikke Komædie med ham.

— Jo vist ja. J er alle sammen jøde, men ikke altid til at blive klog paa. Somme Tider kunde man frittes til at sige til jer, som den hvide Dreng jagde til Negeren: Na, tag dog den fæle Mafse af. Jeg tror, at Ellen i sit Samkvem med Karl bærer Mafse for sit inderjte Bæsen, uden at hun selv ved af, fordi hun ikke selv kender sit inderjte Bæsen. Der er virkelig mange Kvinder, der ikke aner den Fylde og Overflod af Kærlighed og Omhed, som bor i deres Hjerte, før en fremmed Haand trækker Stigbordet og aabner for Vældet.

— Na ja, saamænd, du har maaste Ret.

Der opstod en lille Pavis, som udfyldtes af en Duet mellem to Bogfiner.

— Hør, ved du hvad, Mor, jeg gaar et lille Smut over til Sportspladsen og ser paa de Unges Fdræt. Maaste jeg kan gøre Jagttagelser og saa Slump til et lille Rig under Ellens Mafse.

Og Præsten gif.

— Naa, jagde Præstekonen, da han efter en Stunds Forløb kom tilbage, støttende sig lidt tungt til den gamle sølvbeslagne Stof.

— Jo, lille Mor, lad mig nu først saa Lov til at drage Buksen, saa skal jeg fortælle. — Jo, det gif naturligtvis som sædvanligt. Karl blev Sejrherr, først i Brydning og senere i noget nyt, man kalder Stenkastning. Jeg holdt mig i Ellens Nærhed og iagttog hende hele Tiden. Hun var oprømt og lo med de andre unge Piger, men jeg lagde Mærke til lidt Udspredthed i hendes Bæsen, naar Karl var fremme. Da han løftede den tunge Sten i den ene Haand op over højre Skulder og med et mægtigt Stød kastede den to Alen længere end den bedste, rødmede hun et Øjeblik, men da hun lagde Mærke til mit forstende Blik, gjorde hun et Raast med Rakken og ytrede med en Raadmundethed, som er hende saa ulig:

— Hjt, er det noget! Jeg paatager mig at gøre et bedre Raft.

— Du? lo man fra alle Sider.

— Ja, men jeg vælger Genstanden, sagde Ellen, og du kaster først.

— Top, antaget! lo Karl. Og man stimlede sammen om Parret.

Ellen betænkte sig lidt. Saa tog hun sin Hat, løsnede en lille Fjer og rakte den til Karl: — Raft!

Du skulde have set den unge Kæmpe, Mor, som han stod der og vejede Fjeren, der laa i hans hule Haand og lyste i Solen i blaat og rødt som blaa Djne og Kvinderødme, med en sagte Bæbren, som lo ogjaa den af den unge stærke Kæmpes Forlegenhed.

— Kajt! bød Ellen.

Og Karl kastede Fjeren fra sig med en komisk Fortvivlelse. Den havnede to Alen fra hans Fod.

— Nu Ellen! Nu Ellen! lod det fra alle Sider under højroftet Latter.

Ellen gik hen og tog Fjeren op. Der var et polist Blink i hendes kønne blaa Djne, da hun tog Fjeren mellem to Fingre og holdt den op imod Solen og pustede Stovet af den. Saa aabnede hun Læberne, lod Fjeren forvinde et Øjeblik bag de hvide Tænder og rullede den jammen mellem Fingrene. Saa løftede hun Haanden og kastede. Fjeren beskrev en lille Bue og faldt ned flere Alen borte.

— Hurra! lod det fra alle Sider. Bravo! Karl er overvunden! Ellen er den stærkeste.

Og der stod den overvundne og lo med.

— Maa, Djan Pabo, jagde jeg. Hvad siger du nu? Og hvad siger du, Mor? Hvad tror du?

— Jeg er forundret. Jeg troede ikke, at Ellen var køket.

— Ikke det? Se omkring dig paa Blomsterne. Hvorfor dufter Rosen og Jasminen, hvorfor raaber Balmuen, Solsikken og Tulipanen med sine stærke Farveroster? For at være os Mennesker til Behag, for at kildre vore Næser og fryde vort Øje? Al, vi Stoddere bilder os alt for meget ind. Nej, Blomsternes Farve og Duft har den Bestemmelse at lokke Insekterne til sig, Naturens Fødselshjælpere. Hvorfor maa Bien luge sin Honning i Blomsternes Bægere? For at Blomsterfroet skal klæbe sig fast ved dens Ben og bæres ud i Verden til Forplantning. Naturen er køket, maa Ellen saa ikke være det? Nej, men jeg opdagede noget andet. Der er kommen en smuk Pige hos Mølleren. Gende kan jeg maaske bruge.

— Brugte? . . .

— Ja, som Blæsebælg. Du skal ikke ryste paa Lokkerne, lille Mor. Hun skal puste til Flammen, og saa kommer jeg med Rosten.

Nogle Dage efter gik Præsten op og ned ad Gulvet og gned sig i Hænderne med en dylfjindig, fornøjet Mine.

— Naar, hvad glæder du dig over, lille Far?

— Jeg glæder mig over min Blæsebælg. Hun arbejder udmærket. Der er saa Skam Vej i hende. Hun dufter som en Roje og jtraaler som en Tulipan. Hun er Leder for det kvindelige Gymnaſtikhold i Forſamlingshuſet, og da Karl er Leder for det mandlige, har de to meget at tale ſammen om.

— Og Ellen?

Hun følger dem med Djuene, og Djuene flammer ſtundom op for ſtraks at ſæntes og forvirres. Naar jeg nu kommer med Rosten, ſkulde det gaa underligt til, om ikke Svejsningen ſkulde lykkes.

Saa var det en Aften ved Solnedgang. Præsten ſtod oppe paa Kirkegaarden mellem ſine Grave, ſom han plejede at ſige. Det var jo hans Børn, hans Sognebørn, der her ſov den evige Sovn under Træerne. De fleſte af dem havde han været med til at putte ned og dække Dynen til over dem. Han var ſalden i Tanker med begge Hænder hvilende paa Stokken. Han bladede i ſin Billedbog. Naar Folk bliver gamle, bliver de Børn igen og tager Billedbogen frem, Livets ſtore Billedbog. Og alt ſom han bladede, den gamle Præſt, blev det levende i Kirkegaardens Gange, hans døde Børn vandrede frem af Gravene, gamle værkbrudne Mænd og Kvinder og unge Menneſter, bortrevne i Livets Vaar. Og den gamle Præſt nikkede til dem alle ſom til gamle Kendinge.

Saa lukkede han Billedbogen, løſtede ſit Maſyn og aabnede Blikket for Livets Virkelighed. Der inde i Veſt ſad den dalende Sol og glødede ſom en Eſje, hvorfra der flød Strøme af ſmeltet Guld ud over Gravene paa Kirkegaarden. Aftenrøden blinkede i Naen, ſom krummede ſig ude i de grønne

Enge. — Den holdt jeg end ikke for god til at forghylde Gadekæret, hvor Uenderne snadrede.

Det var en dejlig, stille Sommeraften. Enhver Lyd hørtes. Langt ude i Skuskredsen blinkede Aftenrødens Guld i en Rude, og en Bogens Rumlen paa Landebejen lød som den dybe Grundtone, der nu og da ihjagtig brodes af et Faars Brægen, en lille Hundes iltre Bjæffen eller en stor Hundes dybe Glam. Med et hørtes Varnegraad, en jagte, pølrende Varnegraad, der steg og sank, men blev ved. Den gamle Mand lyttede og saa ud over de jjerne Hytter, men kunde ikke blive flog paa, hvor denne flyvende Graad, som tog ham sælsomt om Hjertet, kom fra. Den ihldte Luften, lagde jeg som en stille Sorg over hele Landet. Herregud, mumlede den gamle Præst: Varnegraad over Landet i Steden for „Fred hviler over Land og By“. Ak, det er vist kun Gammelmands Aftenstemning, naar Solen daler, Ansægtelser, naar den lange mørke Nats Skygge falder over hans Vej. Lad mig komme ud til de levende.

Da han kom forbi en stor Gaard, opdagede han Ellen siddende ude i Loftet paa den store Sten, ivrig strikkende paa en Strompe, som gjaldt det at saa den „luffet af“, før Solen sank.

Den gamle Mand gik ind til hende og fik en lille Samtale i Gæng. Han drillede hende, som han plejede, og der kom kvikke Svar fra Ellens nydelige Mund og lystige Glimt fra hendes konge blaa Djne. Men pludselig faldt den gamle Præst ind:

— Jeg havde altid troet, at der skulde blive et Par af Karl og dig, Ellen. Men nu siger man, at han skal forloves med Frøkenen paa Møllen.

Ellens Hoved sank ned paa Brystet, og en flammende Rødme bredte sig over hendes Ansigt og afløstes lige saa pludselig af en dødelig Blegthed. Hun bøjede sig over Strømpen i hendes Skød for at skjule Forvirringen.

— Hvad var der, lille Ellen?

— Jeg — jeg tabte en Maske.

— Du tabte en Maske. Ja saa, det er vel slemt? God Lykke til at finde Masken og god Nat.

— God Nat, kom det stille fra stakkels Ellen.

— Hm — mumlede Præsten, da han gik ned ad Vejen.
 Det kan stundom gøre en ondt at gøre godt. Bare jeg nu i

dette hellige Øjeblik kunde saa fat paa Karl. Man skal smede — nej man skal øvelse, mens Fernet er varmt. Og det er glohedt hos Ellen. Sandt for Dyden, kommer han ikke der, aldeles som i de gamle Komedier, lige naar man skal bruge ham.

Den unge Mand hilste, og den gamle Præst standsede ham med et Tag i Trojeknappen.

— Hør nu, Karl. Ende i Tøften sidder Ellen paa den store Sten. Hun har noget at sige dig, tror jeg nok. Og det vil jeg sige dig, vinder du hende ikke nu, saa fortjener du hende ikke. Gaa nu, afsked med dig!

Ende i Præstegaardens Have sad Præstekonen ved Bordet under Bæretæet, da Præsten aabnede Laagen og traadte ind. Aftenrøden kastede et forhygende Skær over den gamle Kvindes fine Ansigt.

— Hør, lille Mor, du ser sandt for Dyden rigtig godt ud endnu. Derjom jeg ikke var gift, tror jeg stam, jeg friede til dig.

— Nu er der noget, du er glad for, lille Far.

— Det er der ogsaa, for jeg har lige gjort noget ondt. Jeg har knust en ung Piges Hjerte.

— Hvor du snakker.

— Ja vel, og imens jeg snakker, gaar det for sig.

— Hvad gaar for sig?

— Svejsningen. Det skulde ikke undre mig, om ikke Ellen og Karl kommer her forbi —.

Han fik ikke udtalt, for en stor Genstand kom flyvende ind i Haven. Det var Karl, som i et mægtigt Spring satte over Stafittet og nu stod foran de forstærkede gamle, raut og blusjende.

— Ellen staar der ude, maa hun ogsaa komme ind?

— Ja vel, lad hende bare springe! Vagt dig, lille Kone, gaa lidt til Side, der kommer en til!

Og Ellen kom, dog ikke over Stafittet, men gennem Laagen, skønt hun var lige saa blusjende rød, som om hun havde gjort Springet med.

Da Lyfonkningerne var modtagne, og man var kommen lidt til Ro, spurgte Karl:

— Men hvad var det, Præsten sagde til Ellen om mig og Frofenen paa Møllen. Var det sandt?

— Nej, det var Løgn, sagde Præsten.

— Ja, men hvorfor —

— Af lille Ellen, du kan ikke tro, hvor det er jævrt, naar man skal være alle Begne og Straalemejer tillige, naar man baade skal hale i Bælgestangen —

— I Bælgestangen?

— Ja, og bruge Rojten i rette Tid.

— Rojten? Jeg forstaaer ikke et Muf af, hvad Præsten figer.

— Ja, og jeg kan ikke forstaa, udbrod Karl, hvordan Præsten kunde vide, at — at Ellen — at —

— Jo, lille Karl, da Barnen slog ind, tabte Ellen Masken, og jaa vidste jeg Bested.

— Tabte du Masken, Ellen, hvad skal det sige?

Ellen begyndte at forstaa. I det mindste blev hun blussende rød og slog Øjnene ned, da hun tilstod:

— Ja, jeg tabte en Maske.

Bos Fyrmesteren.

Af M. C. Mathiesen. Med Tegninger af R. Christensen.

Næst efter den lange Klitrække, der som en Fortsættelse af Strandflitterne ved Badestedet Vesterland paa Silb strækker sig mod Syd forbi Rantum til Hørnum, er Albuen mod Nord den guldeste og vildeste Del af Øen. Ligesom hin Klitrække bestaar Albuen, der lig en bøjet Arm omslutter den saakaldte Kongehavn og værnere den mod Vesterhavet og Listerdyb, udelukkende af Sandbjerge, der kun er sparsomt bebojede

med Marehalm og Strandhjelme. Det er et ejendommeligt Landskab, der her udbreder sig for Vestuerens Blik; men selv i den ihjeste Sommertid føler man sig nedtrykt ved Ødet og Stilheden, der kun nu og da afbrødes af en strigende Maage, Terne eller anden Havfugl, hvis Rede man muligvis er kommen nærmere, end Fuglen synes om —, ja, og saa af den evindelige, ensformige Susen, som Vesterhavets Bølger frembringer, naar de tórner mod Strandbredden i stille Vej, eller den øredøbende Larm, de fremkalder, naar Stormen sætter dem i Oprør.

Farvandet uden for Sild er ligejøm uden for hele den jydfe Vestkyst farligt for de sefarende. Af den Grund er der anbragt flere Fyr paa Den, et ved Hørnum helt mod Syd, et — det største, et Blinkfyf — inden for Røde Klit ved Vhen Rampen, og to mindre, faste Fyr paa Albuen, det ene hderjt mod Vest ved Arnbøjuingen, hvorfra Albuodde styder sig ud i Havet, det andet et kort Stykke fra Albuens østlige Spids. Mellem begge disse Fyr er der vel en god Times Gang, og lige saa lang er Afstanden fra Fyret ved Albuodde og ind til Ligt, hvor de nærmeste Menneskeboliger findes.

Sent paa Eftermiddagen en Sommerdag for flere Aar siden lagde en Baad til umiddelbart inden for Albuens østlige Punt. Det blæste friskt, dog ikke særlig stærkt, fra Nordvest; men inden for Punten var man saa temmelig i Væ, og Farvandet er her saa dybt, at Baaden kunde løbe lige op til Bredden.

Foruden Skipperen var der i Baaden kun en ung Mand, hvis Klædebragt og hele Udrustning tydede paa, at han maatte være en lystrejende.

„Se saa, nu kom vi da saa vidt“, bemærkede Skipperen, da han havde kastet Anker og ladet Sejlene falde.

„Ja, og godt var det“, svarede hans Passager. „Det ghygede alligevel mere, end jeg ihntes om, ude paa Lijterdyb.“

Skipperen lo. Ghygeturen havde gjort den unge Mand noget blegnæbet, og Søerne havde været næsbjse nok til at minde om deres Tilværelse paa en mindre behagelig Maade.

„Na, ved Sommerdage er det ingen Sag; det er langt værre om Efteraaret og Vinteren“, bemærkede Skipperen.

„Ja, jeg ihnes nu bedst om at sejle, naar det ikke blæjer saa stærkt“, erklærede den fremmede.

„Naa — aa, endnu var det dog ikke saa slemt“, bemærkede Skipperen; „men hvad det kan blive til henad Aften, er ikke godt at vide, der er Uro i Vejret, og desuden er Stormfuglen ude; det er ikke noget godt Tegn.“

„Stormfuglen! Hvad mener De, hvor er den?“ spurgte den unge Mand og saa sig forundret om.

„Ja, ser De“, lo Skipperen, „det er nu ikke saadan en almindelig Fugl, det er bare ham, Fyrmeisteren, der itaar beroppe paa Klitten ved Taarnet.“

„Naa saadan, men hvorfor kalder De ham Stormfuglen?“

„So, han er akkurat lige saa paalidelig som et Vejrglas“, forstikrede Skipperen; „det skal ikke fejle, at naar han jes deroppe med sin Rikkert, saa kan vi belave os paa mere Vind og Vand, end det er rart at være ude i paa Listerdyb. De gør derfor bedst i at skynde Dem i Land; jeg maa se til at komme hjemmester, mens Vind og Hav endnu er nogenlunde medgørlige.“

„Na hvad, ved Sommerdage er det jo ikke saa slemt“, drillede den unge Mand og lo. „Men jeg skal straks være færdig. Lad mig bare saa Fld paa en Cigar; den kan gøre godt oven paa Sejlturen. Hvad er Fyrmesteren ellers for en Mand?“

„Na, han er saamænd rar nok, skønt han har sine Særheder“, svarede Skipperen. „De vil gøre vel i at henvende Dem til ham og lade ham vise Dem paa Vej. Hvis De vil naa Ligt, inden Mørket falder paa, gaar det ikke an, at De toser om i Klitterne paa Lykke og Fromme. Det kan maaste være rart nok, naar man har Dagen for sig og finder Behag i den Slags Ting; men om Natten — nej Tak, da vil jeg for mit Vedkommende dog helst være inden for de fire Vægge eller paa saa kendte Steder, at jeg ved, hvor jeg er.“

„Naa — aa, det kan da ikke være saa farlig langt til Ligt“, bemærkede den unge, idet han saa sig om og ligejom tog Maal af Afstanden.

„Det er længere, end De tror“, svarede Skipperen, „og saa maa De huske paa, at De ikke har nogen Landevej for Dem, men maa vade i Sandet, og det gaar ikke saa hurtigt og kan nok give trætte Ben. Men gaa De kun op til Fyrmesteren, han skal nok sige Dem Bested.“

„Vor han alene paa Fyret?“

„Nej, det gør han dog ikke“ svarede Skipperen og lo skalkagtigt, „han har et Par Husfæller. Den ene er endda ung og køn; hende skal De saa til at følge Dem paa Vej, saa fik De behageligt Selskab. Nej“, blev han ved, „det kan saamænd være trist nok for tre paa dette Sted, for een vilde det da ikke være til at udholde. Jeg skal da ikke have noget deraf.“

Den unge Mand havde alt imens gjort sig færdig til at gaa fra Borde, og da Skipperen ved Hjælp af en Stage havde stukket Baaden helt ind til Bredden, sprang han i Land.

„Saa far vel og god Fornøjelse!“ raabte Skipperen, idet han paa ny stødte Baaden fra Land og trak Ankeret ind.

„Tak, og lykkelig Hjemfart!“ løb Svaret.

„Ja, saa henter jeg Dem igen paa Tirsdag Eftermiddag; men hujs at være her senest Kl. 3.“

„Ja vel!“

Skipperen havde allerede hejst Sejl og vendte Baadens Stævn ud imod Listerdyb. Hans Passager stod en Tid lang paa Stranden og saa paa, hvordan Baaden vippede op og ned og af den rivende Strøm hurtigt førtes af Sted udefter. Saa vendte han sig og gik op imod Fyret. Fyrmesteren stod endnu paa Klitten og saa ud over Havet i modsat Retning. Det var en stovt Skikkelse, som han stod der og stirrede tankefuldt frem for sig, skulderbred, høj og raut trods det graa Haar og Skæg, der indraumede hans Ansigt. Udtrykket i dette var strengt, ja kunde endog kaldes barsk, de skarpe Linjer om den tætsluttede Mund tydede paa, at han havde gjort bitre Erfaringer, og at han ikke havde danset paa Roser i sit Liv; men det, der dog i særlig Grad tiltrak sig Opmærksomheden, var de vældige, bujsede Nsenbrn, der sthggede over et Par skarpe, graa Djne, som shutes at kunne gennemtrænge den, han rettede dem paa. Men til Trods for det umiddelbare Indtryk af Strengheid, man fik af Manden, blev man dog tiltrukket af hans Personlighed og følte sig uvilkaarlig trng i hans Nærheid.

Som han stod deroppe paa Klitten, havde han enten ikke bemærket, at Baaden havde lagt til, eller i hvert Fald ikke bekhnret sig om den. Han blev derfor øjenshulig overrasket, da den fremmede nærmede sig og tiltalte ham med et muntert:

„Goddag, Hr. Fyrmester!“

Fyrmesteren vendte sig om med et Sæt: „Goddag, Goddag! Hvem er De, hvor i al Verden kommer De fra?“

Den fremmede, der bemærkede den Overraskelse, hans Komme havde frembragt, kunde ikke bare sig for at le: „Naa, jeg kom nok bag paa Dem, ligesom . . .“

„Vigejom Juleaften paa Røllingen,” fortsatte Fyrmesteren, idet et Smil opklarede hans Ansigt.

„Ja vel, ja, saadan var det,” stadfæstede den fremmede.

„Men jeg fik ikke at vide, hvem De er, og hvordan De kommer dumpende herved og forjætte Folk,” ipurgte Fyrmesteren.

„Naa — aa forjætte! De jer ikke ud til at lade Dem forjætte af nogen,” svarede den fremmede, idet han med et beundrende Blik betragtede Fyrmesterens Ræmpesfikkelse.

„Na nej, saamænd! men overrasket blev jeg dog; det hændes jo ikke saa ofte, at der kommer fremmede her,” bemærkede Fyrmesteren.

„Nej, det kan jeg godt forstaa,” indrømmede den unge Mand. „For øvrigt er mit Navn Harald Bang, og jeg er kommen hertil med Vaaden derude i den Hensigt at ture et Par Dage omkring paa Den og saa vende tilbage ad den samme Vej, jeg kom.”

„De vil saa tage det fra en Ende af, kan jeg tænke,” sagde Fyrmesteren. „Hvor langt agter De Dem i Dag, med Forlov?”

„Ikke længere end til Lyst,” løb Svaret. „Maaske De vil være saa venlig at sige mig lidt Besked om Vejen.”

„Ja, saa gerne,” svarede Fyrmesteren, men søjede til: „De er fra Danmark, kan jeg høre?”

„Ja vel, fra Bardeegnen,” svarede Bang; „det er jo i Ferietiden; jeg var i Besøg hos nogle Slægtninge ved Ribe, og saa fik jeg i Sinde at gøre en lille Tur herud for at se mig om. Her lader til at være ret ejendommeligt.”

„Na ja, saamænd!” indrømmede Fyrmesteren.

„Men her maa da være frygtelig ensomt og kedeligt.”

„I de korte, mørke Winterdage er det jo nok noget trist hos os,” svarede Fyrmesteren, „men om Sommeren ikke. Ja, det forstaar sig, vi faar ikke Besøg hver Dag; men ellers er der Afveksling nok. Heroppe er der altid noget at se. Og desuden, Banen gør saa meget.”

„Da tror jeg ikke, jeg kunde finde mig i at bo et saadant Sted,” mente Bang.

„Nej, saamænd, De er jo ung,“ jagde Fyrmesteren. „S mine unge Dage vilde jeg vist have sagt det samme; men naar man som jeg i mange Aar har tumlet omkring i Verden og baade set og døjet lidt af hvert, saa faar man efterhaanden et andet Syn paa Tingene og foretrækker en rolig Havn.“

„Tillader De, jeg ser Fyret?“ spurgte Bang.

„Ja, med Fornøjelse,“ svarede Fyrmesteren; „men det er jo et fast Fyr, Indretningen er simpel, og Udsigten deroppefra er ikke ret meget bedre eller videre end her.“

Opholdet i Taarnet varede ikke længe; der var, som Fyrmesteren havde sagt, ikke synderlig meget at tage i Ojesyn.

„Men De kan vist have godt af en Kop Kaffe oven paa Sejlturen, og før De gaar videre,“ bemærkede Fyrmesteren, da de to igen kom ud fra Fyret. „Kom med ned, saa kan — — —“

„St!“ udbrød Bang pludselig, idet han standsede, greb Fyrmesteren i Armen og lyttede. En frisk Pige stemme sang:

Agnete hun stander paa Højenloftsbro,
straks kom der en Havmand fra Volgen blaa.
Haa, haa, haa!
Straks kom der en Havmand fra Volgen blaa.

„Na, det er bare Ellen, der kvidrer,“ lo Fyrmesteren.

„St!“ gentog Bang.

Hans Haar det var som det pureste Guld,
hans Øjne de vare saa frydefuld'.
Haa, haa, haa!
Hans Øjne de vare saa frydefuld. —

lod det videre op til dem; men saa standsede Sangen. Bang lyttede lidt, men istemte saa:

O, hør du, Agnete, saa jager og fin,
og vil du nu være Allerkæresten min?
Haa, haa, haa!
Og vil du nu være Allerkæresten min?

Der kom dog intet Svar. Derimod kom en ung Pige til Synne i Døren paa Huset neden for Fyret. Hun saa sig for-

bavset om; men da hun blev den fremmede da'r, forjbandt hun straks igen.

„Naa, det maa jeg sige!“ lo Fyrmesteren, „De betænker Dem ikke; men min lille Ellen løber De ikke jaadan med, kan jeg forjføre Dem.“

„Hun ihnger i alt Fald nydeligt,“ sagde Bang.

„Ja, det har De Ret i,“ forjførte Fyrmesteren; „hun traller da ogsaa lystigt, ja lang Dagen er. Men kom nu med, og lad os se, om hun ogsaa har andet at byde paa.“

De gik ned ad Altiten og traadte kort efter ind i Huset, hvor de blev modtagne af Ellen, der rødmede af Undseelse gengældte Bangs Hilsen, efter at Fyrmesteren havde jagt hende, hvem han var.

Bang studsede. Hvor havde han jet det Ansigt og de Øjne for? Eller var det kun en tilfældig Lighed med en eller anden af de unge Piger, han kendte? —

Der blev dog ikke Tid til at gruble længe over den Ting. Fyrmesteren bad ham tage Plads, Raffin skulde snart være paa Bordet.

Bang betragtede Omgivelserne. Værelset var kun lille, mest lig en rummelig Kahyt; hele Indretningen vidnede om, at det var en Sømand, der boede her. Over Bordet hang et Kompass, og paa en Kommode mellem Vinduet og Døren til et Sideværelse stod i en Glaskasse en lille Model til en fuld-rigget Brig, fint og omhyggeligt udført i alle Enkeltheder. Paa Bæggen over Glaskassen hang i ovale Rammer to Portrætter, det ene af en ældre Mand, aabenbart en Sømand det andet af en jævnaldrende Kvinde i Nationaldragt.

Dette Billede syntes at sængsle Bangs Opmærksomhed i særlig Grad. Fyrmesteren bemærkede det og sagde som til Forklaring:

„Det er mine Forældre.“

„Deres Moder maa have været en køn Kone,“ sagde Bang.

„Na ja, saamænd!“

„De er Entemand, kan jeg tænke, siden Deres Datter styrer Huset for Dem,“ bemærkede Bang.

„Entemand — Datter!“ smilede Fyrmeſteren, „nej, jeg har aldrig været gift.“

„Men Fruen Ellen da, — er hun ikke Deres Datter?“ ſpurgte Bang forundret.

„Nej, det er hun ikke, ſkont hun er mig lige ſaa kær, ſom om hun havde været det. Dog, det er et helt Eventyr; men — —“

„Vi ſaar viſt ſkidt Vejr til Nat,“ lød det pludſelig med en grov Stemme bag ved Bang, der vendte ſig om med et Sæt. Det var det tredje Medlem af det lille Samfund, en gammel, ſkægget Fyr, der ſtaf ſit Hoved ind ad Døren. „Det behønder at blæſe ſvært op, og der trækker nogle ſlemme Ugler op ude i Nordveſt.“

„Ja, ja, Ber, det har ingen Nød, vi er jo, Gud ſke Lov, paa det tørre. Du kan godt ſiden gaa til Ro, jeg ſkal nok ſelv paſſe Fyret.“

Ber traf ſig tilbage.

„Saa kommer det nok an paa, om det er raadeligt for Dem at gaa til Viſt,“ henvendte Fyrmeſteren ſig til Bang. „Det er viſt bedre, De opſætter den Tur til i Morgen tidlig og bliver hoſ os i Nat. Hvis De vil tage til Takke med Lejligheden, finder vi nok en Plads til Dem.“

„Tak, det er ſaa overordentlig elſkverdigt af Dem,“ ſvarede Bang: „maa maa jeg ſaa ikke gøre Dem Selskab oppe i Fyret? — Saa kunde jeg med det ſamme ſaa Eventyret om Fruen Ellen,“ ſøjede han ſmilende til.

„Eventyret om Ellen! Hvad mener De?“

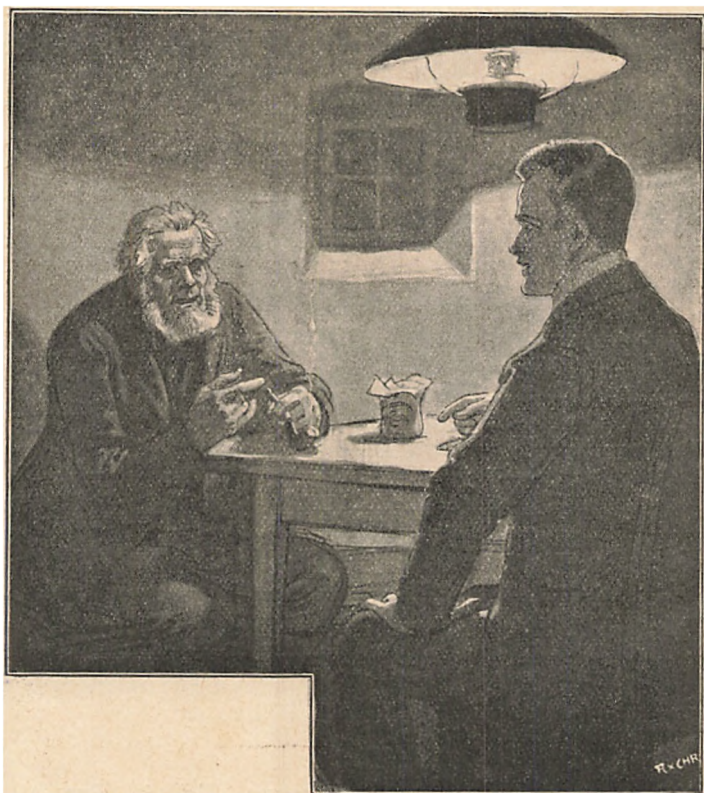
„De ſagde jo før, at det var et helt Eventyr.“

„Nu ja, hvorfor ikke, hvis det kan intereſſere Dem—“.

Solen var gaaet ned. De ſlemme „Ugler“ Ber havde omtalt, havde taget Fart op over Himmelhvælvingen, Brændingen beahndte ſin torbnende Muſik ude paa Revene, og Stormen burede om Fyret, der nu var tændt og lyſte ud i Natten. Under andre Omſtændigheder vilde alt dette ſikkert

have fængslet Bangs Opmærksomhed; men for Øjeblikket var det helt andre Ting, der optog ham.

Han og Fyrmesteren havde taget Plads i Vagttuen neden under Fyrlampen. Og alt mens Matten led, fortalte Fyrmesteren:

Jeg er født herovre paa Nabøven. Om min Barndom er der ikke meget at fortælle. Mit Hjem tillige med et Par Nabohuse laa noget affides mellem Klitterne. Vi dannede som et lille Samfund for os selv. Jeg var eneste Barn — paa

en Maade da. I den ene Nabo-familie var der en Søn, Jens, og i den anden en Søn, Johannes, og en Datter, Anna. Vi Børn var næsten som Søskende. Jeg var den ældste, Jens et Aar Aar yngre, saa kom Johannes, og Anna var den yngste af Flokken. Hun var en lille, jød Pige, og vi Drengene holdt inderlig meget af hende og fortaelede hende naturligvis. Hun havde gaaet et Aars Tid i Skole, da jeg blev konfirmeret. En ældre Broder, jeg havde haft, var gaaet til Søs, — det er jo den Vej, de allerfleste Drengene fra Vesterhavssøerne gaar, — men han vendte aldrig tilbage; den Lod træffer jo saa mange. Maaſte var dette Grunden til, at mine Forældre ønskede, at jeg skulde blive paa Landjorden. Jeg søjede dem og kom i Smedfærlære i Logumkloster; men da jeg var bleven Svend og i Mellemtiden havde mistet begge mine Forældre, fulgte jeg min Lykt, der altid havde itaet til at blive Sømand, og tog Hyre som Tommermand. Som saadan sejlede jeg nogle Aar, hvorpaa jeg tog Sthyrmandsexamen. Den Gang fordredes der ikke saa meget til den Ting som nu om Dage. Jeg havde altid haft let ved Regning og Matematik; det hjalp mig, saa jeg hurtigt blev færdig baade med Brede- og Længde-Examen, som de kaldtes, — de fleste nøjedes med den første, der ansaas for tilstrækkelig. Jeg var den første af mine jævnaldrende Landsmænd, der tog dem begge, og derfor kaldte man mig „ham med Længden og Bredden“. Det brød jeg mig dog ikke om, det var jo i Grunden et Fædersnavn.

Derimod var der noget andet, jeg brød mig meget mere om. Da jeg efter Examen kom hjem, havde Anna forlovet sig med Jens. Det ſved. Jeg havde som Dreng kaldt hende min lille Kæreste, og som Aarene gik, voksede min Tilbøjelighed for hende, jeg kunde ikke tænke mig nogen anden ung Pige som min Hustru. Jeg tror for Resten ogsaa, at hun holdt meget af mig; men Jens var nu engang kommen mig i Forsøbet, og forstyrre Forholdet mellem de to kaldt mig ikke ind. Der var jo gaaet mange Aar, i hvilke hun og jeg ikke havde set hinanden, saa jeg havde intet at bebrejde hende; men ærligt talt, tror jeg nok, at jeg vilde have budt hende blidere Aaar end dem, hun fik.

Som Forholdene laa, fandt jeg det rigtigst at rejse min

Ve; der var jo da heller ikke noget, der bandt mig til Hjemmet. Og saa turede jeg om som Sømand i flere Aar. Fra Hjemmet hørte jeg næsten aldrig. Det hændte kun, naar jeg i Ny og Næ traf paa en Landsmand. En saadan, hvem jeg traf sammen med i Singapore, fortalte mig, at Jens og Anna var blevne gifte og havde tre Børn, to Sønner og en Datter, men at de forøvrigt havde det smaat. Jens havde ikke haft Held med sig. Han var dygtig nok og en rask Sømand; men han var frygtelig lidensfabelig og blev tit helt ustyrlig, naar han blev vred. Han kom derfor grumme let paa Kant med sine foresatte og Kammeraterne, og det hævnedes sig. Han naaede aldrig at saa Skib at føre. Johannes havde man ikke hørt fra i mange Aar; hans gamle Moder sørgede over ham og ansaa ham for død.

Men saa traf det sig hverken værre eller bedre, end at jeg et Aars Tid efter kom til New-York, og som jeg en Dag, jeg var gaaet i Land for at købe nogle Smaating, jeg trængte til, gaar paa Gaden, saar jeg Dje paa en Skiffelse, der forekom mig bekendt. Var det ikke Johannes? Han gik noget foran mig, og jo længere jeg betragtede ham, des mere vis blev jeg i min Sag. Størrelse, Gang, Holdning, — alt ligenede. Jeg blev ved at følge efter ham, jeg vilde se, hvor han gik hen. Han gik ind i et Logishus, jeg bagefter.

„Vor her en Sømand ved Navn Johannes Brun,“ ipurgte jeg Opvartningspigen.

Hun rystede paa Hovedet: „Nej, der boede for Tiden ingen Sømand der.“

„Har De da ingen andre logerende?“ ipurgte jeg.

„Jo, en ung Mand, der hedder John Brown.“

Jeg stidsede; John Brown — naa saadan: Johannes Brun — John Brown! Jo, det skulde nok passe, det ene dansk, det andet engelsk, det var ikke vanskeligt at gætte. „Godt,“ jagde jeg, „ham ønsker jeg at tale med.“

Et Øjeblik efter stod jeg over for — min Barndoms Legekammerat.

Jeg skal forbigaa den lange og, som De kan tænke, meget alvorlige Samtale, vi havde med hinanden. Følgen af den blev, at vi nogle Dage efter befandt os om Bord paa et

Skib undervejs til Europa. Jeg havde faaet Johannes overtalt til at rejse med hjem. Egentlig havde jeg intet at rejse hjem efter; der var ingen, der ventede mig, og Slægtninge havde jeg ingen af, der brød sig om mig, eller hvem jeg følte mig knyttet til. Men Hjemmet drager alligevel, og saa var der jo — Anna. Jeg kunde dog nok ønske en Gang selv at se, hvorledes det gik hende. —

Den Glæde, hvormed Johannes blev modtaget af sin Moder, lader jeg bedre tænke end beskrive; jeg skal i alt Fald ikke forsøge paa at skildre den. Og saa Søsteren blev glad ved at se ham igen; men hos hende var Glæden vemodig. Hendes Mand var for et Aars Tid siden omkommen ved et Ulykkes-tilsælde, og selv var hun svækket af Sygdom og Sorg. Engang, jeg besøgte hende, ytrede hun, at hun vist nok ikke havde ret lang Tid tilbage, og udtalte sine Bekymringer for, hvordan det skulde gaa Børnene, naar hun var borte, og de stod ene i Verden.

„Ja, Drengene,“ mente hun, „maatte vel nok kunne sørge for sig selv, de var jo konfirmerede og allerede til Søs; men hendes lille Datter! Rigtignok var hendes Broder nu kommen hjem, og saa længe hendes Moder levede, fik hun vel nok Lov til at være hos hende; men — — —“

„Hende skal du ingen Sorger gøre dig for,“ afbrød jeg hende. „Jeg lover dig, at jeg skal tage mig af hende som var hun min Datter, jeg har jo ellers ingen at sørge for. Og dine Drengene skal da heller ikke komme til at savne nogen at ty til, saa længe jeg lever.“

Nogen Tid efter døde Anna, og saa blev Ellen min lille Bige. Foreløbig kom hun til Bedstemoderen; men for at være i Nærheden og kunne holde Dje med hende tog jeg Tjeneste som Skipper paa Toldkutteren, der havde Station herovre ved Lyst. —

Saa kom Aaret 1864 og bragte Omvæltning. Min gamle Toldassistent fik sin Afsked og slog sig ned paa Lyst; han lever endnu derovre. Og jeg blev Fyrmeister her. For lille Ellen var Tiden gleden rolig hen. Jeg besøgte hende en Gang imellem for at forvisse mig om, at hun havde det godt. Hun var lige konfirmeret, da Bedstemoderen døde, og forblev endnu

et Mars Tid hos sin Morbroder, der havde giftet sig og boede i det gamle Hjem. Derefter har hun et Par Aar dels været ude blandt fremmede, dels opholdt sig hos sine Slægtninge i København. — — —

„Hvad, har Ellen været i København, har hun Slægtninge der?“ raabte Bang pludselig med en saa uforstilt Overraskelse, at Fyrmesteren forbadset saa op.

„Synes De, det er saa mærkeligt?“ spurgte han smilende. „Det synes jeg ikke; hendes ældste Broder er gift derovre.“

I samme Øjeblik vidste Bang, hvor han havde set „det Ansigt og de Øjne“ før. Han mindedes en Søndag Eftermiddag, da han sammen med nogle Kammerater laa og ghygede i en Baad ved Broen uden for Skodsborg Badehotel. En ung Pige, fulgt af et Par vilde Drengene, gik forbi; de skulde med Damperen ind til København. Et Vindstød rev Huen af Hovedet paa den ene af Drengene. Den faldt ned i Baaden, og Bang rakte den op til den unge Pige, der rødmande og med et undseligt Blik takkede og fremtammede en Undskyldning. Nu vidste han, hvem hin unge Pige havde været.

„Og ham har hun besøgt et Par Gange,“ fortsatte imidlertid Fyrmesteren; „men hun synes alligevel bedst om at være hos mig. Hun kalder mig „Far“, og jeg betragter hende da ogsaa som min Datter. —

„Ja, saa er Eventyret om Ellen ikke længere,“ sluttede han efter en lille Pausje.

Jo, tænkte Bang, nu synes jeg, det først ret skal til at begynde. Han havde fundet Løsningen paa den ene Gaade, der mødte ham, da han traadte ind under Fyrmesterens Tag; men den anden? — Billedet af den gamle Kone dernede, — var det en tilfældig Lighed, eller — — —

„Har De slet ingen Slægtninge?“ spurgte han. „De sagde før, at De var eneste Barn; men De tilføjede: paa en Maade da. Hvad mente De med det? Var det blot Deres afdøde Broder, De sigtede til, eller har De maaske haft andre Søskende?“

„Ja ser De, det er, som man tager det,“ svarede Fyrmesteren. „Min Moder var to Gange gift. Jeg var eneste Barn af andet Ægteskab. Men i sit første Ægteskab havde

hun foruden den Broder, jeg omtalte, en Datter. Hun var dog allerede voksen og ude at tjene, før jeg blev født, og jeg mindes kun at have set hende en eneste Gang, mens jeg var ganske lille. Hun blev Kæreste med en af de mange jydste Slættene, der i Høsttiden kommer til Den, og det syntes mine Forældre ikke om. Hun forblev alligevel sin Kæreste tro, de blev gifte og fik, saa vidt jeg veed, en lille Landejendom i Farup ved Ribe.

„I Farup ved Ribe!“ gentog Bang øjensynlig i spændt Forventning.

„Naada, er det nu ogsaa mærkeligt?“ spurgte Fyrmeisteren, imilende over den unge Mand's Ophidselse.

„Na nej, egentlig ikke; men sig mig, hvad hed Deres Søster; det har De ikke omtalt?“ —

„Hun hed saamænd slet og ret Kirstine eller Rjestin, som vi kaldte hende.“

Bangs spændte Forundring steg aabenbart.

„Og hvad hed saa den Slætt, hun blev gift med?“ spurgte han.

„Han gif under Navnet „glade Niels“; men saa vidt jeg veed, hed han Niels Magesen.“

Farup — Niels Magesen — Kirstine! Bang isprang op. „Men, du store Kineser, Kirstine Magesen i Farup, det er jo min gamle Bedstemoder!“

„Hvad er'et! Primer De?“ udbrod Fyrmeisteren.

„Nej, det kan De stole paa, jeg ikke gør,“ forjikkrede Bang. „Jeg kommer jo lige fra et Besøg hos min Morbroder i Farup, hos hvem gamle Bedstemor endnu lever i bedste Velgaaende. Syntes jeg ikke nok, jeg skulde kende Willedet af Deres Moder, det er jo gamle Bedstemor op ad Dage. Men — saa maa De jo være min gamle Morbror!“

Fyrmeisteren sad stum af Forbavselse.

„Naa da, sikken et Eventyr! Det maa jeg ned at fortælle Ellen!“ raabte Bang og isprang hen imod Døren.

„Err. . ., vent lidt, lille Ven. Ellen er slem ikke staaet op endnu, det er jo midt paa Matten,“ — ogsaa Fyrmeisteren havde rejst sig og holdt Bang tilbage. „Vi kan godt ta'en med No lidt endnu. Naa, saa det er virkelig Rjestins Datter'søn,

jeg har for mig! Ser vi det, det var skam en Overraskelse, der dur noget, og det mærkeligste, jeg har oplevet i lang Tid. Alt tænke sig, at her kommer en fremmed, ung Mand, der af Uvejret hindres i at drage videre, og saa viser det sig, at han er min nære Slægtning. Ja, ja, Miraklernes Tid er nok ikke forbi endnu! Naa, men her er min Haand; som Rjeztins Datter søn skal du være mig dobbelt velkommen. Men kom, sæt dig igen, lille Ven, og fortæl mig saa alt, hvad du veed om Søster Rjeztin. Jeg har naturligvis aldrig kunnet nære bitre eller uvenlige Følelser imod hende, og hvem veed, maaske er det bestemt, at vi skal forny Slægtfabet paa vore gamle Dage."

Bang jatte sig, og nu blev det hans Tur at fortælle og Fyrmeesterens at høre til. Og det blev en lang Fortælling; thi Fyrmeesteren vilde vide Besked med alt muligt. Men det var øjensynligt, at han glædede sig inderligt ved, hvad han hørte.

Bludselig stak Per sit skæggede Hovede ind ad Døren: „Naa, I sover da ikke!“ brummede han.

„Hvad, Per, er du allerede oppe?“ udbrød Fyrmeesteren.

„Oppe! — Jo, og jeg har slukket Fyret, for at det ikke skulde kje Solen.“

Fyrmeesteren studiede. „Hvad, Puffer, er det saa sent? — Ja, det har rigtignok ogsaa været en mærkelig Nat!“

„Saa — aa! ja, det har jeg da ikke mærket noget til; men jeg skulde for Resten hilse fra Ellen og sige, at Klaffen er paa Bordet.“

Bang sprang op og fo'r ud af Døren og ned ad Trappen med en saadan Fart, at han nær havde revet Per omkuld.

„Hvordan er'et, han farer af Sted, kan han ikke se sig for!“ brummede han.

Fyrmeesteren smilede. Han og Per fulgtes ad ned til Huset. I Dagligstuen fandt de Bang og Ellen. Han fortalte, og hun hørte forundret til, alt imens hun betragtede ham med store, straalende Øjne.

Stormen havde lagt sig, og Vejret tegnede til at blive godt, saa der af den Grund ikke var noget i Vejen for, at

Bang kunde drage videre; men han syntes slet ikke at have
 Hast med at komme af Sted.

„Ber kan godt følge dig paa Vej gennem Klitterne,“
 mente Fyrmesteren og blinkede lunt.

„Det vil Ber vist helst være fri for,“ bemærkede Ellen.

„Jeg skal alligevel et Ord ind om til Madam Hansen paa Vist; saa kan Harald og jeg følges ad.“

Dermed blev det.

Der stod i Døren og saa efter dem, da de fort efter begav sig paa Vej og hurtig forsvandt bag Klitterne.

Saa vendte han sig om og bemærkede: „Nu er jeg bange for, at vi snart mister vor Ellen.“

Og Fyrmesteren smilede; han mente det samme.

Q. Håndværk og Industri.

Møllen i Kaloesdal.

Af Niis S. Callejen, Verisov.

Anno 1615, 10. Søndag efter Trinitatis, blev Stolestaderne i Østerløgum Kirke fordelt, og der blev da et Stade udlagt til Hans Kael (eller maasse Kalve), Mølleren i Verisov. Dette er historisk, og at den omtalte Mølle har ligget i Kaloesdal, det er et Sagn, som efter al Sandsynlighed maa være sandt, da der vistnok til hin Tid har været tilstrækkelig Vandkraft der til Driift af en mindre Vandmølle. Dengang ejedes samtlige Møller af Kongen, og Mølleren maatte derfor udrede en større eller mindre Afgift til Kongen, alt eftersom vedkommende Mølle havde et større eller mindre Omraade at male for.

Ifølge Kong Christian IV's Reces af 27. Februar 1643 er der imidlertid med Hensyn til Mølleriets nu stet en Forandring, idet ovennævnte Reces bestemmer følgende: „Kronens Tjenere skulle søge Kronens Møller, eller dem næst ved Haanden af Lensmanden forevises. Skvatmøller, som er en Mil nærved Landgildemøllen, og som kan Bøndernes Maling forestaa, skal affattes, undtagen de, som fra Arrildstid er gaaet Landgilde af. Ej heller maa nogen Bonde, som haver Hus og Gaard, nogen Vejre- eller Hestemølle af Ny lade opbygge paa noget Sted,

hvor Landgilder møllen Malingen bekvemmelig kunne forestaa." Af denne Reces sees, at der har været Forskel paa de to Slags Møller: Landgilder møller og Skvatmøller, og det kan vel antages, at de sidstnævnte ikke har været kongelige, og at de har skullet fjernes for at give de kongelige Landgilder møller større Fortjeneste. Møllen i Verfkob har vel jagtens været en Skvatmølle, og den har ifølge den kongelige Reces skullet fjernes da den nærliggende Rundemølle som Landgilder mølle „Malingen bekvemt kunde forestaa." Skvatmøllerne havde imidlertid kun Lov til Grutning af Foderkorn, saa det er kun dette, der har kunnet tilføres Rundemølle, medens den forhaandenbærende Tvang til at lade Brødfornet male paa Hellebad Mølle er bleven bestaaende.

Kalvøsdal er en dyb Indsænkning i den østre Ende af Verfkob Mark, der fortjætter sig under Navn af Gennerhoved til den Dal, hvori Rundemøllen er beliggende. Det kan vel antages, at den Jord, der en gang har fyldt disse store Udhulinger, især Kalvøsdal og Bækkenet hvori Rundemølle ligger, i Artiden af Vandmassen er bleven udbastet og ført ud i Havet, hvorved Den Kalv i Genner Bugt er bleven dannet. Den har vel oprindelig hedt „Kalvø", da ogsaa andensteds en saadan ved Udskylning dannet Ø er bleven kaldt „en Kalv." Vandet, der drev Møllen i Verfkob, er som jagt fra Kalvøsdal strømmet igennem Gennerhoel til Rundemølle, og det er naturligt, at da Møllen i Verfkob blev flyttet, er det sket i den Retning, hvorhen dens Dribvand flød, og den har saa faaet Plads der, hvor det samme Vand igen kunde benyttes. Den er saa, i Modsætning til den alt der forhaandenbærende Mølle, bleven kaldt „den lille Rundemølle."

Hvilke andre Omstændigheder og Følger denne efter Sagnet stete Omflytning har haft, derom vil jeg søge at danne en Fortælling, der, uden at gøre Fordring paa at være andet end et Fantasi-billede, kun bygget paa Gisninger og Gætninger, dog maaske kan svare mere til Virkelighed, end man skulde tro og tænke.

Til den Tid, da Christian IV's Reces blev givet, raadede endnu 30-aars Krigen i Tyskland. Stænderne her havde nægtet Kong Christian IV og Hertug Frederik IV at træffe Anstalter

til Landets Forsvar, hvilket førte til, at Svenskerne under General Torstenson fra Thykland trængte ind i Holsten og overbømmede baade dette og begge Thylandene i Maren 1643 og 1644, ja de kom end ikke bort igen før efter Freden i Brömsebro 13. August 1645.

De svenske Tropper havde opført sig meget grusomt, og i Kirkebøgerne staar endnu mangen Voldsdaad optegnet, som de har øvet, og det kan vel antages, at under disse sorgelige Omstændigheder er Kong Christian IV's før omtalte Necess ikke kommen til Udførelse, før Krigen var endt og Fjenderne borte.

Det var til disse Tider saadan, at de forskellige Folkeklasjer holdt sammen hver for sig og dannede Raster eller saakaldte Lav, og med Møllerne var da det samme Tilfældet, saa at til deres Gilder kun Standsfæller blev indbudne. Det skete saaledes, at da Mølleren i Hellevad, nogen Tid efter at Krigen var endt, indbød til Gæstebud, da blev ogsaa Mølleren Hans Ralø indbudt, idet han endnu blev betragtet som hørende til Standen, da den kongelige Necess endnu ikke var bleven udført. Hans Ralø var en Halvsætter til Møller Jokum Nielsen i Rundemølle. Paa Grund af Familieforholdet og tillige fordi de var af samme Alder og havde holdt sammen som Ungeravnede, levede de som særdeles gode Venner og kom ofte sammen endnu. Skont det vilde være til Fordel for Jokum Nielsen, om Møllen i Verstov kom bort, var det dog langt fra, at han længtes derefter, da han gerne undte Fætereren at kunne fortsætte Møllebristen saa længe som muligt. Jokum Nielsen havde kun een Søn, Niels Jokumsen, medens Hans Ralø havde 4 Børn, en Søn, Niels, og 3 Døtre: Marine, Elise og Anna, af hvilke kun Sønnen og den ældste Datter, Marine, var voksne. Som fortalt, fandt der et godt Forhold Sted mellem de to Familier, hvorfor ogsaa Familier i Rundemøllen holdt for i Verstov og tog Sønnen Niels og Datteren Marine med paa deres Vogn til Gildet i Hellevad Mølle. At føre var nemlig til den Tid bleven en Modesag og temmelig almindeligt medens Kejser ikke langt før denne Tid altid var foretagne til Fæst. Møllerne udgjorde som sagt et Lav for sig, og der mødte derfor foruden de nærmeste Slægtninge næsten kun Møllerfamilier til Gildet i Hellevad;

men de mødte da ogsaa til Gengæld langvejs fra, ikke alene fra Andrup, Brandrup og Bevtost, men mange flere end disse. Det blev altsaa en stor og efter den Tids Begreber fornem Forsamling, der mødte i Hellebad Mølle. Ved Ankomsten blev de da ogsaa modtagne med Musik, noget der ellers kun fandt Sted ved Bryllupper. Gæsterne blev ved Indtrædelsen beværte-
tede med en Velkomstdrik og hylde efterhaanden Stuerne. I Bisfelen stod Bordene dækkede, og efterhaanden blev Gæsterne bænkede ved disse, noget der tog lang Tid, da de alle vilde nødes til at indtage deres Plads; thi skønt enhver vidste, hvor han efter sin Rang eller Formue skulde have Sæde, fordrede dog Velansjændigheden, at han ikke alt for villigt tog det i Besiddelse, og saa han ved sin Indtrædelse, at en anden havde faaet den Plads, der tilkom ham, blev han jorjt itædig, og Skafferer maatte saa anvende Magt for at bringe ham til Sæde. Til Skaffer havde man derfor ogsaa altid en haandfast Mand, der tillige under den ene Arm havde en Pisk til Tegn paa sin Myndighed. Endelig, naar dette var bragt i Orden, blev første Ret, Urter og Flæsk, baaret ind, medens Musikken spillede. Anden Ret var sædvanlig Tørst og dernæst Risengrød og Kage.

Som Følge af, at Hans Ralø kun var Skvatmøller, blev hans Søn og Datter bænkede nederst ved Bordet. Derved kom de imidlertid til at sidde sammen med Hellebad-Møllerens egne Børn, noget, som dennes Søn Mogens var meget tilfreds med, da han derved kom til at sidde lige over for Marine Hansdatter, netop den af de unge Piger, han syntes bedst om, skønt hun, som Datter af en Skvatmøller, blev overset af de andre. Imidlertid var hun vel værd at se paa, høj og slank som hun var, med særdeles velstabile smaa Hænder, en stærk blond Haarhulde, et fint vndigt blegt Ansigt med et Par udtryksfulde graa Øjne og en smagfuld Paaklædning, der vel ikke var saa rig og overdaadig som de fleste andre Pigers, men som desmere fremhævede hendes naturlige Skønhed og Ynde. Hellebad-Mølleren, Jesper Mogensen Fogh, var velhavende, myndig og stærkt greben af Standsjoromme, og Mogens maatte derfor passe paa, at hans Opmærksomhed mod Marine Hansdatter ikke blev bemærket af Faderen, der vilde, det vidste

han, se stærkt til, om Sønnen udmærkede Skvatmøllerens Datter. Alligevel mødtes de to Unges Øjne stadigt, og da tydelig Samtale maatte undgaa, blev deres Øjne desmere talende, og den ene forstod godt, hvad den anden tænkte og mente. — Midt i Bærelset stod efter den Tids Skik et Anrettebord, og ved dets Side tvende Kar med stærkt Øl og Mjød. I hvert af disse jvømmede en stor Skaal, der idelig gik paa Omgang mellem Gæsterne, og i Skaalen en mindre Skaal, som hver Gæst fyldte og tømte og gav den tømte videre til sin Side-mand. Der blev nøje paaet, at enhver tog Skaalen helt fuld og tømte den til Bunds. Maaltidet varede mindst 4 Timer, og Mjøden og det stærke Øl havde den Virkning, at Samtalen blev altid mere fri og utvungen, og at et Par af de ældre Møllere fremjatte temmelig jastige og vovede Wittigheder, der hos nogle af Kvinderne fremfaldte Latter, medens andre, især blandt de yngre, rødmede og blev forlegne.

Omsider blev Maaltidet endt og Bordene ryddede for Madvarer, og medens de ældre satte sig til at spille Kort, Lovl og Lærninger, søgte Ungdommen ud paa Grønningen, hvor den morede sig med Danselege. Marine Hansdatter, der i Førstningen var noget stille, fordi hun følte sig overjet af de flottere Piger, blev dog snart ved Mogens Høghs varme Øjefast saa oplibet og opmuntret, at hun blev en af de livligste og kvikkeste. Mogens havde gerne talt noget mere med hende, end han gjorde, men han vovede det ikke af Frygt for at blive udspejdet. Først langt ud paa Natten blev Gildet endt, og Gæsterne tog saa Afsted med mange Takjællinger til Vært og Værtinde. Ved Afstedden fik Mogens Lejlighed til ubemærket at henvende sig til Marine Hansdatter med de Ord: „Fru Marine! hvis J tænker som jeg, da har vi To et fælles Maal at stille efter, et fælles Haab at sætte til Fremtiden.“ Marine vovede ikke at svare, men det lysende Blik, han modtog fra hendes dejlige Øjne, fortalte ham mere, end Ord kunde gjort det, og visse paa, at de tilfulde forstod hinanden, skiltes de.

Et Mars Tid efter, at dette Gilde fandt Sted, vil vi en Søndag Eftermiddag se ind til Møllerfamilien i Raløesdal. Mølleren sidder og læser et Stykke i Bibelen for den forsamlede Familie, og da han slutter og lukker Bogen, folder han

Staløesdal.

fine Hænder og jidder en Stund i Tanker. Da trænger der sig et Suk frem fra hans Bryst, og han udbryder:

„Ja, jaa er det altjaa nu sket, jeg har faaet Ordre til ifølge den kongelige Nøces at holde inde med Mølleriets, og vi er uden Næringsvej.“

„Giv dig tilfreds, Faer!“ siger hans Kone, „og lad os ikke forfage; Vorherre lever endnu, og vi har Ret til at haabe paa hans Hjælp. Du har altid handlet ærligt og ikke maltet mere af Bøndernes Korn, end du havde Ret til, og skal vi nu blive fattige, saa sker det dog med den Bevidsthed, at Fattigdommen er uforstyldt, og at vi kan efterlade vore Børn et ærligt Navn og Rhygte; det kan med Guds Hjælp blive dem til større Velsignelse, end om vi kunde udstyre dem med Guds og Guld.“

„Ja!“ sagde Sønnen, „godt er det jo da, at baade jeg og Marine, og til næste Aar ogsaa Elsa, er voksne og kan arbejde for eder og lille Anna, og hvo ved, naar Nøden er størst, er jo ofte Hjælpen nærmest ved.“

„Ja, hvis vi kunde faa Møllen solgt,“ sagde Mølleren,

„Saa var vi jo ikke helt tomhændede, men dertil er der jo ingen Udflugt, da ifølge Reces'en ingen Skvatmølle mere maa opføres, og derfor ingen kan købe den for at flytte den hen til et andet Sted.“

Da hørtes idetsamme Trin paa Forstuen, Døren blev aabnet, og ind tren Fætter Jokum fra Kundemølle med et „Goddag Allesammen! Naa, I sidder nok her og fortaber eder i Sørgmodighed og forglemmer derved, at det er et saa dejligt Sommervejr i Dag.“

„Å! ja!“ svarede Hans Ralø, „hvor kan vi andet end sørge for vor Fremtid, nu det er forbi med vor Næringsvej.“

„Ja, det er nu netop eders Fremtid, som jeg ogsaa har tænkt paa, og derfor er det, jeg kommer her i Dag. Jeg har talt med min Niels om det, og har besluttet at gøre eder Tilbud om at købe Møllen og flytte den ned til os. Eders Kundekreds vil jo nu komme vor tilgode, saa det er i sin Orden, at vi hjælper eder paa Fode igen paa en anden Maade.“

„Og hvor meget tænker du at kunne give for den, Jokum? Nedbrydning, Flytning og Opbygning igen vil jo koste saa meget, at det er alt, hvad Møllen er værd.“

„Du forglemmer, Hans, at jeg tilmed faar den Møllefortjeneste, som du hidindtil har haft, og derfor er jeg villig til at give dig noget mere for Møllen, end den er værd,“ og hermed nævnte han en Sum saa bethdelig, at den bragte Hans Ralø til at stude; han sprang op og greb Jokums Haand, idet han udbrød:

„Tak, Fætter! det er jo langt mere, end jeg kunde vente at faa, og saa gaar det dog, som Niels nylig sagde, at naar Nøden er størst, saa er Hjælpen nærmest.“

Jokum blev nu beværtet med, hvad Huset formaaede, og der blev talt videre om Tingene.

„Men ved du hvad!“ blev Jokum ved, „jeg vil nu foreslaa dig straks at fæste den øde Gaard i Nørby, til hvilken Regeringen mangler en Fæster, saa har du straks Husly og kan komme i Virksomhed, og skønt Gaarden naturligvis er noget forfalden, da den i flere Aar har været ubeboet, er den dog slet ikke saa ilde. Jeg vil desuden hjælpe dig med at

komme i Gang, og jeg vil være glad ved, gamle Ven, at jaa dig til Nabo."

Dette Forslag af Tokum blev med Tak modtaget. Gaarden fik Hans Kalo fort efter paa billige Billaar i Fæste, og han flyttede jaa til Nørby som Fæstebonde.

I Hellevad Mølle stod det imens saaledes til, at Jesper Mogensen Høgh gerne saa, at Sønnen Mogens forlovede sig. Mogens mente imidlertid at have Fremtiden for sig, thi Sagen var jo den, at han haabede engang at jaa Marine Hansdatter til Hustru. Da han nu havde hørt, at hendes Fader i Stedet for at være Møller var bleven Fæstebonde, saa vidste han, at for at jaa Marine maatte han først blive selvstændig og uafhængig af Faderen, da denne aldrig vilde indvilge i, at Sønnen giftede sig med en Fæstebondes Datter. Faderen gjorde ham opmærksom paa, at de anjeligste Møllerdøtre efterhaanden blev bortgiftede og saaledes gif tabt for Mogens, men dertil svarede denne velbetænkt, at naar der ingen saadanne længere var i Nærheden, saa kunde han jo søge længere bort; thi underligt skulde det være, om ikke en Søn af Jesper Mogensen Høgh vilde blive anset for et godt Parti, til hvem han end henvendte sig. Dette vel udtænkte Svar behagede den stolte Møller, jaa han foreløbig lod Sønnen i Fred.

Da skete det, at Tokum Nielsen en Dag kom til Nørby og bejlede for sin Søn Niels til Marine Hansdatter. Dette blev naturligvis vel optaget af Marines Forældre, der ansaa dette Tilbud for en stor Gæde, men de blev meget forundrede, da Marine, efter at Tokum var gaaet, tog til at græde og betroede dem, at hun og Mogens Jespersen Høgh elskede hinanden. Forældrene gjorde nu, hvad de kunde, for at omstemme Datteren, og Faderen tiltalte hende saaledes:

„Vor kære Datter, hvor det gør os ondt, at du ikke glædelig kan tage imod Tilbudet, der dog er saa ærefuldt for dig, som det vel kan være. Betænk dog, du ejer ingen Ting og kommer dog alligevel ind i et velhavende Hjem; Niels Tokumsen er en rask og brav Karl og dertil af vor egen Slægt, og at ville sige Nej til ham vilde jo dog være den største Utaf for alt, hvad Fætter Tokum har gjort for os. Og du kan da nok

bide, at den stolte og myndige Møller Høgh aldrig vil indvilge i, at hans Søn gifter sig med en Fæstebondes Datter."

"Kære Datter!" sagde Moderen, "jeg forstaar godt, hvor det maa smerte dig, men du kan være forvisset om, at naar vi har sagt Ja til Niels Fokomjens Frieri, saa har vi kun dit Vel for Øje, og der vil komme en Dag, da du vil takke os, fordi vi gjorde dette til dit Bedste."

Altjaa, der var intet andet for, end at Marine maatte gaa ind paa Giftermaalet med Niels, hvilket ogsaa fandt Sted ikke længe efter, og da hun var en brav Pige, og Niels gjorde alt for at glæde hende, fandt hun sig efterhaanden altid bedre og bedre i Forholdet; men Mogens forglemte hun aldrig.

Møllegæsterne, der førte til Hellevad Mølle, bragte naturligvis Evidensen om Marines Giftermaal til Mogens, og dette Budskab tilføjede ham et Slag, han ingenjinde troede at kunne forvinde. Hvad havde han nu at leve for, ihntes han, siden den eneste, han havde elsket, nu var tabt for ham. Han sled saa Eiden hen i Sorg og Savn, men heller ikke han skulde dog vedblivende være ulykkelig. Eiden lægger jo mangt et Saar, især i de unge Dage, og da han et Par Aar efter ved et Gilde saa en ung blomstrende Pige, der udmærkede sig ved en sjældnen Skønhed og Ynde, da blusjede atter Leve-lysten op. Til hende friede han saa og fik Ja, og han kom siden til at leve et lykkeligt Samliv med sin dejlige Hustru, og hans Fader havde tilmed den Tilfredsstillelse at se Sønnen gift med Datteren af en anset Standsfælle; hun var nemlig en Datter af Mølleren i Løgumkloster.

Bønderne, der paa Grund af Mølletvangen førte deres Brødkorn til Hellevad Mølle, kom med deres Foderkorn til Rundemølle, og saaledes kunde Mogens og Marine gennem dem høre fra hinanden. Det skete vel ogsaa, at de sendte hinanden en Hilsen med Møllegæsterne, og naar de modtog en saadan, vakte den vel et vemodigt men tillige et saa jaare skønt Minde om deres første Kærligheds lyse Foraarsdage.

Siden foranstaaende Begivenheder er der nu hengaaet 250 Aar, et langt Tidsrum hvori meget er blevet forandret. Hvor forhen Møllen i Lerstov laa, der staar nu en Granstov, hvor dengang var Hede og Algermarker.

Baade den store og den lille Rundemølle er til endnu, men de er vistnok flere Gange bleve ombyggede, og sidste Gang saaledes, at de tilfredsstiller alle Nutidens Fordringer. De to Møllers Beliggenhed i den yndige Dal er henrivende skøn og vel værd for Turister at besøge.

Lillemølle ved Rundemølle.

Da Engellskmanden var i Farvandet.

Meddeelt af Thade Petersen.

Paa Grund af sin Beliggenhed ved Listerdyb med den udmærkede Indsejling og ikke mindst paa Grund af den gode Ankerplads ved Dens Sydende, Havnen, har Rømsø ikke sjældent i Søkrige været udsat for Angreb. Adskillige Gange er den bleven besat af Fjenden og har undertiden maattet lide slemme under det.

Under Grif af Pommerns Rampe mod de holstenſke Grever og Hanſaſtæderne, i den første Tredjedel af det 15. Hundredaar, blev Veſterhavssøerne, og alſaa vel ogſaa Rømø, brandſtattede af Fjenderne. Under Kalmarfrigen ankrede i Juli 1612 fjendtlige Skibe op paa Neden. Om der den Gang ſtete Den nogen Overlaſt, om der i det hele ſandt nogen Landgang ſted, vides ikke. Men Forjærdelſen har ſikkert været ſtor paa Den, hvor der paa den Aarſtid ja godt ſom ingen Mænd var hjemme. De paſjede deres Gerning til Søs. Kun 15 Aar ſenere, i Vinteren 1627—28, blev Den beſat af de vilde thſke Skarer, der under Wallenſtein hærgede næſten hele Sønderjylland. Men den Gang var Mændene hjemme, og ſtøttet af Beſætningen fra et Par Skibe af den danſke Veſterhavſeſtadre jog de Thyſterne af Lande. Utter gaar der kun 15—16 Aar, ja kommer Svenſkefrigen, og Den bliver i Februar 1644 beſat af et Par Hundrede Mand, der blev der i over en Maaned, hærgede Den frygteligt og brændte hele dens Flaade. Et Par Maaneder ſenere var man fra Den Djenbidne til Kriſtian IV.s Sejr i Liſterdhyb over Svenſkerne og Hollænderne.

I ſenere Krige har Den vel ogſaa tit været i Fare og ſaaet Krigens Rædsler mere eller mindre at føle. I alle Tilfælde ſad Angſten dens Beboere i Kroppen. Og da Engländerne i Efteraaret 1807 overfaldt og beſatte Sjælland og belejrede København, følte de, at nu traf det Uvejr, der længe havde ſtaaet truende i Ghnſkredſjen, op for Alvor. Et Angreb og en fjendtlig Beſættelſe kunde nu ſte, hvornaar det ſkulde være. I deres Aljondrethed maatte de være betænkt paa at hjælpe ſig ſelv.

Der findes fra den Tid et Dpraab, der viſer, hvorledes de for for fuldt Alvor gav ſig i Lag med Dens Forſvar, og tillige giver et godt Billede af deres Udruſtning og Organiſation (i den genkender man Sømandene). Man ſaar deri ogſaa fuld Dphſning om deres Forſvarsplan.

Til Forſtaelſe af, hvorfor Sønderlandet og Nørlandet organiserer ſig hver for ſig, maa meddeles, at det førſt nævnte var kongerigt Enklave, mens Størſtedelen af det ſidſt nævnte hørte til Hertugdømmet. De havde derfor hver ſin Land-

joged og i det hele hver sit Styre. Selvfølgelig maatte det ogsaa sætte sit Bræg paa deres „Krigsførelse.“

Det nævnte Dpraak, der i Afskrift er bleven mig overladt af Rentier M. M. Vigt i Tagholm, en Sønnesøn af den ene af Anførerne, lyder:

Da vort kiære Fæderneland i denne Tid trues og anjaldes med Krig af Den Engelske Nation, og det desaarjag kan befrygtes, at vort fattige Giland vil blive antastet af fiendtlige Skibe, Capere og Røvere, saa have Sønderlandets Beboere frivillig besluttet sig til med sælleds Hiælp at gjøre Fienden al mulig Modstand, og til den Ende forenet sig om at iagttage følgende Punkter:

1) Ved de 2de Varnstænger, som ere opreiste ved Havnebye og paa Braa Bierg, skal bestandig Dag og Nat, saalænge Fiendtlighederne varer og Overfald kan befrygtes, holdes Vagt af 2de vogne Personer, i det mindste een Mandsperson og een Quindespersion, som skulle give Signal, naar noget formodende fiendtlig Skib eller Fæhrtøh nærmer sig Landet, ved at give 3 Flinte Skud, og om Dagen paa Stangen at hejse et Flag, og om Natten en antændt Lanterne, hvilke begge til den Ende maa holdes tilrede ved Varnstængerne saavel som Fæhrtøh og Svovelsstikker til at antænde Lygterne med.

2) Saasnart Signal gives, samles til et bestemt Sted alle Sønderlandets Beboere, i det mindste een Person fra hvert Huus, forsynede, efter Muelighed, med Skjdegeværer, samt Krudt og Rugler, hvo som ikke kan forstæffe sig disse, eller ei kan bruge dem, maa derfor ikke indfinde sig ubedæbnet, men medbringe enten en god Høefork, en Sabel, om den haves, eller i det mindste en god Brygel eller Stav.

3) Enhver, som mærker det givne Signal, bor tilkiendegive det for sine Naboer, paa det ingen af Ubidenhed skulle udeblive eller holde sig tilbage.

4) Saasnart Folket er samlet til den bestemte Plads, gaar Toget den nærmeste Bei til Strandkandten paa den Side, hvor Fæhrtøhet eller Skibet mærkes eller befindes at nærme sig.

5) Bliver man overbevist om, at det er virkelig fiendtlig Skib, som søger Landet, gives nyt Signal ved at hejse nok et Flag eller Lanterne under det første, for at sammenkalde flere

Folk, da saa mange som kan bære Vaaben og Væрге, bør vil-
ligen og saa hastig som muligt ile derhen, hvor de øvrige er
forsamlede, paa lige Maade, som forhen meldt vel be-
væb-
ne.

6) Da det er fornødent, at der holdes Orden i Toget,
men dette ikke lader sig gjøre uden Anførere, saa udbælges af
Landes fornuftigste Mænd foruden Landfogden Peter Hansen
Tønnes 8 andre, hvilke bør holde den fornødne Orden og hvis
Commando eller Befalinger de øvrige uden Modsigelse bør
lyde.

7) For at Toget kan gaa des ordentligere, inddeles Søn-
derlandets Folk i 4 Klasser eller Partier, som hver har sin
Anfører, nemlig 1. Tagholm, Kromos, Kirkebye, Nør- og
Østerhede af Anders Michelsen Viet og Isack Hansen Carl,
2. Braae og Vesterhede af Hans Hansen Carl junior og
Peder Jørgensen, 3. Mølbye, Sønderby og Vestergaard under
Anførsel af Jørgen Jørgensen Degn og Engelbert Peder-
sen og 4. Østerbye, Duhn og Havnbye af Peder Christian Bundes
og Jesper Peder-
sen Degn.

8) Naar det er fornødent anfører enhver af disse For-
mænd sine Tropper fra de bestemte Samlingspladser til den
ved Signalet betegnede Strandkujt. Da paa det Toget kan
have nogenlunde Ansæelse af Disciplin, bør enhver Formand
føre sin Division i Gelede eller Rader lige mange i hver,
hvilket især bør have Sted, saasnart man kommer uden for
Biergerne, og det er troeligt, at Toget kan synes med Rifler-
ter fra Skibet. Saa bør og de marscherende holde deres Ge-
væhr, af hvad Slags det end er, i opreht Stilling og støttet
mod Skulderen, dels for at kunde falde Fienderne i Dyuene,
dels for ikke at skade nogen dermed, i hvilken sidste Henseende
især maa bruges al mulig Forsigtighed.

9) Alle og enhver er forpligtet til at være frivillig og utvun-
gen Lydhighed mod Anførerne og følge den Raad og Orden,
de ere stillede udi, uden at ville løbe fra et til andet Sted.

10) For Overhørighed eller Ulydhighed og Forsømmelse
bør være fastsat Straf (ikke af Slag eller Stokkephjgel, hvor-
til ingen af Anførerne i nogen Maade bør være berettiget,
men samme er dem aldeles formeent, under Mulkt af 2

rd for hvert Slag de tilføje nogen, hvem det end er) men en Pengemulkt fra 2 Mk. til 2 rd efter Omstændighederne bør være Straffen for Gienstridighed etc.

11) Da begge Menighedens Præster og Sjaelsørgere have Lobet og paataget sig, ikke allene i alting, at være behjælpelige med Raad og Daad, men endog frivillig træder ind i de Subordinerede's Tal, og i paakommende Nødstilfælde, saavidt deres Embedsforretninger tillader det, ville gjøre fælleds Sag med Landjolfket, saa ventes, at alle og enhver følger deres Exempel, og ei i nogen Maade viser Overhørigheid.

12) Skulle der fra fiendtlige Stibe eller Capere og Røverfartøyer giøres nogen Landgang, ses derhen, at Blods Udgydelse, saavidt muligt forebygges, hvorfor ingen voldsom Angreb sker paa de Landsatte, førend disse selv gjøre Angreb, eller førend dertil gives Befaling af anførerne. Ved Landgangen bør 2 eller flere, som forstaaer at tale det Engelske Sprog, nærme sig til dem, for at lade sig underrette om, hvem de ere, og i hvad Hensigt de Lande; Befindes det da, at de er Engelske Folk, commanderes en Troop af Mandjolk, dobbelt saa mange i det mindste som de Landsattes Antal, der bestræber sig for at fange dem uden Blodsudgydelse. Skulde endnu flere lande, forfæres i ligemaade med disse, og saa fremdeles.

13) Da Nørlandets Beboere ligeledes have forenet sig til fælleds Forsvar mod fiendtlig Angreb, og det formedelst Mængden af Landende Fiender kunde agtes fornødent at kalde dem til Hjælp, eller at vi komme dem til Undsætning; saa bør i denne Henseende paa begge Sider gives et Bide Signal, der giver tilkiende, at den signaliserende Deel af Landet fordrer den andens Bistand, hvilken ved et lignende Signal tilkiendegiver, at de have forstaaet hinanden og derpaa i alle de kaldende til Hjælp; Men dette Signal bør i Forveien være aftalt imellem begge Parter, paa det ikke Fehltagelse skal finde Sted, f. Exempel: Det nederste kunde stryges og derpaa igien ophejjes noget under det første.

14) Da Signalerne ikke allene have til Hensigt at advare Landets Beboere om den overhængende Fare, men og tillige dem, som boe paa det Fasteland lige over for os, ogsaa fremdeles, er det ikke nok, at det første Signal gives fra een Varm-

stang, men det bør i alle Tilfælde gives og bejvares ligedan fra alle Landets Larmstænger, som det og fra Fastlandet vil blive bejvaret paa sin Maade, og kunde maaske have den Nytte for os, at vi enddog erholdt Understøttelse og Bistand fra hiin Side Færgeløbet.

15) Fremmede, Betlere og andre, som kommer hertil Landet, bør nøye agtes paa, om jaadanne ikke maaske ere fiendtlige Spejdere, og hvis de ikke kunne forevise Pas eller gjøre tilfulde Rigtighed for deres lovlige ærende her, da strax bortvises; er det mistænkelige Personer, bør de anholdes og overleveres Øvrighederne; Til den Ende er enhver af Landets Indbaanere ikke allene berettiget, men endog pligtig til, at fordre ubekjendte Fremmede til Regnskab for deres lovlige ærende her, og i fald nogen befindes jordægtig, da gjøre Anstalt til deres Paagribelse m. v.

Rømøe, den 9. September 1807.

B. S. Lønns, Anders Michelsen Lejt, Sack Hansen Carl, Hans Hansen Carl junior, Peter Førgensen, Jürgen Jürgenjen, Engelbert Pedersen, Peter Christian Bundes, Jesper Pedersen Degn.

§ Virksomhed traadte denne Forvarsplan vist aldrig. Den Dag, den lagdes, var bort Fædreland allerede for to Dage siden bleven ramt paa sit mest saarbare Sted og som Følge deraf lammet. Efter 3—4 Dages Bombardement havde København overgivet sig den 7. September. Flaaden maatte udleveres til Engländerne, og de stolte danske Skuder forlod snart deres Leje under fjendligt Flag.

Ganste vist førtes Krigen videre, fra dansk Side paa Kanonbaade og Smaaskibe, til Dels som Kaperkrig. Den synes dog ikke at have berørt Rømø. Forvarsplanen blev derfor ikke prøvet. Det var vistnok ogsaa det bedste for den. Den lidet frigeriske Omhed overfor Mennekelid, som især dens § 12 giver Udtryk for, gjorde den næppe synderlig egnet til at staa sin Prøve under alvorlige Forhold.

Derimod var mange Rømere i den Tid paa anden Maade med til at værne deres Land nemlig om Bord i de omtalte Smaaskibe og Kanonbaade, der lidt dumdriftigt tog

Rampen op mod de engelske Kolosjer. Ikke faa af dem faldt i Fangenskab og maatte der tilbringe lange triste Aar.

Jeg sidder netop og ser paa et Arbejde fra den Tid, der vidner om megen Redsjomhed. Det er en Bog, en gammel Ben har givet mig engang. Inden for dens hjemmelavede Svinelædersbind er der 220 haandskrevne Kvartjyder, tætslydte med Navigationsberegninger. Den sirlige Skrift, de prentede Overtskrifter, de prentede, illustrerede og farvelagte Titelblade vidner om, at Tiden ikke har været kostbar for dens Ophavsmand.

Arbejdet er nemlig gjort „Om Bord paa Projong Skibet Panther“, hvor Bedkommende, ja vidt det kan stønnes, har tilbragt 6—7 Aar som Krigsfange.

Naar jeg ovenfor har skrevet, at Raperkrigen ikke berørte Rømsø, gælder det kun, for saa vidt som Den ikke vides at være bleven angreben, og jaaledes nødt til Forsvar. Derimod greb Enkeltmand fra Den aktivt ind i Rampen. I ethvert Tilfælde vides det om een Mand. Han udrujtede paa egen Haand en Raper og stod en Morgenstund ud fra Kongsmark, idet han svor en dhr Ed paa, at han nok skulde tage Engilstmanden (maaske en lille Raper, der har krydset i Nærheden.) Det blev desværre imidlertid Engilstmanden, der tog ham. Først syv Aar efter kom han hjem igen — fra engelsk Krigsfangenskab. Da havde han som Følge af Koldbrand jaaget begge Ben affat ved Knæerne. Til Søen dueede han selvsølgelig ikke mere. Han blev Lærer i Kongsmark og slæbte sig paa sine Benstumper til og fra Skolen hver Dag. Endnu for en Del Aar siden har man kunnet se den Sti, han saa møjsommeligt traadte.

(62)

En Streg i Regningen.

(Efter en virkelig Tildragelse.)

Tekst og Tegninger af Friederici.

Har tilbage, endnu før Jernbanens Dage, laa Haderslev en varm Sommerdag i tindrende Solskin. Det var midt paa Dagen. When laa og døjsede i Middagsstunden, og der var

omtrent stille i Gaderne. Varmen hang dirrende rundt om imellem de spidsgablede Huse, som kastede korte, mørke Skygger hen over de smalle Fortoer og de store, ophedede Brosten. Jæde i Gaderne stod Buske og Træer ubevægelige med hængende, støvede Blade og tørstede efter Væde. Nu og da afbrødes Stilheden af slæbende Skridt, naar en eller anden med Middagsføvnen endnu i Øjnene trebent trædsede af Sted til sin længere bortliggende Arbejdsplads eller, naar en ensom Vogn med ludende Heste og jøvniq Rusk raslende skumplede hen ad den ujævne Gade. Hvem der kunde, trak Middagsstunden ud i det længste og blev inde; selv de ellers saa vimle Graaspurve holdt sig rolige i Skyggen under Bustadset.

Med ad Papegøjegade og drejende om ad Gaaskærgade kom tre unge Menneſter gaaende henimod Nørregade. De gik med lange, støtte Skridt, saaledes som man gaar, naar man har et bestemt Maal og en lang Vej for sig. De mørkegrønne Futteraler, som hang dem over Ryggen, og igennem hvis tynde Lærred man tydeligt saa de svajede Omrids af Violiner og Blæseinstrumenter, kendetegnede dem som Dyrkere af den ædle Tonekunst. De tre Musiklærlinge (for det var deres borgerlige Stilling i Samfundet, og deres Navne var Paul, Kristian og August) havde lige forladt deres Herre og Mester, Musikter M.s. Volig i Papegøjegade, hvorfra de var udsendt i det ikke uvigtige Hverv at spille til Bryllup i Stenderup ved Rolding.

Det var en Spadsjeretur paa henimod tre Mil, men i de Dage tog man det ikke saa nøje med en Mils Vej fra eller til; man kunde bruge Venene og var ikke forvænt som vi i vor af alle mulige Køreindretninger overhøldte Tid.

Efter at have paalagt de tre Lærlinge paa det alvorligste at passe paa Takterne og spare paa Drifkevarerne overgav deres Lærmeſter endvidere, i Betragtning af det varme Vejr og den lange Tur, til hver især et Beløb af fire Stilling i Lærepenge til at slukke Tørſten med i de forſtellige Kroer under Vejs. Saaledes udrustede med Moral og Kapital begav de sig paa Vejen, og vi træffer dem da omme i Gaaskærgade, hvor følgende sandfærdige lille Tildragelse udspandt sig videre.

Langjout og støt marcherede de tre af Sted i Tabshed, ingen gad anstrenge sig med at snakke. Solen bagte fra oven, medens Brostene brændte under Fodjaalen fornedet og gjorde dem utilbøjelige til saadanne Ekstraanstrengelser som at passiare. Desuden var det godt at spare paa Kræfterne; det var nu alligevel ingen hel Springvej til Stenderup i saadan en Hede. Kun Kristian, der sjælden tab stille ret længe ad Gangen, bemærkede, efter misfende at have støttet op til den altfor venlige Sol, idet han skar en Grimasse:

— Byh ha! Al iver igsuallere', den kan bliv goj, inden vi kommer te Stenderup.

— Al wild lissaa gjen', te vi var der, svarede Paul koniist og skød Hatten tilbage i Natten; han var den ældste og Formand for Ekspeditionen.

August hørte knapt efter, hvad der blev sagt, han var helt inde i en dymbindig Spekulation over den bedst mulige Anvendelse af de fornævnte fire Skilling Tærepengene i Kroerne, hvor der skulde holdes Hvil. I Stens Kro skulde det være Ol eller kanje Kaffe, eller kanje begge Dele, og i den næste Kro en lille Kaffe-puns, eller skulde det være Ol? — August spekulerede og saa sig selv bænket i de kølige Krostuer, velbehagelig i Færd med at nyde ovennævnte Verdens Goder i Pauls og Kristians behagelige Selskab. Ja, men hvad skulde han saa vælge? Ja det var det vanskeligste.

Et Stykke for Gaaskærgade munder ud i Nørregade, blev Kristian pludselig staaende med et Hylt lige ud for et Gæstgiveri, som den Gang ejedes af en Vært, der hed Jes H., men almindeligvis gik under Navn af Jes Pumpmand, da han foruden Vært tillige var Pumpemager.

— Holdt! Al vil sej' jer nowe, udbrød Kristian, ska vi it gaa ind te Jes Pumpmand; der spænder de Stenderupper jo a, de kund Ja— i et vær', te der var en Buend te By's, te vi kund' kom førrend med. De kund lig' pas', hvad? De koster jo it nowe o' spør!

— Næ—æ, men de skuld no vær' en gevaltig Svinhylt', mente Paul med et vantro Smil, men gik dog med over imod Gæstgiveriet, som laa med nedtrukne Kullegardinerovre paa Solsiden af Gaden.

August fulgte trevent efter de andre; han var bleven forstyrret i sin Tankegang, ligesom han havde Spørgsmaalet: *Ol, Kaffe eller Kaffe-puns* omtrentlig afgjort til Fordel for *Ollet*.

Kristian aabnede Døren til Skænkstuen og saa sig om, medens de andre to bagfra figgede ham over Skulderen.

Her ved Døren ligeoverfor, der stod aaben ind til den bageste Skænkstue, stod Værten med opspilede Rinder, ivrigt i Færd med at alle Kræfter at udpujste sit *Pibehoved* i en *Tobakskasse*, hvorved han frembragte en *Lyd*, der minde stærkt om en arrig *Kats Hvæjen*, og som havde til Følge, at han ganske overhørte de tre's *Indtræden*. Et lydeligt „*Goddav*“ fik ham til forbauset at *murre* rundt, stadig foroverbøjet og med *Pibehovedet* i *Gaanden*, idet han dog samtidig og uanemæssigt nikkede indbydende med et:

— *Goddav, Goddav, lil' Folkens, besjegoj og kom indenfor.*

— *Med Forlov a' spør', fortsatte Kristian, der skuld' da it vær' en Væend fra Stenderup te By's e Dav?*

— *Hvorfra? fra Stenderup? Jo — svarede Værten, idet han satte Pibehovedet i Svampedaasen og med et Par kraftige Stød prøvede, om Piben nu trak tilfredsstillende, og pegende bagud med Pibespidsen tilføjede han: Jo, der firre jen derind, han er fra Stenderup; gaa kun derind.*

De tre Musikkere traadte ved denne kærkomne *Dplysning* helt indenfor og begav sig ind i Stuen, hvor *Bonden* fra *Stenderup* sad ved et *Bord* henne i et *Hjørne*, i *Færd* med i *Ro* og *Mag* at fortære en *Portion Smørrebrød*, som stod foran ham sammen med en *Ol* og en *Klukflask* med *Brændevin*. Det var en noget ældre *Mand* med et *glattraget, rød-musjet Ansigt*, som med et fornøjet *Nik* besvarede de *Indtrædendes Hilsen*, hvorpaa *Paul* som den ældste gjorde *Begyndelsen* med en *høflig Forespørgsel*, om *Manden* var fra *Stenderup*.

— *Jo de' er da vis' nok, a' er fra Stenderup, svarede Manden beredvilligt og skænkede sig en Snaps.*

— *Ja, fortsatte Paul, vi skal te' Stenderup o' ipel' te Bryllup ved Per Hansens, o' vi vild' gjen' spør, om vi kund' kom med Dem; hvornaar skal Di astei hjem?*

— *Ja, de skal it var' læng', a' skal kun ha et lille Ron å løw a' først, o' J kan saa godt kom med, de har a' it norve*

emod, næj, de er da vis', a har it; sæt jer kuns ned Følkens, a er stras færre, saa kan vi kom astej, jo.

De tre Lærlinge befriede sig for deres forskellige Instru-
 menter og tog, glade og fornøjede over deres uventede Held,
 Blads ved Bordet, hvorpaa Kristian, efter en stiltiende Bereg-
 ning af Prisen paa fire Kaffeputse, kaldte paa Bærten og
 flot bestilte en Omgang af denne befendte brune Nationaldrik
 og tilføjede henvendt til Manden fra Steuderup:

— For Di kan vel nok ha en lille Puns ovenaa e Brød?

— Jo Tak, a jejer it nej for e Rromands Skyld, men
 hejjen skal I it gi' nowe ud aa mæ, a skal jo e Vej øver
 eløvel.

De fire Kaffeputse kom, og Kristian betalte. Tærepeng-
 ene, de fire Skilling, gik al Rødets Gang, de slog lige til og
 efterlod Kristian fuldstændig blank paa Kontanter og jordist
 Mammon. Men Pokker med Tærepenge, nu kommer vi kø-
 rende, ræsonerede Kristian.

Der blev klinket og druffet, Vejret og Barmen kritiseret,
 hvilken sidste „Bouden“ dog mente var god for det kære Korn.
 Stemningen steg. Befendtskabet var indledet til gensidig Til-
 fredsshed.

Da Kopperne var tomte, sølte Paul det som sin behage-
 lige Pligt at følge sin Kollegas Eksempel og forlange en ny
 Omgang for hderligere at vise deres Erkendtlighed overfor den
 venlige Mand fra Steuderup. Denne slog afværgende ud med
 Haanden og udbrød:

— For, I skal pinne de it sit her o' gi ud 'aa mæ, for
 de' a soj, I kund' kom med mæ, næj, I skal it, men I er
 hejjen nowe glant' Aneit', I Musikantere, o' no da e Omgang
 er kommen, lad vos saa tej 'en med; lad vos no sej Do o'
 drik 'aa godt Følleskab, — og han klinkede og nikkede med stor
 Beredvillighed til hver især af de tre Musikantere, hvem Ud-
 sigten til Røreturen i denne behagelige Mands Selskab, sam-
 men med de nydte Kaffeputse, satte i Berlehumør. Paul be-
 talte med paatagen Ligeegyldighed sin Omgang, hans Tære-
 penge gik samme Vej som Kristians; men hvad, det var ikke
 hver Dag, man havde Svineheld med sig, som i Dag, saa

blæse med det hele, nu fører vi til Stenderup; og Paul sløjtede et Par Taster Hamborg-Stokk.

Smidlertid var August bleven noget tabs og forstemt, og af og til blev hans runde, pluskæbede Ansigt formørket; han jød i dyb Betyrning for hans fire Stillings Skæbne. Han saa, hvor det svandt i Punsjekopperne, og afventede med hemmelig Gru det uundgaelige Øjeblik, da han som Dannemand og Verdensmand blev nødt til at give den næste Omgang. Alle hans Beregninger, Spørgsmaalet: *Ol, Kaffe eller Kaffe-puns i Stens Kro o. s. v.* blev her med et Slag afgjort af Skæbnens brutale Haand. Med tungt Hjerte lagde August de sidste fire Lærepenge paa Bordet og forlangte med unødvendig høj Røst en ny Omgang. Et Øjeblik fattede han nyt Haab, idet Manden fra Stenderup sprang op og holdt følgende Tale:

— Nej holdt, no skal I it gi mer' ud, no blyver et snar for moje, de kan it jaaen blyw ve, hejsen kommer vi pinede it te Stenderup 'aa den her Sie Nuten; men de vil a sej jer, I er nowe glant' Rucit', a vil it gør jer emod (her forsvandt Augusts Haab for stedse), lad vos jaa jaa en, o' jaa vil a gi den si'ft, o' jaa skal vi te'en, de skal vi, no bander a — og Taleren satte sig med et resigneret Suf.

De to Omgange kom og blev drukket, og Augusts fire Skilling forsvandt i Værtens Lomme. Bonden rejste sig med en Del Besvær og betalte sin Fortæring; imedens slængte de tre Musikere Instrumenterne over Ryggen og stod nu og ventede paa, at der skulde blive spændt for. Deres Befordringsmand blev endelig rejseklar; med Kasketten paa Hovedet stod han lidt og saa sig om og spurgte jaa henvendt til Værten:

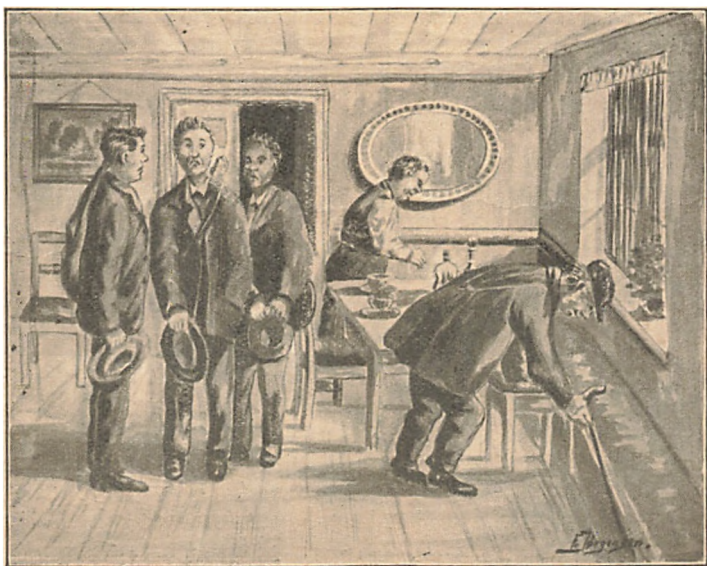
— Hør do, Jes, do har vel it jet nowe te, hvor a jat mi Rjæp?

— Hvad for nowe! Din Rjæp? udbrod Paul uforstaaende og stirrede forbløffet paa Manden.

Riistian stod et Øjeblik som lamslaaet og brast jaa ud:

— Hvad! er do, er do gangend?

— Gangend? ja gu er a gangend, brummede Stenderupperen, medens han tilligemed Værten støvede rundt i Krogene efter den savnede Stok.

— Jamen, jøer Paul op, do jøj jo da, te vi kund' som med dæ te Stenderup?

— Javel, de' kan J jo aa saa godt, de kan J saa møje godt, naar a blot kund find den forbandede Kjæp, te vi kan kom' astej. Gangend? Jo saa pinnede er a gangend, a har it o' før med, skal a sej' vos. Kan do da it se den Kjæp, Jes, et Stej?

Paul, Kristian og August stod med Skuffelsen malet i Ansigterne og saa paa hverandre.

— Hvad sejer do nu, Paul, jagde Kristian halvhøjt, de var sgu en Streg i e Regning.

— Den gammel Løst, brummede Paul.

Imens sendte August en vemodig Tanke efter de fire Skilling samt de venlige Krostuer og de gode Drifkevarer undervejs, som de nu maatte sthyde en hvid Bind efter, og saa mumlede han hen for sig:

— Han er gangend!

Stoffen blev endelig funden under en Bænt, og kort efter saas fire Wandringsmænd, halvt skjulte af en Støvsky, forsvinde ud ad Landevejen nordpaa.

De skulde til Stenderup.

Fra Hertug Hans den Ungres Tid.

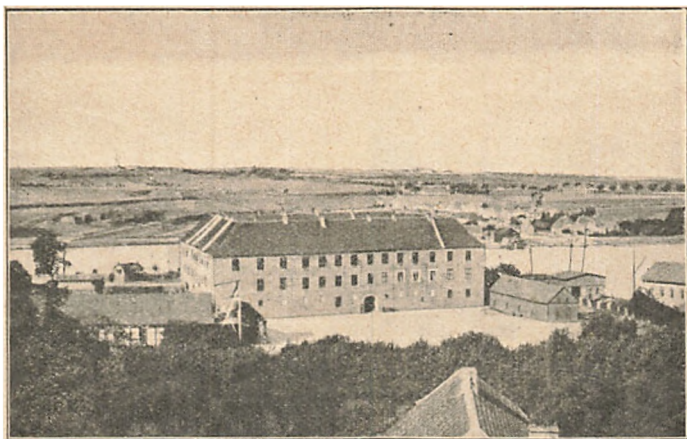
af Andreas Grau.

„Hertug Hans“, som man i Almindelighed kalder Hertug Hans den Unge af Sønderborg, Stifteren af den hngre kongelige Linie, er den af de altsiste Jordbrotter fra tidligere Tid, som Sagnet har bekræftet sig mest med, ja næsten den eneste. I Betragtning af, at han er den mægtigste af dem, vi kender gennem Tiderne, er dette heller ikke saa mærkeligt, han er da ogsaa den, der mere end nogen anden har omkalfatret Forholdene paa Den. I Folkebevidstheden lever han som Tyrannen, Bondens Fjende og henrynsløje Undertrykker.

En Mand, om hvilken det fortælles, at han lod Landsbhen Raalkaad i Retting Sogn nedlægge og lægge ind under Numorsgaard, fordi den laa ham i-Bejen for et af hans Jagt-distrikter, faar jelsfølgelig ikke det bedste Eftermæle i Folke-munde. Han har nu sikkert heller ikke fortjent det bedre, selv om han ikke har handlet ret meget værre, end de fleste af hans Standsfæller paa den Tid.

Følgende Sagn giver een ret Indtryk af, hvorledes han opfattes af Efterslægten: En Gang skal der paa Slottet i Sønderborg være bleven tjaalet Sølvstøj. Mistanken faldt da paa de Alinting Bønder, der i den Tid, Sølvstøjet var forsbundet, havde udført Hovierarbejde paa Slottet i Sønderborg. For denne Mistankes Skyld lod Hertugen Bønderne henrette og inddrog en Del af deres Gaarde under Ladegaarden i Sønderborg. Senere opklaredes Tyveriet, og det viste sig da, at Bønderne fra Alinting var bleven uskyldig henrettede. For at jone dette skal Hertug Hans jaa have bygget Kirken paa Rajnæs.

Saa meget jandt er der i alle Tilfælde i Sagnet, at Hertugen har bygget Kirken paa Rajnæs. Om dette fortælles der følgende: „Anno 1615. I denne Sommer har Hertug Hans ladet to Bher opføre paa Rajnæs, med thye Huse i hver

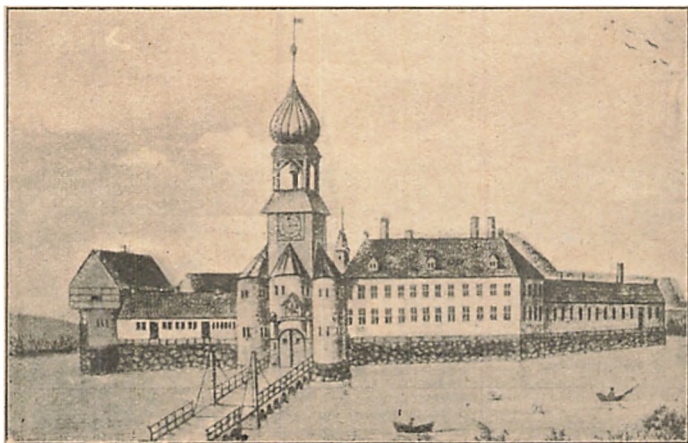

Sønderborg Slot.

By. Til Beboere har han taget Folt fra Als og Sundeved. Han har ogsaa ladet bygge en Kirke, og indsat Hr. Peter, der har været Kapellan i Broager, til Præst." — Før den Tid havde Rajnæs ligget ubeboet hen, beboet med Egefov. Samtidig anlagde Hertug Hans Hjortholm og Nyegaard paa Rajnæs. Foruden Kirken paa Rajnæs og Nykirke i Angel har Hertug Hans i Sønderborg bygget Marielirken, der opførtes fra 1594 til 1600. Den gamle Kirke, eller i alle Tilfælde et Kapel, skal have ligget i den sydligste Del af Byen.

Set fra et Nutidsstandpunkt kunde man fristes til at sige, at ud over dette har Hertug Hans ikke efterladt sig gode Spor eller noget, man med Glæde mindes.

Hertug Hans den Yngre er født Aar 1545 paa Københavns Slot som Søn af Kristian den Tredje og Dronning Dorothea. Efter Kristian den Tredjes Død fik Enkedronningen Sønderborg, Nordborg og Wø til Lidgeding og flyttede 1559 til Sønderborg, mens Hertug Hans, der den Gang var fjorten Aar, dog ikke flyttede med. 1571 døde Enkedronning Dorothea; men allerede i 1564 havde Frederik den Anden overladt sin Broder Sønderborg, Nordborg og Wø til Len for sig og sine Efterkommere. Det var jo noget almindeligt

Nordborg Slot.

paa den Tid saaledes at „forjærge“ de hngre Kongesønner ved paa en Maade at udstyffe Landet.

Hertug Hans hører ikke til dem, der søger at komme i Besiddelse af Statsmandsmagt og Myndighed, man finder ham ikke blandt dem, der spiander Ræinker mod Riget, som saa mange andre Hertuger i den Tidsalder. Hans Navn forekommer da ogsaa kun rent forbigaaende, som refereret, i Danmarks Historie fra den Tid. Han var gift to Gange og havde i de to Ægtestaber 23 Børn. Hans Stræben synes nærmest, som en skikkelig Familiefaders, at gaa ud paa at vinde Gods, saa han kan efterlade Sønnerne saa meget som muligt. Han er i Pagt med sin Tid, naar han nedlægger den ene Landsby efter den anden for at danne en ny Hovedgaard. Hertug Hans har nedlagt ikke færre end fem Landsbyer paa Als, nemlig Medelved i Svenstrup Sogn, der lagdes ind under Hartspring, Bonsted i Egen Sogn, der blev lagt ind under Helvedgaard, Raalkaard og Taarup i Retting Sogn, der blev lagt ind under henholdsvis Numorsgaard og Gammelgaard eller Wertemine, og Skovhuje i Ulkebøl Sogn, som lagdes ind under Konhave. Desuden har han oprettet Majbølgaard af Bondergaarde i Hørup Sogn og Sandbjerg i Sundeved af fire Gaarde, to i Sandbjerg og to i Langmaj. Ved Snogbæk laa tidligere Gaarden Snogbæklund, som Hertug Hans købte Aar 1599, for Aaret efter at nedlægge den. I Sotrup Sogn laa desuden en lille Gaard Abnbøllund, som han i 1692 lod nedlægge, efter at han, efter den sidste Gjer Paul Uås Død, havde inddraget den. Paul Uå blev landflygtig, fordi han havde ladet Hans Blome i Bærnæs Sogn dræbe. I Stedet for Abnbøllund byggedes saa Lundsgaard i Allerup Sogn.

Det er dhve Spor, Hertug Hans satte sig, hvor han kom frem. Næsten over alt tog han fat, enten i den ene eller den anden Retning. Omkring ved Aar 1600 købte han Rajnæsgaard af Kristian den Fjerdes Livtjener, Ahlling. Med den foretog han store Forandringer; han byggede saaledes Slottet, der var slemt forfaldent, op igen. Til Rajnæsgaard horte den Gang kun fire Bols Jord. Hertugen lagde Rajnæshøj, 70 Tønder Land fra Skovby, som endnu kaldes Skovbytoft,

og Hummelmaah ind under Gaarden. Om den fjidste var der Strid mellem Lysabild og Sarup; Løsningen, den fik derved, var vist næppe ventet af de stridende Parter. Endvidere oprettede han ti Raadnersteder i Ny- og Gammel-Bøl af et Bøl, som blev nedlagt.

En af de første Gaarde, Hertug Hans købte, var Munkgaard i Nsferballe Sogn, som han fik 1565 af Jørgen Hartvigsen. Gaarden lod han nedlægge, men der findes endnu Spor af den, som der endnu den Dag i Dag er et Kobbøl, der hedder Munkgaardskobbøl. 1589 kom Hertugen i Besiddelse af en af de største Gaarde paa Als, nemlig Nonhave, der før den Tid ejedes af den berømte Høllslægt. Samme Aar købte han Ballegaard af den samme Slægt, der saaledes forsvandt herfra. 1583 købte han Landsgaard af Markvard Lund.

Paa Rumorsgaard sad i tidligere Tid Brejdeslægten. Gaarden hed den Gang Søbo. Den fjidste Mand af denne Slægt efterlod sig en Datter, der blev gift med Ditlev Rumor, efter hvem Gaarden fik Navn. Han solgte Aar 1600 Gaarden til Hertug Hans. Denne lod Borgen bygge op, der fortæller, før en Del af Stenene fra Snogbækfund. Foruden Byn Raalkaad lagde han et Par Gaarde i Hundslev ind under Rumorsgaard.

Den mægtigste og rigeite Adelslægt paa Als var Stureslægten. To forskjellige Grene af denne havde i et Par Hundrede Aar fiddet paa hver sin Gaard, nemlig Gammelgaard og Østerholm, eller som det paa den Tid hed, Hølvvedgaard. Ved Midten af det sekstende Aarhundrede blev imidlertid begge disse Gaarde med alt tilhørende Jordegods forenet paa een Haand, nemlig Thomas Stures. Han, der var den mægtigste, blev imidlertid ogsaa den fjidste af Slægten. Ved hans Død gik begge de to store Ejendomme over til hans Sviger søn, den hølstenste Adelsmand Hans Blome. Efter at han havde ejet dem i godt en Snes Aar, solgte han dem 1583 til Hertug Hans. At Hertug Hans satte særlig Pris paa Østerholm, ved vi. Han byggede her i 1592 et ret anseeligt Slot, hvor han efter den Tid opholdt sig en Del af Aaret, særlig benyttede han det som Jagtslot. Der er noget tragisk i at se, at selve

Stureflægtens Ejendomme nu ogsaa blev Hertugens, at se den stolteste af alle altsige Adelsflægter forvinde med alle de andre.

Melsgaard, der paa den Tid var een af de største Herregaarde paa Den og ejedes af Holtflægten, folgtes omkring ved Aar 1585 til Hertug Hans af en Jørgen Blome, der var gift med en Karen Holt, hvis anden Mand han var.

Medelvedgaard var den, det kneb haardest for Hertug Hans at faa fat i. Denne ejedes i tidligere Tid af Slægten Sehested, men var bleven tilskødet Povel Magnussøn, der ogsaa ejede Blansgaard. Han havde i sin Tid været Husfoged paa Sønderborg Slot, mens Kristian den Anden sad der som Fange, og har maaske faaet Gaarden som en Belønning for sine Fortjenester der. Povel Magnussøn søgte at faa Forleningen fornyet for sin Søn, men det lykkedes ham ikke. I 1596 døde han, og Hertugen kom derved ogsaa i Besiddelse af denne Gaard, der siden da kaldes Hartspring. Det var et „hart Spring“, skal Hertugen have sagt, efter at han endelig havde faaet Gaarden, og derfra, fortælles der, stammer Navnet. Hvorvidt dette er rigtigt eller ikke, faar staa hen. Men sikkert er det, at det for ham var den vanskeligste af alle Herregaarde at faa fat i. Han nedlagde her hele Landsbyen omkring Gaarden og jog Bønderne fra deres Gaarde.

Det lykkedes for Hertug Hans at komme i Besiddelse af alle Herregaarde paa Als uden Undtagelse. Og i de 58 Aar, han var i Besiddelse af Sønderborg og Nordborg Len, gennemførte han en social og politisk Revolution af allerstørste Betydning og Rækkevidde. Alene Oprættelsen af flere nye Hovedgaarde og Nedlæggelsen af flere Landsbyer og talrige Bøndergaarde har jo haft den allerstørste Betydning for vore Samfundsforhold her paa Den. Men af ikke mindre social-politisk Betydning blev dette for os, som for Samtiden, at alle de indfødte Adelsflægter paa Als blev fordreven. Hele Den vilde gennem Tiderne have frembudt et ganske andet Samfundsbillede, hvis dette ikke var sket. Ikke færre end 17 Adelsflægter skal han i de 58 Aar have fordrevet fra Als. Hertug Hans blev lige saa fuldt Herremændens som Bondens Fjende.

Vel næppe nogeninde er der af een Mand eller i saa kort et Spænd af Tid hidført saa mange Forandringer i Søn-

derborg Amt. Landsbjer nedlægges, nye Herregaarde bygges, gamle middelalderlige Borge rives ned, og i deres Sted rejser sig nye, efter den Tid moderne Slotte.

Spvad Under er det da, om de Spor, Hertug Hans den Yngre har traadt, i Folkebevidstheden endnu den Dag i Dag er dybe, og det er heller ikke med Urette, at han itaar som Bondens Fjende; han har kun kendt et Hensyn: Sig selv og sin Slægt.

I 1583 lod Hertug Hans det gamle Nye Kloster nedbryde og byggede paa det Sted, hvor det havde itaaet, Lyksborg Slot. Her døde han den 9. Oktober 1622.

Som bekendt gif det hans talrige Sønner meget daarligt, idet de næsten allejammen maatte gaa fra deres Godser. Der har vi Gengældelsen, siger Folk, Nemesis. Gid Efterkommerne af de Bønder, Hertugets Fogder svang Risten over, aldrig maa miste Troen paa Gengældelsens Lov, aldrig, selv under tunge Raar, maa komme til at eje Trællesind.

F. P. A. J. 17...

En Præstepoces.

Meddelt ved Jesper Krogh i Sommersted.

For mange Aar siden levede der i Oksøvad med den Gang tilhørende Annets Fæls en Præst ved Navn Math. Christian Böhme; efter Præsteregisteret var det fra Aaret 1758 til 1795. Han skal efter Datidens Begreber have været en meget lærd Mand og skal, som man siger, have kunnet mere end sit Fadervor.

Som Eksempel herpaa fortælles der følgende: Allerbedst, som han en Sondag var midt i sin Prædiken, skal han højt have udtalt Ordet: „Staa!“ Menigheden lyttede spændt, men ingen kunde tænke sig nogen Grund dertil. Men da de forlod Kirken, fik de Syn for Sagen; thi uden for Kirken paa en Stente ved Fodstien sad en Rone og kunde ikke slippe løs,

jørend Præsten kom og løste hende; hun sad nemlig med Forklædet fuldt af Brænde, som hun havde stjaalet hos Præsten, mens han var i Kirken. Hun fik saa en skarp Frettesættelse af ham og maatte med Taarer i Øjnene love aldrig mere at stjæle, hverken hos ham eller andre, og der paastaas, at Konen fra den Dag af lod sin Tyvagtighed fare.

Der kunde desuden nævnes mangt og meget om denne Mand, som jeg har hørt gamle Folk fortælle efter deres Bedsteforældre.

Pastor Böhme blev gift med sin afdøde Formands Enke, som havde en Son, der ved Giftermaalet fik en ikke ubetydelig Formue efter sin afdøde Fader. Denne Formue forvaltede Præsten som Stedfader. Men nu vilde Skæbnen, at han kom paa Kant med et Par Mænd fra Annetsjøgnet Fjels, som fik Støtte af en Herredsjoged Holm, der var Præstens Uven. Disse i Forening vilde fratage Præsten Formynderskabet over hans Stedjønns Formue. Men han var ikke den Mand, der godvillig fandt sig deri, og der udspandt sig derpaa en Proces, som efter Datidens Rettergang varede temmelig længe, men som endte med, at Præsten vandt en glimrende Sejr. Denne Afslutning var naturligvis til stor Uergrelse især for Herredsjogden, og han skal en Gang ved et senere Møde med Præsten have udtalt til denne, at han nok skulde sørge for at saa Præstekjolen trukken af ham. Hertil skal Præsten i sin Hidsighed have svaret, at han vilde vedblive at bære sin Njole og prædike, naar Herredsjogdens Sjæl brændte i Helvede. Men for denne sin Udtalelse skal Præsten have faaet en Frettesættelse.

For bedre at kunne føre sin Proces nedskrev Præsten sit Forsvar, som een af hans Benner senere fik Tilladelse til at tage en Afskrift af. Denne Afskrift er bleven opbevaret fra Slægt til Slægt og omsider havnet hos mig, idet jeg fandt den i en gammel Bog, som jeg for mange Aar siden købte paa Auktionen over en gammel Rabos Efterladenskaber. Den ligger ordret saaledes:

Pastor Böhme fremkommer og svarer som følger

Schribenterne i Italien og grækenland haver Berettet os at Pluttu Helvedes gud til at Bevare sit fæle rige og foru-

rolige retskafne Menneſſe, Betiene ſig af en Hund med 3 Hoveder ſom kaldes Cerberus. Ved denne hund kan ieg ligne mine 3 Modſtandere og Sagſøgere, herr Herredsſjoged Holm og Paſtor Lorenſen og hr. Niſ Traulſen: thi Ligeſom Cerberus lod ſig Brugge til at Befæſte Plutons Rige, ſom er opfyldt med Guld og uret ſamt at ſøge de retſindiges fordervelse, ſaa gjør og de. I nogle uger haver denne hund gloet paa mig, i dag 14 Dage Begyndte den at rejje Børſter og i dag vil den ſaaagar ſtille ſig an ligeſom den vilde Bide mig. Det er derfor raadeligt for mig at ieg i dag trækker fra Læderet for at ſælde det ſæle Banſtabning, igjennem det ene Hoved Knurter han fordi ieg ey vil antage hr. Herredsſjoged Holm ſom Dommer i den ſag, ſom han dog ſelv efter Sagſøgerens egne ord har hyppet: de haver ſom ieg i dag 14 dage har Beviiſt Vaade Mundlig og Skriftlig Betiendt og tilſtaet at de aldrig havde tænkt at ſøge mig paa denne Tiid derſom han dem dertil ey havde Bevæget. Enhver ſom Kiender Herr Herreds Holm er og villig til at tro ſaadant. Det har været hans gamle vane at ſøge ved Dndſtab og Grovhed at intimidere dem ſom ſatte ſig imod hans Uloblige Handlinger. Da Niſ Chriſtofferſen i Jels i Oct. Maaned 1771 Havde fremlagt for ham Gen til Kongen rettet Demnonciation og ieg ey kunde ſaae Niſ Chriſtofferſen overtalt til at komme hen til ham og tage denne Buſſemand Bort fra hans Dyne tænkte han at vilde tvinge mig til ſaadant og derfor Truede mig at gjøre indjorſjel i min Bøe for Penger ſom for Længe ſiden var Betalt men det Bekom ham ſom græſet Bekommer hundene der udſphey af dennem. Denne Handling kom til en Proces ſom indnu i Schlesviig ſkal udgjøres imillen os. Nu tænker han kommer du mig her ſaa vil ieg komme dig der, og derfor har han Bevæget Paſtor Lorenſen og hr. Niſ Traulſen til det ſom de nu imod mig har foretaget og det paa den Maade at hans Partiſthed indogſaa ſkinner et Barn i Dyne, havde han ſom han idag 14 Dage foregav ſom oberformynder været forbunden at ſe paa Contractens Eſterlevelſe af 9de Febr. 1760 ſaa kunde det ſom nu ſkeer været ſteet for 2 Aar ſiden nu er det enten for tidlig eller for ſildig. Da ieg nu kan anſee ham for Cauſa efficiens & Proxima litigii og han derhos viſer

fig Partist. Hvorledes kan han da være dommer i hans egen Sag. Enhver uretfærdig Dommer Rude io paa den Maade tykke trætte i sit District for tiden at fiske i rødt vand. Jeg har althaa Marſag ikke at antage ham til dommer og vil nok inden en kort Tiid ſøge en anden. Gerberi 2det Hoved Bæffer og goer fordi ieg ikke vil udbetale min Stiſſøns Arve Part för den Tiid kommer ſom Kongen dertil haver ſaſtjat ved forordning af 7de April 1767 ieg veed meget vel at Contracten af 9de Febr. 1760 ſiger at han ſkal have ſine Penge naar han er 18 Aar gammel men NB. denne Contract grunder ſig paa den Anordning ſom da var i Henſeende til Myndigheden. Det hedder Cessante causa cessat effectus hvilken ogſaa den 3 § i Höyſtbemeldte forordning ſaſtjætter og til Hvem ſkulle ieg betale Pengene min Stiſſø kan io ikke ſaa dem forind han er 21 Aar gammel. Da han för den Tiid ikke gyldig kan quitere, og at Levere dem til Herr Paſtor Lorenzen og hr. Niſ Trauſen lader ieg vel være da Niſ Trauſen ikke er hans Formynder og Pengerne hos mig ſtaar ſikkerer ind hos hr Paſtor Lorenzen alt hvad en formynder kan forlange af en Arving er dette at han giver Myndlingen ſaa ſnart han bliver Myndig ſin udlobede Arve Part og lader ſig af Myndlingen naar han er bleven Myndig give Lovligt Afſald arvegiveren har ikke nodig at lade formynderen eller overformynder ſaae Pengerne naar han ſkyer Myndling Pengerne; Saa behøves de hverken at ſældes dræſtes eller Skummes. Saasnart nu min Stiſſø opnaar ſit 21 Mars alder, ſkal han ſaae ſine Penge enten Contant Penge eller Pengernes Værdi ſom ingen vedkommer, ogſaa kan ieg vedkommende forlange at ſaae et afſald men ſaa længe ſkal de Vie det vil de finde grundet i Love og forordning. Gerberi 3die Hoved Hylter og Tuder paa det aller ſkrækkeligſt fordi ieg ikke vil antage hr Paſtor Lorenzen og hr Niſ Trauſen för min Stiſſøns formyndere deres Myſke er dette de vide ikke hvad en formynder er en formynder er en forſtaendig Redelig og Widerhaſtig Mand ſom af Vedkommende ved Behörige forordnings Pligters Sagtetagelſer Coram Protocolio ordtentlig indſkrives, og paa denne Maade er ingen af diſſe Trende min Stiſſøns Formyndere, ſom ieg i dag 14 dage nok ſom har viijt. Hans rette formynder er Herr Gude-

sen, paa Refføe med mindre man vilde sige at Herr Ghydesen skulde være det til Hans nytte og gavn, og disse til hans fordervelse og skade. Derfor da Herr Herredsfoged vilde Bevæge formhnderne imod mig Udrejserede han sig da ikke til den rette, men ieg kan nok gjedte Marjagen Herr Ghydesen skulde ikke have været villig til at overjælde mig. De andre to var dertil Willigere og Bedre skikkede. Hr Traulsen er et ungt Menneske og da Forjanden ey kommer for Marene kan han io Littelig overtale som jeg ogsaa i dag 14 dage jagde, han Blev kun Brugt som et Dudsstabsstuel indogjaa af sin egen Moerbroder. Hr Pastor Lorenzen er ret et Medstabs efter ønske ieg har fiendt ham i 14 Aar Men aldrig Mærket at han har taget nogen Dnd gjerning i Betænkning allerhelst naar det gjelder imod mig, desforuden er han hr Herredsfogd Holm Højeligen forbunden iblandt mange Uordentligheder i sit Embede Begaaer Han ogsaa denne, at han Ugtevier Enkefolk til andre Ugtefæller forind de saaer fremlagt fremviist ordentlig Skiftebrev fra Hr Herredsfoged Holm hvorpaa vernatio ab officio Burde følge, men da hr Herredsfogd Holm dermed tier med ham saa Bør han io med joielighed at skionne paa saadant, derfor var han ogsaa saa glad og fornøede sig ret Hjerteligen i et Huus i mit Sogn den 19 Jan fra hvilken Huus han tilstillede mig Stæfningen af disse Marjager er hr Pastor Lorenzen og hr Mis Traulsen vorden mine Sagjogere ieg derimod som er en finde af Proceffe og Widtløstigheder giver hermed tilkiende at ieg paa saadan maade ikke vil komme der oftere da ieg deraf ifkun har fortrædeligheder og mine Sagjogere deres fornøelse hvorføre ieg ogsaa hermed giver til kiende at ieg vil vende mig hen til Behørig Sted med det allerførste og vil have mig min Ret til videre Tiltale forbeholdene pp.

Den 12te August 1778.

Pastor Böme.

F

En sønderjysk Astronom.

Af F. C. Daniell. Vøjtortst.

Da Sprogforeningens Almanak nærlig fremkommer med kortfattede Skildringer af vore mere kendte Mænds Levnedsløb, holder jeg det for passende at fremdrage nogle Træk af en her i Nordborg i Slutningen af det forløbne Aarhundrede afdød Videnskabsmand, nemlig Astronom Theodor Brorjen, en i den store Almenehed kun lidt kendt Mand, da han i Stedet for at trænge sig frem allerhelst trak sig helt tilbage fra Omverdenen.

Theodor Ambders Brorjen blev født i Nordborg den 29. Juli 1819. Faderen var Skibskaptejn Christian Brorjen, Moderen Annette f. Schumacher, en Datterdatter af Justitsraad Ambders, i sin Tid Amtsforvalter her i Byen. Kort Tid efter Sønnens Fødsel blev paa Moderens Andragende Ægtefæbet lovmæssigt ophævet, men Barnet blev hos Moderen, der efter de Tidens Forhold var i Besiddelse af en anseelig Formue.

Drengen var af Legeme sund og kraftig, men han brød sig aldrig om nogen Leg med sine Jævnaldrende. Hvad derimod i højeste Grad fængslede hans Fantasi, og det allerede i 5 a 6 Aars Alderen, var en uimodstaaelig Lyst til i de stjerneklare Vinternætter at staa ude for at betragte den straalende Stjernehimmel. Karlen, der tjente hos Moderen, maatte om Aftenen i Timevis staa derude med den lille Burk; Karlen frøs og vilde have Drengen med ind, men denne kunde aldrig blive færdig og bad stadig om at maatte blive lidt endnu, han frøs slet ikke.

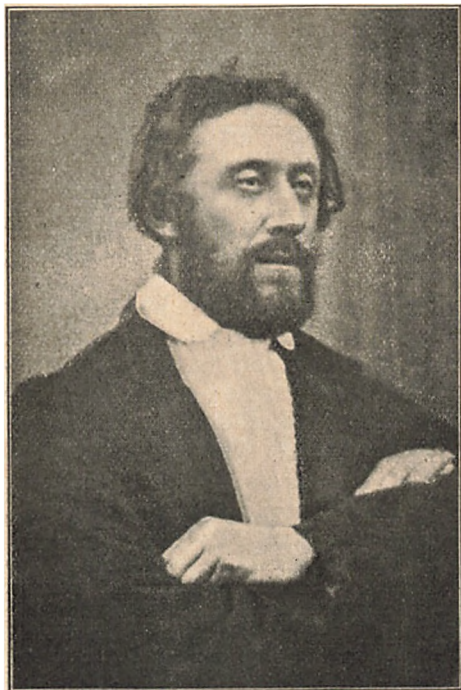
Da Drengen var lidt over 6 Aar gammel, sendte Moderen ham til Herrnhuternes Skole i Kristiansfeldt, hvor han forblev til efter Konfirmationen. Derfra kom han saa til Universitetet i Kiel, hvor han imidlertid med en Del andre unge først maatte bestaa en Eksamen, forinden han blev optagen. Brorsens Garderobe var den Gang, som for Resten i hans hele Levetid altid, i en sorgelig Forfatning, og han blev vistnok af den Grund henstillet som den sidste i Rækkefølgen. Men da saa Turen endelig kom til ham, studerede Professorene, thi Brorjen besvarede klart og bestemt alle fremsatte Spørgsmaal, saaledes at Herrerne gik langt videre med deres Spørgsmaal, end Eksamensbestemmelserne bod; han vidste imidlertid Besked med alt og blev dem ikke et eneste Svar skyldig.

Efter i en Del Aar at have studeret i Kiel fortsatte han i Heidelberg, hvorpaa han i Begyndelsen af Fyrerne fik Anjættelse ved Observatoriet i Altona. Her kom den unge Mand i sit rette Element. Med de derværende Instrumenter kunde hans Videnskab først blive tilfredsstillet, og enhver stjerneklar Nat benyttedes til at studere de mange Tusinde Stjerner og at beregne deres Løb. I den lærde Verden vakte det almindelig Opmærksomhed, da Brorjen i 1846 opdagede en ny Komet, der fik hans Navn, og hans Konge, Christian VIII, lod præge en stor, meget fint udført Guldmedaille med Kongens Billede paa den ene Side, Th. Brorsens Navn paa Randen og en latinisk Indskrift, der melder, at Medaillen var en Belønning for Opdagelsen af en Komet, paa den anden Side. — Da Brorjen i de nærmest paafølgende Aar endnu opdagede to andre Kometer, belønnes han hver Gang af Kongen med lignende Guldmedailler.

Disse Opdagelser henledte Regeringens Opmærksomhed paa den unge Astronom, og fra denne Side fremkom der da en smigrende Anmodning til ham om at flytte til København og blive Professor i Astronomi. Det kan kun beklages, at han ikke tog imod dette ærefulde Tilbud; han vilde her have haft Lejlighed til at gavne sine Landsmænd og at kaste fornøjet Glans over sit Navn. Men hans Frihed var ham det kæreste, Ære og Berømmelse var for ham aldeles ligegyldige Ting.

Det var omtrent samtidig, at en rig engelsk Baron, der

ejede store Godser i Bøhmen og der for sin egen Fornøjelse havde bygget et stort Observatorium, fik Brorsen overtalt til at flytte der ned, hvor han foruden en passende Gage fik Lov til at benytte alle Instrumenter. Brorsen flyttede saa til Senftenberg hvor han boede i en længere Arrække, og her dyrkede han foruden Astronomi tillige Kemi og Fysik.

Hermed er Brorsens Saga i Grunden ogjaa ude*). Som aldrende Mand vendte han tilbage til Als, boede nogle Aar i mit Hus, men flyttede senere over i sit eget Hus og fik en ugift

*) Om Theodor Brorsen skriver Aug. Svedstrup i „Dansk biografisk Lexikon“:

„Brorsen, Theodor Johan Christian Ambers, f. 1819, Astronom. Brorsen er født i Nordborg paa Als 19. Aug. 1819. Faderen var Kapitajn

Halvsøster som Husbestyrerinde. Ved Testamente arbede hun alle hans Efterladenskaber, ogsaa de tre Guldmedailler. Brorfen døde d. 31. Marts 1895 og ligger begravet i det gamle Ambderske Gravsted.

Brorsens eneste Interesser var Videnskaberne; desværre var han altfor upraktisk til at faa nogen Nytte af sine mange Bønder. Politik interesserede ham ikke; da hele hans Uddannelse havde været tysk, antog jeg i Førstningen, at hans Sympatier gik i den Retning. Imidlertid blev jeg en Dag glad overrasket, da han bad mig om en dansk Valgjeddel. Han var nemlig bleven meget jernnærmet over, at en tysk Røbmand havde sendt ham et Brev med en tysk Seddel; „thi“, htrede han med Alvor, „Preusserne har gjort stor Uret imod Danmark, de havde ikke mindste Ret til Slesvig; jeg vil stedse, naar De anmoder mig derom, gaa med den danske Befolkning her til Valg og paa den Maade vise, at jeg afstyer Preussernes Fremgangsmaade“.

Brorfen var ogsaa saa god som hans Ord. En stor Glæde beredte han mig navnlig ved Valgmandsvalgene til Landdagen: naar hans Navn blev opbraabt, var det en Fornøjelse at høre hans prægtige tonore Basstemme udraabe den danske Valgmands Navn. Aldrig senere prøvede nogen Tysker at opfordre denne Mand til at stemme paa en tysk Kandidat.

Christian B., Moderen var født Schumacher (ikke i Familie med Astronomen). I en meget ung Alder kom B. til Christiansfeld, hvor han gik i Skole, til han efter sin Konfirmation kom i Flensborgs Latinskole, hvorfra han dimitteredes til Universitetet i Kiel. Her fastede han sig med Hælden Jver over det astronomiske Studium og udmærkede sig meget hurtigt som observerende og regnende Astronom. Det gode Navn, han her havde erhvervet sig, skaffede ham en Anstættelse paa Godsejer Senftenbergs Observatorium i Bøhmen, og her blev han i 20 Aar. Han opdagede dels her og dels i Kiel i alt 5 Komet, deriblandt 1846 den periodiske Komet, der bærer hans Navn. Endvidere observerede han Stjernebedækninger, fandt en svag Stjernetaage i Orion og indlagde sig navnlig Fortjeneste ved sine omhyggelige Observationer af Jodalkalhjet, hvorved han konstaterede, at dette strakte sig hele Himmelen rundt. Desuden har han beregnet en Del Komet- og Planetbaner og anstillet nogle Undersøgelser over Fordelingen af Komet- og Planetbaners Perihelier. Endelig har han undersøgt Fixstjernernes Egenbevægelser. Hans sidste Arbejde er fra 1879. Siden den Tid vides han ikke at have givet sig af med Astronomien.”

En Smuglerhistorie.

Fortalt af en Veitbo.
Med Tegning af Dietrich.

En Aften ved Sengetid for mange Aar siden var en Del Mænd samlede ude i Laden paa Barlund, en Gaard i den vestlige Kant af Hvgum Sogn. En Mængde Pakker med Manufakturvarer laa spredte rundt omkring, sammenbundne med Reb, to og to færdige til at kastes over Skuldrene. De skulde bæres til Kongeaalen for derfra at smugles ind i Nørrejylland.

Samtalen drejede sig om en lignende Tur for et Aars Tid siden, som imidlertid var mislykkedes. Sin jildige Aften var mørk og taaget, saa man næppe kunde se nogle Skridt foran sig. Naar Mændene var komne over Hjortvad Na, plejede de gerne at gaa to og to sammen med et Mellemrum saa stort, at de bagerste lige kunde se deres Formænd. Paa den omtalte Aften sluttede Peer Skrobaarre og Smeden Toget. Peer, som havde været lidt i Bhen, var noget veltalende, hvortor Smeden af og til thsede paa ham, at han ikke maatte tale saa højt. „Na Fanden, her er ingen som kan høre det!“ sagde Peer. Men da de var komne et Stykke op paa Raabslund Mark, hørte de en tydelig Stringleu som af et Jerntøjt eller lignende. „Hvad vo de Pejr?“ spurgte Smeden. „Na de vo vel en Raabvel Foer, der veend med æ Væggend, som stringlet,“ svarede Peer. Men det var ingen Faar. Der paa Marken var der nogle Grus- og Sandgrave, og nede i dem laa der to Kontrolører, som traadte de forreste

Smuglere i Møde. Det var deres Sabler, der havde flirret, hvilket Smeden havde hørt. Nu blev der en Raaben og Staahej, saa det næsten kunde høres over Iyh Kirkesogne. Men jo mere Kontrolørerne thjædede eller skældte paa dem, desto højere raabte de for at adbare deres Kammerater. To Smuglere blev her tagne. Desuden havde Peter Firkant, som han kaldtes, af bare Forsippelse kastet to værdifulde Packer med Silketøjer fra sig. Peter idor højt, at da han kastede den ene af Kontrolørerne tilbage i Sandgraven igen, var Packerne gledne fra ham og gaaet jamne Vej. „Og bervede skal han nok ligge med brækket Hals, eller i det mindste skal han nok tørnge til at saa sine lange Ben tejlende,“ tilføiede han. Da de øvrige Smuglere var komne i Sikkerhed med deres Packer paa Barlund igen og der var bleven Ro, sendtes nogle Mænd op til Stedet for at lede efter Packerne, som saa ogsaa fandtes et Stykke fra Gravene. Dette holdt Peter Firkant ikke af, at der skulde tales om. Og da han nu igen i Aften blev mindet derom, spyttede han langt ud og bandte paa, at skulde han mødes med den sejglibede Tolder ved Naen, skulde han lære ham at staa paa Hovedet i Vandet.

I jamne Djeblif, Peter udtalte sine velmente Henjigter, traadte Kræmmeren ind i Laden og bød til Opbrud, hvorfor enhver af Smuglerne tog sine Packer, kastede dem over Skuldrene og forsvandt ned over Naen efter Kalvslund til og vesten om Kalvslund Kro. Kongeaen skulde overkrides i Nærheden af Hjortlund. Der laa Baaden, som skulde sætte dem over Naen.

Da de var komne et Stykke nordvest for Kroen, blev der gjort Holdt. Mads Trompet blev nu sendt ned til Baaden for at se, om de kunde komme over. Som Signal kunde Mads udstøde en trompetagtig Lyd som fra en Flok forbidragende Traner. Mændene lagde sig nu ned: nogle tog et Stykke Mad og en Slurk af Flasken; andre stoppede deres Piber, slog Fld og fik dem tændte. Alt imens lød en dæmpet Samtale mellem Smuglerne:

„Hør, Niels Kræmmer,“ siger Peter, „de er ejssen en grov Diel M'baar', vi haer i Nat; dem ka do da praang med hiel te Fajstelavn!“

„Nej, de skulde gerne være ampleret inden Jul, Peter“, svarede Niels.

„Ja, de er de, a sejer, do er en saafant Mand, Niels, o' do er gue te å snak for e Kram; o' jo mie do ka sæl, jo snaarer foer vi en Skjelling å fortien igen. Men a ka ett forstaa, Niels, hvorfo do sta betaal Told aa di Kram for å joet øbber æ Kongeoe. Er der nobber a jer her, som ka sej mæ, hvorfo vi sta ha en Toldgrænds midt igjennem e Land? De er jo danf å begge Sier.“

„Ja, o' æ Næv er lig' lojen o' lig røe,“ føjede Jens Vestløs til, „men de er de, a sejer, de maa vel veer for å saa Bæng i e Finanskas“.

Morten Skrejer mente, at fordi Naen kaldtes Kongeaaen, saa havde Kongen Ret til at forlange, at enhver, som kom over hans Na, skulde betale Told af de Sager, han medførte, og de Penge, der blev tilovers — for æ Kontelører sta jo osse løb' aet“ sagde Morten — var Kongens egne.

„Ja, a veer ett, hvordan de hænger sammel, o' a veer efejer ett, hvordan den haaer saan æ Navn“, sagde Føsternormanden, „den fu jo lissjogodt o' foldes æ Pab'-De eller St. Pejers

De, saa haaj do, Niels, fanstijj væt jri for å betaael Told aa di Kram, o' saa behøvdet do ett å lijft dej øvver om Nat; men de forstaa si, saa tjent vi jo ekejer ingen Stjellinger ved dej, Niels."

"Beer do hvad, Asmus —?" jagde saa Sønnif, idet han rømmede sig et Par Gange, „haar en hie St. Peters De, saa haaj en væt fuld aa helle Vand; saa ku vi haa gien vos te å handel med Vand; vi sku nok væ' blødden rig' Folk aaldsam-mel, o' vi vor rigte skiftet te den Bestilling; for de ska nok helst væer ærle o' vele Folk, som ska handel med den Slav. Vi sku nok saa gue Næring; for helle Vand ka tier for old Sygener. De haacer a en Gaang løst om. Ja, andt Vand ka øsse tier for somm' Sygener. De ska a no fortæl jer. De' vor jen Gang en Dreng, som skuld hint helle Vand hen ved Turvaj*) te hans Muer, som gif o' vor snavs. Undervejs kom han te å lieg med novver ander Drenger, te han glemt æ Vand. Da de snaaer vor Abten, kom han i Tanker om æ Vand, han sku hint te hans Muer; men no voret jocsild å gaa atter et. Men saa fylbt han æ Flaske ved en Verregrab o' gif hjem o' gaa hind æ Vand urren å snak om novver. Hun drof æ Vand o' tier ji øsse aaet. Ja, vi ku vijt tien vor Stjellinaer letter ved å handel med Vand, som ved å smugl."

"Ja, de vor grum, Sønnif, ku vi tien manne Pæng", jagde Peter Firkant, „saa vild a aallerjost ha novver godt Skraatobak, o' saa ku a øsse brug en Styk strivet Tøj te en Best, Niels, for den anden Dav gov e Præjt mæ en Par a hans gammel Bouser, o' di er saa køn, a ka godt go te Njert i em. Svoneer a saa jæk mæ en ny Best te em, saa haaj a novver glant Tøj."

Nu fremkom der mange Ønster. En kunde bruge en Lomme fuld af Benge, en anden en lille Pose fuld, en tredje en stor Pose fuld og andre hele Sække fulde; men saa sagde een af Smuglerne:

*) Turvaj kaldes et Sted i en af Gram Godsæs Stove (Køsemen), hvor der i Nærheden findes en Kirke, hvis Vand Folk forhen troede besad lægende Kraft.

„Å tøvber no, de er de jaam, om vi kuns er Smaasfolk, nerenfjinnenstid vi nær vos aa en ærle Maad o' haaer vor Ud-konm', saa ka vi vær tefej. Svad ska vi med de møj, hvoneer vi ka nybves med minder!“

En glammende Ræv hørtes nu inde fra Heden i Vest.

„Vi joer Winter! Vi foer haard Winter!“ lød det fra flere paa een Gang; „for høer, hvo' han skriger!“

„Ja, æ Himmelhund haaer osse tejen aa i Nat“, sagde Jens Bestløs — Jens var Arhbskytte.

„Fortæl vos, Jens“, sagde en af Mændene, „hvordan de gif æ Spilmand sidst Winter, da J gravet æ Ræv ud; a høer' lidt jnak om et, men fortæl et, jaa ka di ander osse høer' et.“

Jens fortalte da:

„De vor en Måen' sidst Winter, der vor jalden en tht Lov Sporsne, da kom æ Spilmand o' jortaald, han haaj spuret en Ræv, som vor gaan i æ Joer mid o' æ Hie. Å laj mi kort Vos' o' stof en op under æ Trøj, tob en Jænstaang med, o' æ Spilmand fik en Spaaj i æ Haaend. Valde tob vi med vos, o' jaa traaket vi av nied å saa ham udgravet. Da vi kom der nier, traak a mi Trøj av o' loj æ Vos olvn o for å haaen ved æ Haaend. Saa beghndt' vi å grov saalen en 3 a 4 Å fra æ Jndgaang. Derfraa tob æ Hol en anden Retning. Da vi jaa kom nobbe nier, støt æ Spaaj igjommel. Valde, som støj ved e Jndgaang, vor limrendes gal. Å tob mi Vos o' stillet mæ an lidt fraa æ Hol o' jæk æ Hund koldt hen te mæ. De vaaer ett læng, saa ku a sie en spids Hæe derind. Saa holdt a lig' nier aa den; o' da a haaj støt, fuer Valde nier i æ Hol o' tob i ham. Å Spilmand fur nied i den anden Hol o' tob ham i æ Haaend. „Han er løvvend“, soj han. For hver Gong han traat ham nobber te si, o' han lindet lidt, jaa krævlet Mikkell ind i æ Hol igjen. „Han er løvvend“, soj æ Spilmand igen. „Da bræk e Wien o ham“ soj a. „Å er rej, han birrer“, soj han jaa. „Han birrer ett med den End', do holder i, svoer a. Saa brækket han æ Bagbien o ham; men da vi jæk ham ud, vor han død. Å haaj truffen ham lig' i æ Hæe. De vor Valde, som rhykket ham te si, hver Gong æ Spilmand ett holdt godt ved æ Haaend aa ham; o' jaa trov han, han vor løvvend.“

Man havde endnu ikke faaet nogen Efterretning nede fra Aaen. Da Mads Trompet ikke lod høre fra sig, var der med Mellemrum sendt flere Mænd derned. Endelig hørtes der et Par svage Fløjt i Nærheden, som straks blev besvarede af Jens Vestløs med et Par lignende Fløjt. Det var een af Smuglerne, som kom tilbage fra Aaen. Han fortalte, at der laa to Kontrolører nede ved Baaden og holdt alle tilbage, som kom derned, i Forventning om at faa de øvrige Smuglere loffede ned til Aaen med alt deres Smuglergods.

Kontrolørerne glædede sig allerede til en god Fangst; men da de nu havde faaet saa mange at passe paa dernede, kunde de ikke holde Styr paa dem længere; thi den ene gjorde sig et Grinde til en Side, en anden til en anden. Paa den Maade løb en Mand fra dem op til sine Kammerater i Heden.

Nu blev det besluttet at bringe Varerne i Sikkerhed henne i Kroen. Men for at være sikker paa, at der ingen Kontrolører var til denne Side, blev der sendt en Mand afsted forud til Kroen, hvorfra han saa skulde komme igen og meddele dem, om der var No.

Mange dybe Hjulspor bugtede sig dengang i Heden, det ene lige ved Siden af det andet. Det var den gamle Ribe-Kolding Landevej. Disse dybe, udflydte Spor fulgte Smugleren lige til Kroen. Best for denne itød der en Tørvestak, hvorfra han i Mørket syntes at skimte noget Hvidt. Han bød derfor „Gu' Uden!“ men fik intet Svar, hvorfor han spurgte over mod Staffen:

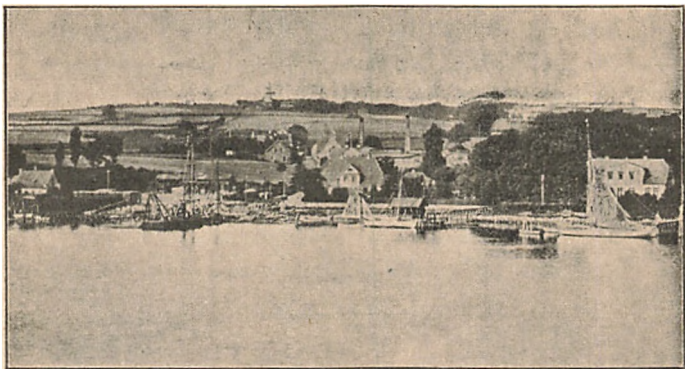
„Mon der er nover Folk op i æ Kro i Nat?“

Da lod det fra Staffen:

„Seg ved det ikke!“

Saa vidste han Bested og gik derfor forbi Kroen. Et Stykke henad Bejen bøjede han af og gik tilbage til sine Kammerater. Og da de nu alle var samlede igen, tog enhver sine Pakker og gik tilbage til samme Sted, hvorfra de var dragne ud om Aftenen.

Smuglernes Efterkommere kan den Dag i Dag ikke forstaa, ligesom deres Fædre hin Nat ude i Heden, hvorfor Niels Kræmmer dengang skulde betale Told ved Kongeaen.

(5)

Dybbøl.

Af Skjpper J. Asmussen i Sandager.

Mon I kender det bakkede Drag
 med de guldgule Agre om Høsten
 og de skraanende Skrænter mod Kysten,
 svøbt i Glans af en gryende Dag?
 Thi først da myldrer Minderne frem,
 vi er blandt dem deroppe i Tanken,
 ser dem kæmpe og segne paa Banken
 for vor Frihed, vor Ret og vort Hjem.

Har vi valgt os en Tue til Stol
 tæt ved Møllen, hvor Bakken den skraaner,
 skuet ud over Havet, som blaaner
 i et dirrende Lysvæld af Sol,
 da først føler vi: Landet er vort,
 det maa værges af yderste Evner,
 lad os frede om det, man os levner,
 ej til Tant øsle Kræfterne bort!

Naar du dvæler og finder dig selv
 paa den Jord, der saa Heltene bløde,
 da fortæl kun og hvisk til de Døde
 under Stjernernes tindrende Hvælv;
 ja da bring dem et Nutidens Bud
 om vor Kamp for vort dyreste Eje,
 læg en Krans paa det mosgro'de Leje
 med det Løfte: Vi vil holde ud!

Fra Danevirke 1864.

Af Hans Friis i Thystrup.

Kristian Haas var fra Njøs ved Nodesto. Han tjente i Hors-
 bøg paa Tingbjerggaard hos min Fader Niels Friis.
 Fader har fortalt meget om ham: han var en meget dhgtig
 Karl, villig, flink og deltagende over for alle, saa at han ikke
 alene var afholdt af enhver paa Gaarden, men ogsaa af andre,
 som kendte ham. Og en Kærnekarl var han: han kunde f.
 Eks. bære en Tønde Rug i Tænderne fra den ene Lade tværs
 over Gaarden til den anden.

Saa kom den Tid, da Kristian skulde være Soldat; han
 var nemlig tagen til Trainkontabel tilligemed Iver Iversen
 i Rugbjerg. Jeg kan godt mindes, at Fader sagde til mig:
 „Du kan vel nok føre Kristian til Rugbjerg, Hans?“ De
 skulde jo følges ad til København, han og Iver Iversen. Jeg
 var en 9—10 Aar den Gang. Jeg husker ogsaa godt, at Af-
 skeden var lidt trykkende, da Kristian skulde afsted. Siden skrev
 han en Gang imellem et Brev hjem til os; men i Førstningen
 var Brevene vanskelige at læse, thi de var som skrevne med Penne-
 skafet istedet for med Pennen. Efterhaanden blev det dog
 bedre: Kristian blev snart Underkorporal og dernæst Korporal,
 og det var, som om Forfremmelsen havde Indflydelse paa
 Haandstriften.

Iver Iverjen har senere fortalt mig, at Kristian Raas ogsaa var meget afholdt i Garnisonen, baade som Menig og som Korporal; alle vilde gerne være i Kristians Nærhed. Officererne kendte ham ogsaa godt, thi der var Mod, Kraft og Udholdenhed i ham.

Saa kom Krigen 1864. Kristian Raas var med ved Danevirke, og kort efter Hærens Tilbagetog derfra modtog vi følgende Brev fra ham:

Kære Venner!

Da jeg er kommen lidt til Ro, som vi ellers i Krigen's Tid ikke veed hvor længe, vil jeg fortælle eder lidt fra Danevirke-Stillingen; for saa vidt er jeg ellers sund og rask endnu, skønt det er alt andet end behageligt, dette at se den ene efter den anden ligge og klage sig, har faaet en Kugle og kan hverken leve eller dø! Ligeledes: vi veed ikke om Morgenens, hvem af os der i Dag skal segne for Kuglerne eller Granaterne førend Aften; men vi maa jo holde Modet oppe og kæmpe for Fædrelandet til sidste Mand, det er ikke andet end

billigt, men sørgeligt er det nu, for vi kunde ikke holde Danevirke-Stillingen længere nu; thi Fjenden er alt for stærk, og for mange er de, hvorfor vi maatte rykke tilbage; da vi nu var kommen et Stykke tilbage og havde gjort Holdt, kom Kapteinen i Tanker om, at han havde glemte en Bog i en af Barakkerne, som han nødigt vilde aflevere til Tjyfterne; han red foran Fronten og spurgte, om der var en Mand, der vilde komme frem og paatage sig og hente den, den laa paa det Sted og i den Barakke, som enhver af dem nok kjendte, men der var ingen, som traadte ud, det var meget farligt, thi Tjyfterne var der allerede; Kapteinen betænkte sig lidt, saa kom han ridende hen til mig med de Ord, saa skal De, Raas, hvortil jeg svarede, javel Hr. Kaptein! med den Undtagelse, jeg maa saa Hr. Kapteinens Hest! Ja, det maatte jeg godt saa, jeg tog afsked, kom til den nævnte Barakke, bandt Hesten, fik Vogen fat, men nu gjaldt det, i det samme mødte der mig i Døren tre preussiske Dragoner, jeg blev lidt hed om Ørerne, jeg skulde havde været taget til Fange, jeg traadte et Skridt tilbage i en Krog, traadte*) Klingen for dem og begyndte at parere dem. Jeg havde Lykken straks, jaarede den ene i høire Skulder, saa han faldt, samtidigt den anden i høire Arm, saa han var ukampdygtig, den tredje løb og jeg med og paa Hesten, men saa havde jeg først nok; Kuglerne pek mig om Ørerne, og de vilde omride mig, men det blev ikke til noget for dem, jeg kom tilbage ufsadt, og Kapteinens Hest klarede sig godt; det var en gul Hest med en mørk Stribe henad Ryggen . . . . .

Da Kristian Raas senere kom til Fredericia, blev han for sin kælle Daad ved Danevirke benaadet med Danebrogsmandenes Sølvkors. Men saa Dage derefter blev han syg; det viste sig at være Tyfus. Han blev ført til Hospitalet i Odense, hvor han derpaa afgik ved Døden, og hvor han ogsaa blev begravet.

*) Søndetjyst: traat' e Kling' == traat Klingen.

(5)

Der stander en Kamp.

Af Jes Chr. Jessen i Kliplev.

Der stander en Kamp, den er lang, den er haard,
det gælder et Folks Selvstændigheds-Kaar,
et Folk, som selv Fremmede ære,
et Folk, som jo ejer Historiens Ret,
et Folk, som ret aldrig vil føle sig træt,
et Folk, som sig selv blot vil være.

Man støder og puffer, man træder og slaar,
hvad Folket det føler, man aldrig forstaar
og vil ej forstaa, det er Sagen.
Og bliver saa nogen lidt „lästig“, nu ja,
med korteste Varsel han vises herfra,
den Ting er saa klar jo som Dagen.

Men om de med Udvisnings-Ordre end slaar,
at Folket paa arvtagen Jordbund dog staar,
derpaa kan det roligen sværge.
For Sprog og for Aandsliv, for Sæd og Kultur
det stander saa støt og saa fast som en Mur,
om dem vil det værne og værge.

Det Folk nu i næsten et halvt Hundredaar
har levet i disse usalige Kaar

og krympet sig ofte i Vaande;
 med Hoved og Hænder, med Hjerte og Mund
 vi ville dog kæmpe hver Dag og hver Stund,
 saa længe vi leve og aande!

Q. Vandal

Tore gamle Handelsveje.

Af Jesper Madsen.

Sver tusinde Aar er hengaaet, siden vort Fædreland traadte ind i Verdenshistorien. Den Tid, der ligger forud, er indhyllet i Sagnet's Dunkelhed. For 1100 Aar siden havde vort Folk det første Sammenstød med vor sydlige Nabo, en faktisk Folkestamme. Berøringen mellem de to Folkeslag kan paa dette Tidspunkt ikke have været stor, thi store Skovstrækninger mellem Ejderens og Storens Flodlejer dannede en Stødpude mellem de to Folkeslag. Samkvæmmet mellem Danmark og det øvrige Europa foregik ikke over Land, men til Søs udenom de milevide Skovstrækninger ved Landets Sydgrænse, der var oplyst af allsens vilde Dyr og Røverhorder, og gennem hvilke ingen ordentlige Veje førte.

Danmark havde sine Stapelstæder i Hedeby eller Slesvig og Ribe. Hedeby beherskede Handelen paa Østersøen og dens Ryster, men den maa ogsaa have drevet en Del Handel paa Vesterhavet. Da Ansgar kom herind i Landet for at forkynde Aaristendommen, kom han ikke over Land til Hedeby. Vi ved, at han sejlede ned ad Ninen til Dorstad, og derfra sejlede han langs med den friske Ryst. Sandsynligheden taler for, at han er sejlet ind ad Ejderen, derfra ind gennem Træaaen eller Trenen og er gaaet i Land ved Høllingsted. Denne Antagelse kan for Nutidsmennesker synes uholdbar; men hvad siger man saa om Ribe, hvor en lille Dampbaad eller Motorbaad for nogle Aar siden løb paa Grund ved Ribe Holme paa to Fod Vand, og dog var Ribe samtidig med Hedeby Danmarks vigtig-

tigste Handelsby og Søstad ved Vesterhavet, om end i de sidste to hundrede Aar i stadig Tilbagegang.

Efterhaanden, som Urstoven ved Danmarks Sydgrænse blev gennembrudt, tabte Hedeby sin Betydning som Handelsby ved Østersøen. Dens Arvtager blev Lybæk, og det lader til, at Baldemar Sejer har begunstiget denne paa Hedeby's Beføstning af Grunde, som er ukendte. Langt senere træder Hamborg ind paa Stuepladsen for at bejle til Handelsens Gudinde, om hvem det hedder, at hun skal være noget vægelsindet.

Paa hvilket Tidspunkt Ribe har naaet sit Højdepunkt som Handelsstad, kan være vanskeligt nok at afgøre. Kong Niels's Son, Magnus, holdt ved Aaret 1130 Bryllup i Ribe, og det var af den Grund, at ingen af de danske Røbstæder var saa godt forsynede med udenlandske Varer som Ribe. Godt et Par Meeneftaldre senere stod atter et fyrsteligt Bryllup i Ribe, det var Baldemar Sejers Bryllup med Dagmar. Hvorlænge Ribe har været Kongesæde, om der i det hele taget kan siges, at Ribe har været et Kongesæde, er ubjst. Sikker er det, at Ribe har haft Betydning som Søstad og Handelsby gennem de følgende Aarhundreder og maaske ikke mindst i det iekstende og ind i det iyttende Aarhundrede. Svenskekrigen 1657—60 med Ødelæggelsen af Ribershus synes at danne et Vendepunkt i Ribe By's Historie. De gamle Røbmandsgaarde af Bindingsværk med det kunstigt udstaarne Snitværk paa Stolper, Løsholter, Bjælkehoveder og Rnægte bærer synlige Vidnesbyrd om, at det ikke var nogen Stodderlægt, der byggede de gamle Gaarde. Røbmandsslægten Bagge er uløseligt knyttet til Ribe By's Storhandel og Søfart gennem dette Tidrum. Man kan vel nok sige, at Ribe Borgere tjente deres bedste Penge ved den hollandske Handel.

De gamle Handelsveje kan spores langt ind i Middeltalderen. Markederne flyttede, ogsaa Markedsvarerne var forskellige. For tusinde Aar tilbage i Tiden var det vel nok den tørrede Fisk, der ad disse Veje blev læbt til Markederne i Hedeby og Ribe. Gennem Riddertiden travede den jydskt Hest ad de samme Veje til de samme Markeder, særlig til Ribe, hvorpaa den ad Søvejen førtes op ad Rinen til Mellemuropa. Den var særlig efterspurgt for dens Skonhed, Styrke og fine

Haarlag og egnede sig som ingen anden Hest for den svært bepansrede Ridder¹⁾. Da saa Krudtet i det 14. Aarhundrede fandt Anvendelse i Datidens Hære til Skybevaaben, havde den pansrede Ridder tabt sin Betydning, og dermed dalede baade Efterspørgslen efter og Prisen paa den jydsk Hest. I sit Værk „Danmarks Næringsveje og Hjælpeilder“ udtaler afdøde Højskoleforstander Ludvig Schrøder, at naar man gennem det 12. og 13. Aarhundrede fik Raad til at opføre de stolte Kirkebygninger her i Landet, skyldtes det i væsentlig Grad den store Indtægt, vi havde ved Hesteopdræt og Hestehandel. Men lige saa vist er det, at det var Studeopdræt og Studehandling, der gennem det 15., 16. og til Dels det 17. Aarhundrede satte danske Adelslægter i Stand til at opføre de stolte Herreborge med Taarne og Tinder, Volde og Grave. Den jydsk Stud var stærkt efterpurgt i Hansetænderne gennem det 14. og 15. og noget ind i det 16. Aarhundrede; og da Lybæk laa Danmark nærmest baade ad Søvejen og Landevejen, fandt danske Eksne fra Verne god Afsetning til høje Priser paa Markedet i Lybæk.²⁾ Hansetænderne havde god Brug for det danske Studeskod, naar de skulde udruste deres store Handelsflaader.

Da saa Hollænderne i det 16. Aarhundrede brød Hansetændernes Handelsvælde og blev deres Arvtagere, tabte Markedet i Lybæk sin Betydning; men samtidig tog Ribe Marked et stort Opsving for den jydsk Studehandling. 1507 mødte hollandsk Købmand her for første Gang, og i over to hundrede Aar kom de herind i Landet, rejste fra Gaard til Gaard, opkøbte de jydsk Stud og betalte dem med hollandsk Dukater.³⁾ Ved en uforstandig Toldlovgivning lykkedes det den danske Regering at vække den hollandske Regerings Uvilje og hollandsk Landmænds Skinhjæ, og efter mange Drillerier førte det ved Aaret 1770 til et fuldstændigt Forbud mod Indførsel af dansk Kvæg til Holland.

¹⁾ Se min Afhandling „Studehandlens Historie.“

²⁾ Gustav Bajer slygtede fra Kalo til Lybæk som Studedriver.

³⁾ Paa vore Museer findes endnu de gamle Dukatvægte, hvorpaa Guldet blev vejlet; det blev ikke talt. Se „Studehandlens Historie“.

Dette Forbud havde paa den Tid mindre at bethyde; thi 1745 var Kvægshygen allerede kommen herind i Landet, og den blev ved at rage med visse Mellemrum paa forskjellige Egne her i Landet lige til 1784. Hvor den fandt Indgang, bortred den ikke alene hele Befætninger, men hele Byers, ja næsten hele Egnens Befætninger. Det var jo i Fælleskabets Tid, da hele Byens, undertiden flere Byers Befætninger græsfede sammen paa Overdrevene. En Afspærring var næsten umulig. Man søgte „kloge Mænd“ og „kloge Koner“, man lod Præsterne bede paa Prædikestolene for Befrielse for Smitten, lige meget hjalp det; Kvægpesten gik sin Sejersgang gennem Landet baade nord og syd for Kongeaen, indtil det lykkedes Staberens af vort Veterinærvæsen, Dr. Abildgaard, med den danske Regerings kraftige Støtte ved Afspærring af Soldater med skarpladte Geværer og systematisk Nedslagning af smittede Befætninger at sætte Bom for Smittens Udbredelse. Først henimod Slutningen af det 18. Aarhundrede kunde Studehandelen atter tage et nyt Opving ud de gamle Beje, men med et nyt Marked.

Dette Marked fandtes i de flesvigiske og holsteniske Marstegne, hvis Midtpunkt var henholdsvis Husum og Tjehoe. Kunde man her skaffe tilstrækkeligt Kvæg til at fortære det fede Græs paa de rige Græsgange, fandt man det langt mere lønnende og ulige mageligere at lade Marsten henligge i Græs end at drive Kornavl. Henimod Slutningen af det 18. Aarhundrede kom sydslesvigiske og holsteniske Marstebønder herind for at opkøbe magre Stude, de saakaldte Staldstude, til Græsfodning for saa at sælge dem paa Fedemarkedet i Hamborg. Her blev den fedede sydske Stud slagtet og Rødet solgt med høj Fortjeneste til Englænderen.

Det varede dog ikke ret mange Aar, førend Marstebønderne saa deres Fordel ved at lade de sydske Studeopdrættere selv møde frem med deres Stude paa Markederne i Husum og Tjehoe; derved undgik Marstebønderne at lide det Tab, som Studene maatte lide ved at gaa den lange Vej i det ublidige Vejrlig paa en i højeste Grad mangelfuld Forplejning. Fra Limfjordssegnene maatte de være 14 Dage undervejs til Husum, til Tjehoe endda længere. Der gik tre Hovedbeje til det syd-

lige Marked. Fra Bendshjel og Østjylland fulgte Rvægdrifterne den østlige Vej over Nørresnede og Dons til Kolding, hvor de skulde fortolde^{*)}; men da Tolden var aldeles ublu, gik en stor Del ufortolbede vest om Kolding over Nagbøl; thi Smugleriet dreves i stor Stil lige til 1827, da Kreaturtolden blev ophævet. Efter at være fortolbede i Kolding forlod Studedrifterne snarest muligt den haarde Landevej for at komme

ind paa den gamle jandede Dfvevej, ogsaa kaldet „Hærvejen“ eller „Udelvejen“, om ikke før, saa ved Oberjersdal. Denne gamle Dfvevej er betegnet ved en Række gamle Landevejskroer, hvoraf de fleste er nedlagte. Saaledes: Oberjersdal i Vedsted Sogn, Faarhus og Sandkro i Østerløgum Sogn, Kløver-Øs i Hellevad Sogn, Rødekro i Ris Sogn, Stenbjerg paa Bollerslev Mark, Toldsted og Gallehus i Jordkær Sogn, Pedersborg

*) Ved Kongeaen eller Koldingaa betalte den store Told; men i gamle Dage fandtes flere Toldlinjer, trukne tværs over Halsøen, ikke alene i Sønderjylland men ogsaa i Holsten, hvor en mindre Told blev opkrævet, saaledes ved Toldsted i Jordkær Sogn og ved Toldhus i Store Vi Sogn. Det kan se ud til, at Delingen af Hertugdømmerne i kongelige og hertugelige Dele kan have forarsaget saadanne Toldlinjer.

i Ilge Sogn, Bøvlåstro i Klipleb Sogn, Vejlaa i Holbøl Sogn, Bommerlund i Bob Sogn og Skæjerhus*) paa Flensborg By-
mark vest for Fruerikoven. Her skilles Vejene. Til Hujum gif
Vejen over Toldhus i Store Vi Sogn; til Markedet i Tjehoe
gif Vejen over Overjø, Helligbæk, Yrskov, Skovby, Husby,
Lille Danebirke og Sorgbro til Rensborg.

Ad Midtvejen kom Studene fra Mors, Calling og Vest-
himmerland over Skive eller Viborg, Juellingsholm og Fol-
dingbro Toldsted. Herfra gif Vejen over Lintrup, Gram,
Tiset, Arnum, Linnetikov, Arrild, Glaserkroen i Karlum Sogn,
Læk og Søholmbro til Hujum. De, der skulde til Tjehoe
Marked, gif fra Arrild over Ravsted og Torkelsbøl til Skæjer-
hus og derfra over Overjø videre.

Ad den vestlige Vej kom Studene fra Thy og de vestlige
Limfjords egne over Holstebro og Bredstedbro, hvor der fra
1820 var oprettet et Toldsted, gennem Ribe ad Raadager,
Ulvemølle, Sølsted, Sønderlogum, Læk, Ranjelbjerg, Drilstrup
og Hærsted til Hujum. For saa vidt de skulde til Tjehoe,
gif de fra Ulvemølle over Arrild til Skæjerhus og videre.

Saaledes gif det til hen i 1840-erne, da jydsk Studes-
opdrættene opdagede, at Hamborgerne løb af med Fortjenesten.
Misfornøjelsen ogedes ved den Maade, hvorpaa Hamborgerne
stillede sig til det jelsvigholsteniske Oprør. Begivenhederne i
1864 og hele den merkantile Udvikling bidrog til at aabne
nye Handelsveje. Men hele denne Omvæltning ligger os saa
nær, at den nulevende Slægt ikke kan sælde nogen Dom derover.

Saa meget tør med Bestemthed siges, at de gamle Han-
delsveje gennem den jydsk Halvø aldrig mere vil blive benyt-
tede. I Nærheden af den østlige Handelsvej, den gamle Njæ-
vej, gaar nu den østlige Længdebane gennem Sønderjylland,
og den vestlige Længdebane følger saa nogenlunde den gamle vest-
lige Handelsvej. Endnu mangler en Længdebane i Midten af den
jydsk Halvø til Erstatning for den forladte midtjydsk Handelsvej.

Naar Nutidens moderne Færdselsveje saaledes for en stor
Del falder sammen med Fortidens, kan man rigtignok sige, at
Fortidens Kultur har traadt sine dybe Spor.

*) Vejen over Hærsted Mark nord for Skæjerhus kaldte man endnu
ved Midten af forrige Aarhundrede for „æ Njævej“ = Njævejen.

Peter Timmermann

blev født den 30. Juli 1846 i Skærbæk, hvor hans Fader var Gaardejer, Sognefoged og Sparekasse-Bestyrer. Efter Konfirmationen hjalp han Faderen ved Gaardens Drift og ved Udrettelsen af de nævnte Tillidshverv. Senere overtog han sin Fødegård, som han sad inde med indtil sin Død den 19. Marts 1911.

Peter Timmermann var i Besiddelse af udprægede Evner, der gjorde ham til Fører paa mange Omraader. Derom vidner hans mange Tillidshverv. Han var Kirkeældste i henved 30 Aar og ligeledes i mange Aar Medlem af Provstishynden; han var Bestyrer og Kasserer for Sparekassen for Skærbæk

og Omegn siden 1885, Aredsagsmand siden 1886 og Medlem af Skærbæk Kommuneraad siden dets Oprettelse.

Som Kirkeældste havde han i sin Tid ofte Lejlighed til at bryde en Lanse med den bekendte Pastor Jakobsen, der i ham saa en af sine værste Fjender, men „dog en ærlig Fjende“, som han selv tilføjede. I Synoden støttede han med Varme den danske Sag. I Aredsdagen har hans politiske Modstandere ofte maattet anerkende hans klare Syn paa vanskelige Forhold.

I Røllerpolitikens Dage gjorde Thyerne et Forsøg paa at faa Timmermann ud af Landet, idet den daværende Amtsforstander i Skærbæk, Winter v. Adlersflügel, bød 2000 Mark for et Vidneudsagn, som vilde have gjort det muligt at stemple Timmermann som Optant og derved faa ham udvist; men Forsøget mislykkedes.

Nis Iversen

blev født i Hryn i Esby Sogn d. 29. Decbr. 1831, lærte Landvæsenet i Aarhø og overtog ved Faderens Død sin Fødegård. Efter at være bleven gift med Inger Marie Kalleisen fra Raad solgte han Gaarden til sin Broder og overtog sin Hustrus Fødegård. Han var i mange Aar Valgmand til Landdagsvalgene, og han var Kirkeældste, indtil der indførtes delvis ny Guds-tjeneste i Esby Kirke. Nis Iversen var ikke nogen fremtrædende Personlighed, men godgørende mod Emaalsarsfolk, ihærdig ved Valgene og altid offervillig, naar det gjaldt vor Folkeag. Han afgik ved Døden den 14. Februar 1911.

A. P. Jürgensen

blev født i Graasten den 19. April 1837 som ældste Søn af den myndige Farver M. A. Jürgensen, der var Formand for den flensborgske Forenings Afdeling i Sundevad og stod i nøje Forbindelse med Frederik Fischer og Martin Bahnsen i Alaberraa.

Efter at A. P. Jürgensen i Foraaret 1853 var bleven konfirmeret, blev han sendt til Skodsborg for at lære Klædefabrikationen samtidig med, at hans tre Aar yngre Broder, den senere Historiker, Rigsarkivar A. D. Jørgensen, blev sendt paa Latinskolen i Flensborg. I Aaret 1864 ægtede han Anna Cathrine Beuschau fra Ringenæs, i hvem han vandt en beth-

delig Hustru. I samme Aar overtog han Fabrikken og tre Aar senere Farveriet hjemme i Graasten.

Allerede i 1870 fik han sit første offentlige Tillidsbrev som Kirkeældste i sit Fødesogn, en Post, som han derefter beklædte i 18 Aar. Fra 1876 til 1888 var han Medlem af Synodeudvalget for Aabenraa Provsti. I en længere Aarrække var han dansk Valgmand. Han var Medstifter af den nordflæviske Vælgerforening, blev allerede ved Stiftelsesmødet valgt ind i dens Bestyrelse og beklædte derefter i over en halv Snes Aar Stillingen som dens Næstformand. Desuden var han Aredsformand for Sprogforeningen fra dennes Oprettelse af indtil et halvt Aar for sin Død.

H. P. Jürgensen var en overordentlig flittig Mand. Han var ligesom Broderen meget selvstændig anlagt og i Besiddelse af megen sund Dommeskraft. Dyrskt af en varm Fædrelandsjohelse har han jærlig indlagt sig store Fortjenester af Danstheden i Graasten, som har holdt sig godt i Tidernes Løb, skont Forholdene ikke har været gunstige.

Han afskik ved Døden den 30. Oktober 1910.

H. P. H.

F

P. J. Mærsk

blev født i Vodder den 6. Decbr. 1822 og døde samme Sted den 31. Marts 1911. Han deltog i Treårskrigen og var med i Slagene ved Fredericia og Sild. Derefter overtog han sin Fødegård og forestod dennes Drift indtil for godt en halv Snes Aar siden. I en Aarrække var han Medlem af Kirkeforstanderskabet. Endnu i sin høje Alder nydede han at frembrage Minder fra Krigstiden.

G. Budach,

Prinsensgaard, blev født den 14. September 1831 i Rjærager i Vanderup Sogn. Hans Fader var Daglejer og boede senere i Beding i Gaubed Sogn. G. Budach besøgte Skolen i Havrup, hvor den Gang en meget dgtig Mand ved Navn Dooje var Lærer. Fra 1853—56 var Budach Dragon i Mårhus. I 1858 blev han gift med Christine Rosine Lauer og overtog Gaarden Prinsensgaard, et Kolouistjed i Lille Volstrup i Lille Solt Sogn.

G. Budach var med til at oprette „Landboforeningen for Flensborg og Omegn“ og havde i en Mærække Sæde i dennes Bestyrelse. Ligeledes var han Medstifter og i mange Mær

Bestyrelsesmedlem af „Spare- og Laanekassen for Flensborg og Omegn“.

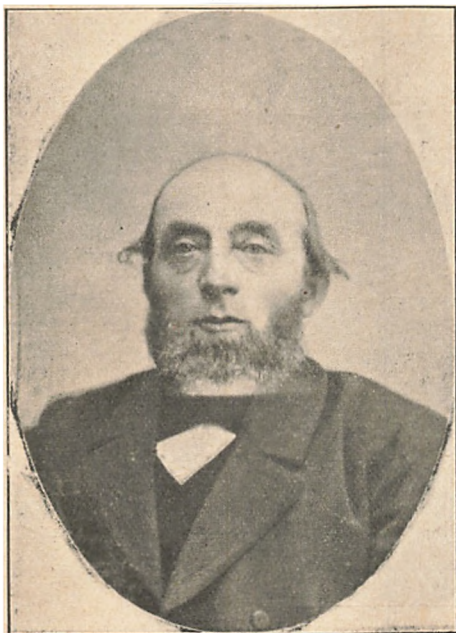
Endstønt han aldrig jernægtede sit danske Sindelag, var han vel lidt af den rysttalende Befolkning og sad inde med flere baade kirkelige og kommunale Tillidshverv.

I sine sidste Levkaar led han af en ved en Aarejortalkning fremkaldt Svækkelse, der tvang ham til at sælge Gaarden og efterhaanden at nedlægge sine Tillidsposter. Han afgik ved Døden den 23. Marts 1909 og blev begravet paa Flensborg Kirkegaard.

P. B.

Peter Ludvigsen

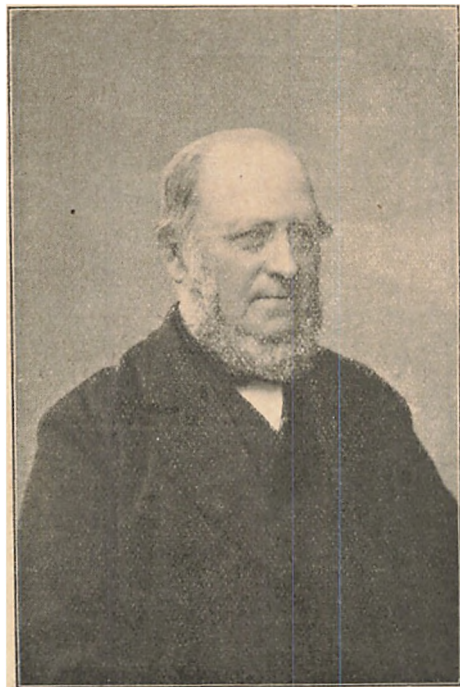

blev født den 22de Marts 1839 i Abn-
bøli Sundeved. Efter at have faaet en god Uundervisning i sin Fødebys Skole var han et Aar Elev paa Rødding Højskole, og i 1869 overtog han sin Fødegård.

Han var Landmand med Liv og Lyst, besad en utrættelig Energi og havde et aabent Øje for Tidens Krav, saa at han inden ret længe tiltvang sig sine Standsjællers Agtelse som Banebryder paa Landbrugets forskellige Omraader.

Peter Ludvigsen har i Aarenes Lob beklædt mangfoldige Tillidshverv: Han var Medlem af Bestyrelsen for „Sundebed og Omegns Spare- og Laanekasse“ og indtog ledende Stillingen indenfor Forsikringsvæsenet, han har haft Sæde i Kirkeforstanderiskabet, Synoden og Kredsdagen, og han har været Valgmand, Tillidsmand for Vælgerforeningen og haft mange andre nationale Tillidshverv.

Han var agtet og afholdt af alle; af Fjender kendte han ingen. Han afgik ved Døden den 21. December 1910.

Carl Simonsen

blev født i Ribe den 3. Marts 1823. Han kom 1853 som Handelsbetjent til Emmerlev Sogn og deltog under Trearsfriigen i Bevogtningen af Højer under Løjtnant Hammers Besættelse. I 1856 etablerede han i Du situy en Kolonial- og Produkt-Forretning, hvori han virkede til sin Død den 13. December 1910. Han har i flere Aar været Menighedsrepræsentant; han var med til at stifte Skoleforeningen, og han var Tillidsmand for Vælgerforeningen fra dennes Oprettelse af. Simonsen var meget afholdt og altid rede til at bringe Lys for den danske Sag.

Enkefru Maria Cornett.

Datter af Skibsjorer Koch og Enke efter Sejl- og Kompassmager Jørgen Cornett i Nabentraa, var født den 18. Oktober 1815 i Nabentraa og afgik ved Døden samme Sted den 25. Marts 1911, altsaa over 95 Aar gammel, som Vhens ældste. Hun kunde fortælle om gamle Dage som ingen anden, og hun fortalte gerne. Hun opgav indtil det sidste ikke Haabet om, at Landet her vilde blive dansk igen.

Enkefru Anna Junggreen.

Datter af ovennævnte Sejlmager Jørgen Cornett og Hustru Maria, Enke efter Rigsdagsmand, Tobaksfabrikant J. P. Junggreen i Nabentraa, var født den 12. December 1839 og afgik ved Døden den 5. April 1911. Hun var aift to Banae, første Gang med Skibskaptejn Fr. Callesen i Nabentraa; Ægteskabet med Junggreen varede kun rigelig to Aar. Fru Junggreen forbandt med en hjælpen Karakterstyrke stor Hjertensgodhed. Hun var altid rede til at hjælpe, hvor hun kunde, og havde i Aar Medfølelse med de jmaa i Samfundet. Den nationale Sag saa hende meget paa Sinde, hvilket hun ogsaa som Medlem af Bestyrelsen for den nordflesvigiske Kvindeforening i de sidste Aar fik særlig Vejtlighed til at lægge for Dagen.

Jørgen B. Høyer.

Af Jesper Madsen.

Den 10. December 1910 jorledes paa Bilslev Kirkegaard cand. theol. J. B. Høyer, Søn af den nuværende Sognepræst N. Høyer. Hans Forældre stammer begge fra Østerlandet i Sønderjylland.

Jørgen B. Høyer var Student fra Ribe Skole og tog teologisk Embedseksamen 1910. Det blev imidlertid ikke præstelig Virksomhed, der kom til at udfylde den unge Mands Liv, men Skolegerningen, og da særlig Højskolegerningen. Efter at have arbejdet ved forskellige Højskoler blev han i Efteraaret 1909 Forstander for den ny oprettede Højskole i Stelund ved Hadsund i Nørrejylland. Inden Aaret var omme, var han en dødsmerket Mand, og den 10. December redtes hans sidste Veje nogle faa Skridt fra Kongeaalen paa dens nordlige Bred.

Det laa saa ganske nær, at J. B. Høyer følte sig stærkt knyttet til Sønderjylland og den jønderjydsk Sag, som han haade paa fædrene og mødrene Side stammede derne fra.

Det var ham om at gøre at komme til Bunds i denne Sag. Spørgsmaalet for ham blev dette: Hvor længe kan Sønderjyderne holde ud i Kampen mod det tyske Sprog og det tyske Sindelags Fremtrængen? Vil den Dag ikke ligge nær, da Mellemflesvig lige som allerede nu Sidsflesvig og Angel er tabt? Det var ham Sambittigheds-spørgsmaal, han maatte have besvarede. Og jaa drog han derned, gennembandrede i sine Ferier Mellemflesvig gentagende Gange paa Kryds og Tværs fra Slogsaens Dalsfjore i Nord til Hjoldelund i Syd, overalt iagttagende. Der gif han saa omkring i Gaarde og Smaahuse, i Præstehjem og Lærershjem, stadig en Genstand for Mistanke hos et Folk, der enten stillede sig fjendtligt over for Danstheden eller i helbigste Tilfælde ligegyldigt. Gæstfrihed fandt han hyderst sjælden, og mangen Gang har han maattet vandre en hel Mil i Regn og Slud for at finde Nattehy i en Landsbykro og for saa atter næste Dag at vandre den samme Vej tilbage. Sine Jagttagelser har han indlagt i forskellige Afhandlinger, hvoraf han gerne sendte mig Særtryk. Paa mit Skrivebord ligger to, „En Rejse gennem Dvergangs-egnene fra Dansk til Tysk“ og „De sproglige og nationale Tilstande paa Mellemflesvigs Højderhøg ved det tyvende Aarhundredes Begyndelse“. Disse Afhandlinger findes i „Sønderjydske Aarbøger“ for 1905 og 1909.

Hvilke Erfaringer indhøste de F. B. Høyer saa af sine Underjogelser derne? — Platthyst rykker stadig, men langsomt, frem mod Nord. Bevægelsen foregaar saa langsomt, at hvis den vedbliver at gaa i samme Tempo som siden 1864, vil der hengaa 3 a 4 Menneftaaldr, førend det danske Taleprog er uddød i Mellemflesvig.

Sidste Rejse til de truede Sprogegne, han var ude paa, var i Sommeren 1909, men han maatte afbryde den paa Grund af Sygdom. Han mente selv, det var Forkølelse; men det var vel nok Begyndelsen til den Sygdom, der lagde ham i Graven*). Han opnaaede kun en Alder af 35 Aar.

*) Han havde lagt 170 Mark tilbage til Fortættelsen af denne Rejse; men da han mærkede, at det gif mod Enden, traf han den Bestemmelse, at disse Penge skulde stantes til Sprogforeningen. Udg. Anm.

Mindet om den stille, fordringsløje og sandhedskærlige unge Mand med det opladte Dje for alt stort og stønt i Naturen som i Folkelivet vil staa ihjende over hans Grav for den lille Vennekreds, han vandt, saa vel som for hans allernærmeste, der føler hans Bortgang som et dybt Savn. Det Land, hvor hans Fædres Bugge stod, og som saa stammelig faldt i Fjendebold, elskede han af hele sit varme, rige Hjerter, for det kunde han i sin Fritid træffe omkring derne for at tilfredsstille sine dybeste Længsler.

(D.S.)

Den fø'st Skueldaw.

AF K. A. M.

I kinner wal ett Jens Pejzens Jens? --

De va en fåle Knæjt.

Han grind' så smorret, ålt imens

han tow så manne Tæjt.

Hans Få'r å Muer di såj så tit:

„Hva' blyv'r vo' Jens dow te!“

Men Jens han øvt: „Bi I kun lidt,

la' bårestens mæ få ve!“.

Så groj han te å blöw så stuer,

han Kræfte håj fo' trej,

å skuld' i. Skuel, — da græ' hans Muer;

men Jens vå' ett så' rej.

Han såj: „Lil Muer, do ska ett græ',
 æ Skuelmæster ærre mæ ett;
 å hvis han ejsen la mæ væ'
 så kommer a hjem om lidt“.

Så löv han ålt å hvistet Kråg
 med hiel Plasier å sie,
 han vend sæj om å so tebag, —
 hans Muer kom te å lie.

Men da han fræ æ Skuelkom hjem,
 da såj han nok så knöw:
 Den Skuelmæster han vå stueslem,
 han troj så skam a löv.

Han holdt fo' mæ en hiel Tæel
 så lång å bre' å stuer.
 A tændt: „Do er en bette Kæel,
 do sku go hjem te di Muer.“

Da hvisket' Krejsten ve mi Sie:
 „Han trowr, te do ka Tysk.“
 A svår: „Ja de' ku han nok li'e,
 nej, a ka kun snak Jydsk.“

Men, sie vos, de fostoj han skam,
 fo' han flöw op å nier;
 han pregt i æ Bog å stoj så stram
 å övt så: „Junge hier!“

„A er en Dreng,“ säj a, „en Ung
de koller vi kun vo Gris!“
Men hille den, hans Hånd fold tung
o mæ som novve Ris.

Men löjs o Tysk gik ett så knöw,
å åld æ Dræng di gloj,
fo' tombe Töv de vistnok blöw, —
a ve' ett, hva' a soj.

Men hvis han trowr, han ka spil Tril'
ne mæ å åld vi Dreng,
lil Muer, a trowr, de' goer ham ild,
fo' vi ka hows 'et læng.

Fo' han ha' slawn Kræn Voyoms Jerk
i Daw med en Spansrørs Stok,
så der er o hans Røk en Mærk
så tyk, — de trowr a nok.

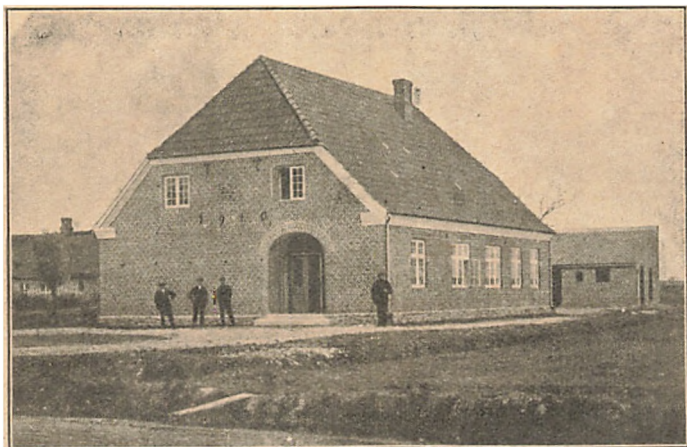
Derfo', nær mæ å Jerk vi tow
engang vi blyw'r stuer,
vil vi øel hans Røk, de ka do trow,
fa no vær å græ', lil Muer.“

N.

Murskeet

i den danske Folkesags Tjeneste.

Emmerlev Sogns Forsamlingshus.

Emmerlev Sogns Forsamlingshus er bygget af Bygmeister Nicolai Jensen i Emmerlev, der ogsaa har lavet Tegningerne. Det er bygget i Sommeren 1910 og har kostet henved 14,000 Mark. Det tilhører et Selskab m. b. S. med 19 Hovedandele.

Huset har to Sale: en storre, der kan rumme 168, og en mindre, hvor der er Plads til henved 50 Personer. Desuden er der Beboelseslejlighed til en enligstillet Kvinde. Bevilling til Udskænkning af alkoholfrige Drikkevarer: have ikke.

Forsamlingshuset blev indviet den 10. November 1910 ved en Festslighed, hvori der deltog omtrent 200 Personer og hvorved Pastor Jørgensen fra Stærbæk og Landdagsmand Klop-penborg-Strum-sager var mødte som Talere.

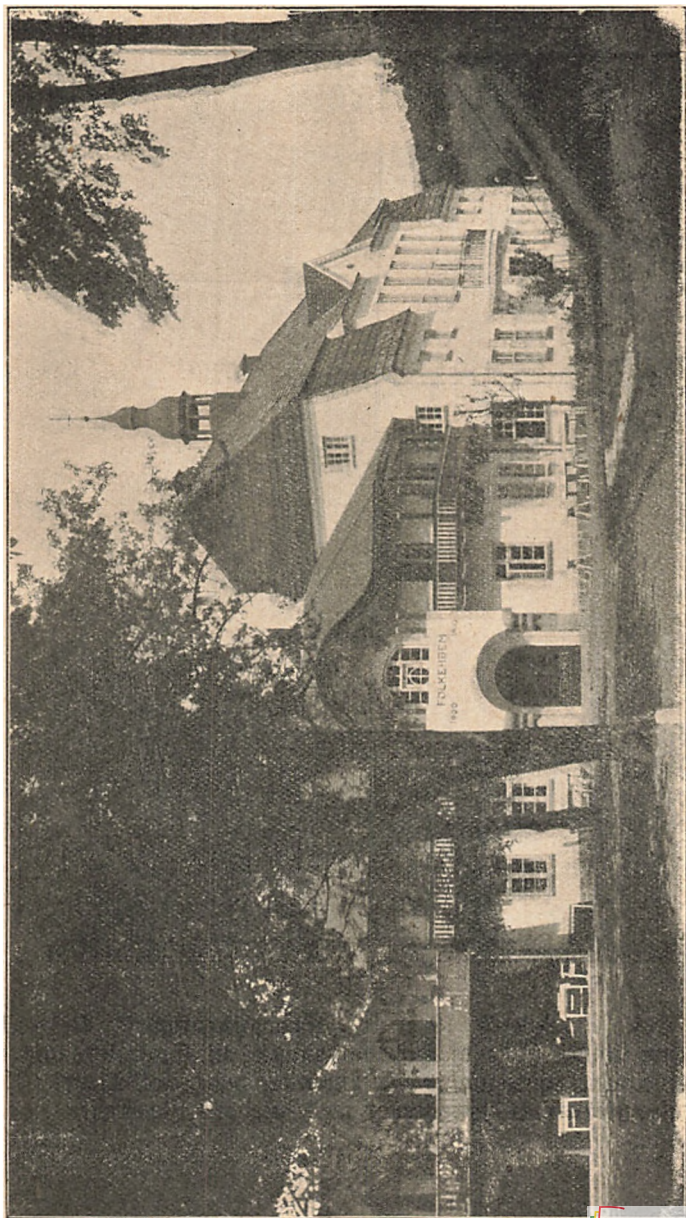

Forsamlingshuset „Slogsherredhus“ i Bylderup.

Forsamlingshuset i Bylderup blev bygget i Sommeren 1910. Det er bygget paa Andele og har kostet 15,500 Mark uden, 17,386 Mark med Inventar.

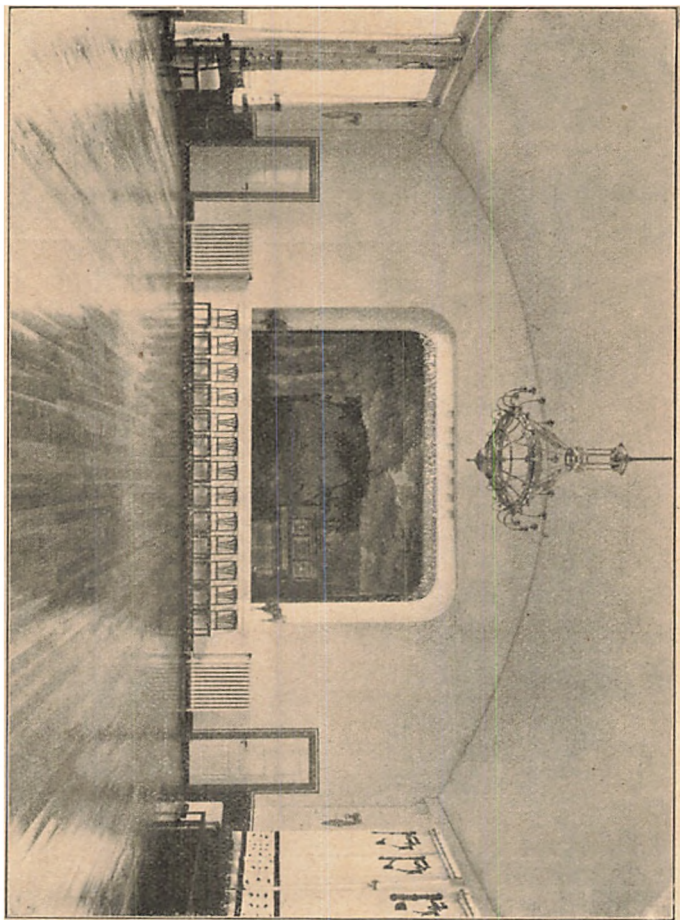
Huset har to Sale: en større og en mindre; den store Sal rummer 200 Personer, den lille 50. Desuden er der Beboelseslejlighed til en Familie. En Hestestald bliver opført i Nar. Der habes ingen Bevilling, til Udskænkning af ikke spirituose Drikke.

„Slogsherredhus“ blev indviet den 22. Januar 1911 med Bankdirektør J. S. Schmidt fra Bojensgaard som Hovedtaler; i Indvielsesfejsten deltog henved 200 Mænd og Kvinder.

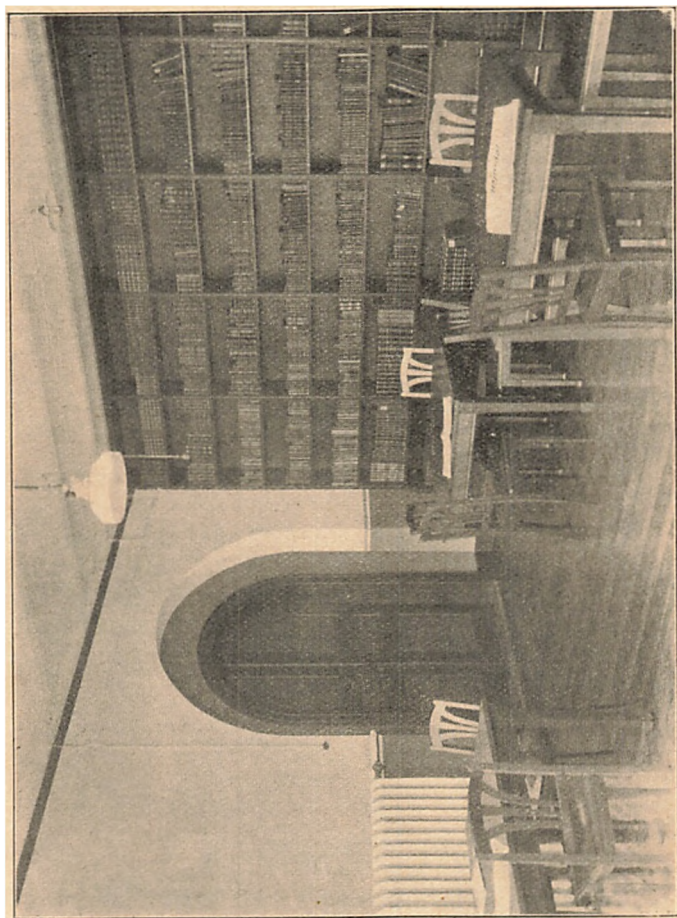

! Sprogforeningens nye bygning paa "Folkhjem" i København.

Salen i Sprogforeningens nye Bygning paa „Folketjeme“.

Den 11. August 1910 lod Sprogforeningens Bestyrelse ved den søndre Side af Hovedindgangen til Sprogforeningens Kort forinden paabegyndte nye Bygning paa „Folketjeme“ i Aabenraa indmure et Pergament med følgende Paaskrift:

Uæjværelle i Sprogforeningens nye Bygning paa „Døttetjenem“.

Da det ved Slutningen af det 19. Aarhundrede som Følge af Overpræsident v. Köllers Politik i høj Grad vanskeliggjordes Bæretene i Nord-Slesvig at give Høstly til danske Moder, vedtog Sprogforeningen paa sin Generalforsamling den 12. Juli 1900, at den i Aabenraa Skulde staae en Foreningsbygning med Boglager, Forsamlingsaal m. m.

I September i. A. købtes Forlystelsesstedet „Schweizerhalle“ i Nabenraa, som i Foraaret 1901 overtoges af Sprogforeningen og derefter fik Navnet „Folkeshjem“.

I Foraaret 1903 blev Sprogforeningens Hovedbogslager flyttet ud paa Ejendommens lillede dobbelte Keglebane.

I Sommeren 1908 blev der bygget et Par Fag til Ejendommens sydlige Ende.

Den 23. Februar 1909 vedtog Sprogforeningens Bestyrelse og Tilhørsraad paa et Fællesmøde enstemmig, at der ved „Folkeshjem“ skulde bygges et nyt Bogslager i Forbindelse med Kontor, Pakterum og Væjestue samt en Række Væsteværelser og en stor Sal.

I Efteraaret samme Aar overlodes det til Arkitekt Wagdahl-Nielsen i København at levere Tegningerne til den paataante Nybygning. Disse Tegninger fremlagdes og godkendtes enstemmig paa et nyt Fællesmøde den 18. April 1910.

Byggearbejdet overgaves derefter til Bygmester Jey Zint i Nabenraa. Hovedbygningens Grundsten blev nedlagt den 3. Juni 1910.

Vid da, naar en Gang i Tiden dette Dokument kommer frem igen, vort Moderemaal det danske Sprog, vedvarende maatte leve paa Folkets Læber og kraftig havde sin Plads her paa Stedet og overalt i Nordslævig, hvor det siden Kristns Tid horte hjemme!

Vid da ogsaa Taalmodighed og Forstaaelse af andres Ret m.a. have vundet videre frem blandt Folk, end det nu er Tilfældet.

Sprogforeningens nye Bygning blev indviet anden Paaske- dag, den 17. April, 1911 ved en Festslighed, hvori der deltog over 400 af Sprogforeningens Medlemmer og hvorved Sprogforeningens Formand, Fabrikant M. Andrejen, Rigsdagsmand H. B. Hanssen og Sprogforeningens Kassere, Kaptejn C. C. Fischer, optraadte som Hovedtalere.

Sprogforeningen

og dens Virksomhed i det sidste Aar.

Sprogforeningen kunde paa sin sidste Generalforsamling se tilbage paa en 30-aarig Virksomhed, idet det den 10. Oktober 1909 var 30 Aar siden, at Foreningen blev stiftet.

Sprogforeningen talte den 1. Juni 1911: 4588 mand-

Tige og 812 kvindelige Medlemmer eller ialt nøjagtig 5400. Dette var en Fremgang af 235 mandlige og 94 kvindelige eller tilsammen 329 Medlemmer imod Aaret i Forvejen.

§ 77 Sogne inden for Foreningens Omraade var der under 50 Medlemmer, i 29 Sogne mellem 50 og 100 Medlemmer, over 100 Medlemmer var der i hvert af de følgende Sogne: Bavnæs, Stærøbæk, Flensborg, Gram, Nordborg,, Søderslev, Allerup, Agerstov, Alabnraa og Broager. § 27 Sogne var der endnu ingen kvindelige Medlemmer.

Sprogforeningen har nu 215 Aredsformænd imod 192 i Fjor.

Der er i det sidste Aar blevet oprettet 16 nye Bogsamlinger, saa at vi nu har 155 selvstændige Bogsamlinger foruden et Antal Filialer af disse.

Til Indlemmelse i de 155 Bogsamlinger er der i Aarets Løb fra Hovedboglageret paa „Folkeshjem“ i Alabnraa blevet udsendt ialt 6022 Bøger, deraf til de mere truede Egne syv for Flensborg-Lønder-Linien 490 Bind. Dette er langt det største Antal Bøger, der nogenstinde i Løbet af et Aar er blevet indlemmet i Sprogforeningens Bogsamlinger.

§ det forløbne Aar er der, ligesom i de foregaaende, desuden blevet udsendt et Antal Bøger og Hefter til gratis Uddeling blandt Sprogforeningens Medlemmer og deres Børn, og da ialt 9646 Numre, hvoraf 585 til de omtalte mere truede Egne.

Uddeling af Boggaver paabegyndtes i større Omfang først i Aaret 1890. § de 21 Aar siden da er ialt blevet uddelt omkring ved 185,000 Bøger og Hefter eller gennemsnitlig 8800 om Aaret.

Endvidere har Sprogforeningen som Medlemmand, altsaa ikke fra sit eget Boglager, i Aaret 1909 udsendt over 2100 og i Aaret 1910 over 2400 Stilepræmier fra „Børnebladet“.

§ Medlemsbidrag er der i Aaret 1910 indgaaet 10,635 M. 23 Bg., i frivillige Bidrag 2191 Mark, til Byggesagen 9767 M. 96 Bg. og i Husleje 960 M. 46 Bg., ialt 23,554 M. 65 Bg.

Indholdsfortegnelse

til

Sprogforeningens Almanak for 1912.

Eide

Årets Kalender med de sædvanlige Tillæg og et Stykke af P. Jensen i Lunbøl.	
En Mafte. Af P. Skovron. Med Tegninger af Poul Steffensen	1
Hos Fyrmesteren. Af M. C. Mathiesen. Med Tegninger af N. Christianien	13
Rollen i Kaløedal. Af Nis H. Callejen, Verislov. Med Billeder	30
Da Engelsmanden var i Farvandet. Af Thade Petersen	39
En Streg i Regningen. Tæst og Tegninger af Friederici	45
Fra Hertug Hans den Nagres Tid. Af Andreas Grau. Med Billeder	52
En Bræsteproces. Af Jesper Krogh i Sommerfied	58
En jønderjyst Astronom. Af F. C. Danién, Løjterstoft. Med Portræt	63
6 Svinglerhistorie. Af en Vestbo. Med Tegning af Dietrich Dybbøl. Af Skipper J. Nsmnsjen i Sandager. Med Billede	68
Fra Dannevirke 1864. Af Hans Friis i Thystrup. Med Portræt	74
Der stander en Kamp. Af Jes Chr. Jesén i Kliplev	77
Vore gamle Vandelsveje. Af Jesper Madsen. Med Billede	78
Peter Zimmermann. Med Portræt	84
Nis Iversen. Med Portræt	85
A. P. Jürgensen. Med Portræt.	86
V. S. Marst. Med Portræt	87
G. Budach. Med Portræt.	88
Peter Ludvigsen. Med Portræt	89
Carl Simonien. Med Portræt	90
Enkefru Maria Cornett. Med Portræt	91
Enkefru Anna Juggreen. Med Portræt	91
Jørgen B. Søyer. Af Jesper Madsen. Med Portræt	92
Den jøst Skueløw. Af R. A. M.	94
Mursteén i den nordfiesvigske Folkejags Tjeneste:	
Emmerlev Soans Forsamlingshus. Med Billede	97
Forsamlingshuset „Slogsherredhus“ i Vindernv	98
Sprogforeningens nye Bygning paa „Folkeshjem“ i Mabenraa	99
Sprogforeningen og lidt om dens Virksomhed i det sidste Aar	102
Vore nationale Foreninger. Fortegnelse over en Del kongerigske Skoler, anbefalinger og Annoncer o. s. v.	

Dore nationale foreninger.

Sprogforeningen.

Bestyrelsen:

Tobaksfabrikant M. Andrejen,
Nabentaa, Formand.

Kaptein C. E. Fijcher,
Nabentaa, Næstformand og Kasserer.

Cand. math. N. Andrejen,
Nabentaa, Sekretær.

Uddrag af Foreningens Lov.

Bevtaget paa Generalforsamlingen i Nodding den 13. Juni 1908 og i
Nordborg den 12. Juni 1909.

§ 1. **Navn.** Foreningens Navn er Sprogforeningen.

§ 2. **Formaal.** Foreningens Formaal er at værne om det danske
Sprog i Nordflæsbyg, navnlig ved Udbredelse af folkelig Oplysning.

§ 3. **Sæde.** Foreningen har sit Sæde i Nabentaa.

§ 4. **Medlemmer.** Enhver Mand og Kvinde, der bor i Haderslev,
Nabentaa, Sønderborg, Tønder eller Flensborg Kreds eller i Flensborg By,
jom'er tyff Underjaat og har fyldt sit 18. Aar, kan begære sig optaget i For-
eningen enten ved Henvendelse til en af Foreningens Tillidsmænd eller di-
rekte til Bestyrelsen.

Optagelse sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller for-
kaste de anmeldte.

Udtrædelse af Foreningen, der anmeldes til Bestyrelsen enten direkte
eller gennem Tillidsmændene, kan kun finde Sted een Gang aarlig, nemlig i
April Maaned.

§ 5. **Medlemsbidrag.** Medlemsbidraget er mindst 2 Mark aarligt.
Frivillige Bidrag modtages — ogsaa i Form af gode Bøger.

Bidragene optræves af Foreningens Kredsformænd og Tillidsmænd
ved Hjælp af dertil bestemte Lister, som tilsendes fra Bestyrelsen.

Opkrævningen foretages i April Maaned.

§ 6. **Bestyrelse.** Foreningen ledes af en Bestyrelse paa 3 Medlemmer,
nemlig en Formand, en Kasserer, der tillige er Næstformand, og en Sekretær.

Bælgerforeningen for Nordflæsbyg.

Bestyrelsen:

Gdr. J. N. S. Skrumager,
København ved Stobborg,
Formand.

Gdr. P. Gran,
Vøl ved Nordborg,
Næstformand.

Gdr. M. Simonson,
Høvl ved Haderslev,
Sekretær og Kasserer.

Uddrag af Foreningens Lov.

Bevtaget paa Generalforsamlingen i Nordborg den 13. Juni 1909.

§ 1. **Formaal.** Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og
styrke Interessen for vore politiske Forhold og særlig at formaa Bælgerne til
de forskellige lovgivende Forsamlinger til at deltage i Bælgerne.

§ 2. **Sædet.** Foreningen har sit Sæde, hvor Sekretæren bor.

§ 3. **Medlemmerne.** Enhver Mand og Kvinde over 18 Aar, som
er tyff Underjaat og bor i Haderslev, Nabentaa, Sønderborg, Tønder eller

Fleſborg Kreds eller i Fleſborg By, kan blive Medlem, naar de anbefales dertil af en af Foreningens Tillidsmænd.

§ 4. Indmeldelser af Medlemmer sker ved Tillidsmændene eller direkte til Bestyrelsen. Optagelsen sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste de Anmeldte.

Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted én Gang aarlig, nemlig i November Maaned ved Anmeldelse til Tillidsmændene eller direkte til Sekretæren.

§ 5. **Medlemsbidrag.** Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et Medlemsbidrag af mindst 1 Mark aarlig.

§ 7. **Bestyrelsen.** Foreningens Bestyrelse bestaar af 3 Medlemmer, nemlig: en Formand (Kølgereforeningens Formand), en Næstformand og en Sekretær, der tillige er Kasserer.

Den nordflesbigske Skoleforening.

(Oprettet den 30. November 1892 i Skærbæk.)

Ved Foreningens Hjælp kan uformunde konfirmerede Børn — baade Dreng og Piger — komme paa Efterskole, og unge Mænd og Kvinder paa højskoler, i enkelte særegne Tilfælde ogsaa paa Landbrugs-skoler og Handels-højskoler.

Foreningen har siden dens Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til over 5100 Unge fra de forskellige Egne i Nordflesvig. Der tages først og fremmest Hensyn til Begæringer om Medhjælp til Børn og unge Mennest. hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begæring om Hjælp og anden Vejledning fremsendes til Foreningens Kasserer, Redaktør Anders Lebeck i Haderslev, inden hvert Aars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer, henholdsvis Vinterskole. Paa Forespørgsel meddeles nærmere Oplysninger jaavel af Tillidsmændene som af de Under tegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tager imod Indmeldelser af nye Medlemmer

Bestyrelsen:

Gdr. Hans J. Christensen,
Høgsbro ved Høldbling,
Formand og Sekretær.

Gdr. Jens N. Poulsen,
Drengsted ved Bredebro,
Næstformand.

Redaktør Anders Lebeck,
Haderslev, Kasserer.

Be dt æ g t e r.

Formaal.

§ 1. Foreningens Formaal er at fremme Folkeoplysningen, navnlig ved paa lovlig Maade at drage Omloeg for Børnens og Ungdommens Undervisning paa Mødermaalets Grund.

Medlemmer.

§ 2. Enhver Mand eller Kvinde over 18 Aar, der er thjil Underjaa har Ophold i Haderslev, Abenraa, Sønderborg, Tønder eller Fleſborg Kreds, eller i Fleſborg By, samt er i Besiddelse af sin borgerlige Væ, kan blive Medlem af Foreningen. Indmeldelser modtages til enhver Tid saa vel af Bestyrelsen som af Tillidsmændene, paa hvis Forslag nye Medlemmer optages i Foreningen af Formanden. Udtrædelse af Foreningen kan kun

fjinde Sted ved Regnskabsaarets Slutning efter forudgaaet Meddelelse til vedkommende Tillidsmand. Udmeldelsen gælder først fra den Dag af, da den skriftlig er kommen til Formanden.

Medlemsbidrag.

§ 3. Til Fremme af Foreningens Formaal optræves et aarligt Medlemsbidrag af mindst 1 Mark i Januar Maaned. Tillidsmændene bør sørge for, at de Medlemmer, som har Evne og Vilje dertil, svarer et høiere Bidrag, og modtager ogsaa frivillige Bidrag til Foreningen.

Bestyrelse og Tilsynsraad.

§ 4. Foreningens Bestyrelse bestaar af 3 Medlemmer, nemlig en Formand, der tillige er Sekretær, en Næstformand og en Kasserer, som vælges af Generalforsamlingen for 3 Aar, men kan genvælges. Formanden repræsenterer Foreningen, som har sit Sæde, hvor han bor. Han leder dens Virksomhed, anmelder og sammenkalder dens Møder, fører Forrådet og leder Forhandlingerne. Naar et Bestyrelsesmedlem dør eller fratræder før den udløbne Funktions tid, sammenkalder Formanden henholdsvis Næstformanden en Generalforsamling, for at Nyvalg kan foretages. Indtil da besørger de to Bestyrelsesmedlemmer alle Forretninger, og Foreningens Sæde bliver uforandret, indtil Nyvalg har fundet Sted.

Bestyrelsens Forretningsførelse kontrolleres af et Tilsynsraad paa 15 Medlemmer, som vælges af Generalforsamlingen. De vælges paa 3 Aar. Hvert Aar afsaars 1/3, de 2 første Gange ved Lodtrækning.

Tillidsmænd.

§ 5. Bestyrelsen inddeler Foreningsomraadet i Kredse og udnævner en Tillidsmand for hver Kreds. Tillidsmændene optræver Medlemsbidraget, modtager Indmeldelser af nye Medlemmer og har i det hele at varetage Foreningens Interesser og at arbejde for dens videre Udbredelse.

Generalforsamlingen.

§ 6. Den aarlige Generalforsamling afholdes hver Sommer. Ethvert Medlem er stemmeberettiget. Det af to Tillidsmænd reviderede Aarsregnskab fremlægges til Godkendelse, og de foreskrevne Valg foretages. Valgene sker ved Stemmesedler, og til et gyldigt Valg kræves absolut Flertal. Dog er Klarring tilladt. Beslutningerne fattes med simpelt Flertal, dog kan Vedtægterne kun forandres og Foreningen kun opløses, naar Oplosningen foreslaas af Bestyrelsen og 2/3 af de paa en Generalforsamling tilstedeværende Medlemmer stemmer derfor. En overordentlig Generalforsamling skal sammenkaldes, naar mindst 50 Medlemmer forlanger det ved skriftlig Henvendelse til Foreningens Formand, eller Bestyrelsen finder det nødvendigt.

Regnskabet.

§ 7. Regnskabsaaret følger Kalenderaaet. Regnskabet føres af Kassereren, til hvem Tillidsmændene indsender det optrævede Medlemsbidrag.

Ulmindelige Bestemmelser.

§ 8. Naar Foreningen yder Skolehjælp til Ubemidlede, skal der først og fremmest tages Hensyn til ubemidlede Medlemmers Børn, naar de anbefales til Understøttelse af den paagældende Tillidsmand.

§ 9. Forhold, som vedrører Foreningen og dens Virksomhed og ikke er omtalte i Vedtægterne, ordnes af Bestyrelsen.

Fortegnelse

over en Del kongerigske Efter-, Høj- og Landbrugs- skoler, som i de senere Aar efter indhentedede Oplysnin- ger har været mest besøgt af nordflæsviske Elever eller kan anbefales som passende for dem.

A. Efter-skoler.

1. Hejså	Efter-skole, Forst. J. H. Ravn, Hejså St., Rosbing.
2. Slibelund	— — — — — R. Bederien, Bejen St., Jylland.
3. Holsted	— — — — — Anton Grand, Holsted St., Jylland.
4. Bramminge	— — — — — J. N. Brande, Bramminge St., Jylland.
5. Vester Vedsted	— — — — — J. Rasmussen Højby, Vedsted St., Jyll.
6. Borkop	— — — — — Fr. Thomsen, Borkop St., Jylland.
7. Eriksminde	— — — — — Mads Laurien, Bousstrup St., Jylland.
8. Flemming	— — — — — Sigurd Kristensen, Flemming St., Jyll.
9. Hjemby	— — — — — N. K. H. Brøndsted, Højrup St., Jyll.

Anmærkning. Nr. 1, 2 og 6 har Dreng og Piger om Sommeren; paa Nr. 3, 4, 5, 7, 8 og 9 er der Fælles-skole (for Dreng og Piger) baade Sommer og Vinter.

B. Højskoler og Landbrugs-skoler.

Jylland

Nabø Højskole, Forst. Carl Nielsen, Nabøbro, Jylland; Haandværkerafdeling. Nagaard Højskole, Forst. B. Brüder, Rosbing; Fælles-skole om Vinteren; Pi- ger om Sommeren.

Nøv-Højskole, Forst. Fru Ingeborg Appel, Bejen St.; udvidet Højskole om Vinteren i 6 Maanedes for Mand og Kvinder; om Sommeren almindelig Højskole for Piger.

Borkop Højskole, Forst. Fr. Thomsen, Borkop St., Indre-Missions-skole. Dalbynder Højskole, Forst. M. Møller, Havndal St.; Haandværkerafdeling. Elbæk Højskole, Forst. Johs. Elbæk, Sovind St.; Haandværkerafdeling og Landbrugs-fag.

Elev Højskole, Forst. N. Tang, Lystrup St.

Fjellerød Højskole, Forst. J. Hansen, Aalborg; Haandværkerafdeling.

Galttrup Højskole, Forst. Jakob Lykke, Nylobing (Mors), Haandværkerafdeling.

Give Højskole, Forst. J. Jakobsen, Give St.,

Hadsten Højskole, Forst. H. J. Vedde, Hadsten St.

Klant Højskole, Forst. J. P. Hansen, Galten St.; ogsaa Husmands-skole om Vinteren.

Krabbesholm Højskole, Forst. A. Agelsen, Stive; Haandværkerafdeling.

Kvijsel Højskole, Forst. Ole Stevns, Kvijsel St.

Levring Højskole, Forst. Eline Begtrup, Kjellerup St.; kun for Piger.

Møllerup Højskole, Forst. J. Michelsen, Møllerup; Fælles-skole om Vinteren.

Øbber Højskole, Forst. A. Kr. Dølleris, Øbber St.; kun for Piger.

Ribe Højskole, Forst. S. H. Salling, Ribe; ogsaa Mølle-skole.

Ry Højskole, Forst. Rasmus Bording, Ry St.; Haandværkerafdeling.

Salling Højskole, Forst. Povl Holm, Jebjærg St.

Stamningsbanke Højskole, Forst. G. Himmelstrup, Kolbing; Landbrugsfag.
Tøstrup Højskole, Forst. Kr. Thaarup, Maarset St.
Ulbum Højskole, Forst. Eveming Beberfen, Ulbum St.; Landbrugsfag.
Vejlby Højskole, Forst. Helge Højstrup, Nisskov St.; Haandværkerafdeling.
Vestbirk Højskole, Forst. Gronvald Nielsen, Løbirk; Haandværkerafdeling.
Vinding Højskole, Forst. P. Andresen, Vejle; Haandværkerafdeling.
Vraa Højskole, Forst. J. Bertelsen, Vraa St.; Landbrugsundervisning.
Vrigted Højskole, Forst. Carl Hansen, Vraastov St.; Fælleskole om Vinteren.

D e r n e.

Bornholms Højskole, Forst. Andreas Hansen, Kalirkeby.
Brøderup Højskole, Forst. Emil Dam, Tappernoje St.; Haandværkerafdel.
Frederiksborg Højskole, Forst. Holger Wegtrup, Hillerød.
Grundtvigs Højskole, Forst. H. Rojendal, Lyngby St.
Håselev Højskole, Forst. P. C. Davidsen, Håselev; Haandværkerafdeling, Indre-
Missionskole.

Hindholm Højskole, Forst. L. F. la Cour, Fuglebjerg; Haandværkerafdeling.
Hjørhunde Højskole, Forst. Albr. Albrektien, Slangerup; Haandværkerafdeling.
Høng Højskole, Forst. Anders og Lormod Jørgensen, Høng St.; Landbrugsfag.
Kerteminde Højskole, Forstander Søren Alkærsg, Kerteminde.
Kobmandshvide, Forst. Johs. Fog Petersen, Højskole for unge Handelsmed-
hjælpere af begge Køn.

Lolland Højskole, Forst. L. N. Lundsby, Sollested St.; Landbrugsfag.
Nørre-Drålev Højskole, Forst. M. P. Schmidt, Egebjerg St. (Falster).
Ollerup Højskole, Forst. J. P. Christensen-Manders, Svendborg, Haandværkerafdel.
Røskilde Højskole, Forst. L. P. Larsen, Rørføv St.; Fælleskole om Vinteren.
Røskilde Højskole, Forst. Thomas Brødsdorff, Røskilde.
Ryðslinge Højskole, Forst. Alfred Povlsen, Ryðslinge St.
Røskilde Højskole, Forst. Moritz Madsen, Stege paa Mon; Haandværkerafdel.
Soro Højskole, Forst. H. D. Dalsgaard, Soro; kun for Piger.
Stevns Højskole, Forst. N. N. Svendstorp, Rødvig St.
Sarslev Højskole, Forst. Rasmus Nielsen, Jullerup St.
Tommerup Højskole, Forst. P. Sandbæk, Kvarreborg St.; Indremissionskole.
Ulberup Højskole, Forst. Fru Charlotte J. Lindbæk, Varslev St.; kun for Piger.
Valkelide Højskole, Forst. Povl Hansen, Hørve St.; Haandværkerafdeling.
Veistrup Højskole, Forst. Jens Lund, Veistrup St.; Delingsforeningsdannelse.

C. Landbrugs-skoler.

Åsmildkloster Landbrugs-skole, Forst. H. Hauch, Viborg.
Borris Landbrugs-skole, Forst. H. R. Rosager, Borris St., Jylland.
Dalum Landbrugs-skole, Forst. Th. Madsen-Mygdal, Hjalte St., Fyn; M æ l-
keri-skole.
Haraldsborg Landbrugs-skole, Forst. H. P. Nielsen, Røskilde.
Håselev Landbrugs-skole, Forst. J. K. Jensen, Håselev St., Sjælland.
Høng Landbrugs-skole, Forst. N. Jensen, Høng St., Sjælland.
Korinth Landbrugs-skole, Forst. Povl Fenger, Korinth St., Fyn.
Ladeflind Landbrugs-skole, Forstander J. C. Dvergaard, Brørup St., Jylland,
M æ lkeri-skole.

Lyngby Landbrugs-skole, Forst. F. J. Hansen, Lyngby St., Sjælland.
Malling Landbrugs-skole, Forst. H. P. Larsen, Malling St., Jylland.
Staarup Landbrugs-skole, Forst. Søren N. Lunde, Staarup St., Fyn.
Tune Landbrugs-skole, Forst. J. Brint Lassen, Taastrup St., Sjælland.
Ørsted Landbrugs-skole, Forst. J. C. Beberfen, Ørsted, Jylland.

„Hejmdal“

udgives af Rigsdagsmand H. P. Hanssen.

Hejmdal har en fast Stab af dygtige Medarbejdere.

Hejmdal er et særdeles vel underrettet politisk Organ.

Hejmdal er et meget underholdende Nyhedsblad.

Hejmdal bringer interessante Traklippingeføljetoner.

Hejmdal er et fortrinligt Annonceorgan.

Hejmdal har Særudgaverne „Baderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“.

Hejmdal har to illustrerede Folgeblade.

Hejmdals Søndagsblad udgaar i 12 Sider trespaltet Format.

Hejmdals Søndagsblad er rigt illustreret og meget underholdende.

Hejmdal uden Søndagsblad er efter Størelsen Nordslesvigs billigste Dagblad.

Hejmdal med Søndagsbladet koster fjerdingaarlig 2 Mark foruden Postafgifter.

Hejmdal uden Søndagsblad koster fjerdingaarlig 1 Mk. 37 Pg. foruden Postafgifter.

Hejmdal beder sine Venner og Læsere om at virke for Bladets videre Udbredelse.

Enhver Landmand i Nordslesvig

kan have Nytte af „Lommebog for nordslesvigiske Landmænd 1912“, Pris 1 Mark 75 Pg., og Regnskabsbog for nordslesvigiske Landmænd, Pris 1 Mark. Faas i alle Boglader samt direkte fra Forlaget

Niels Hansens Boghandel, Toftlund.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“

med deres Særudgaver „Haderslev Avis“ og „Freja“ udgives af „Aktieselskabet Modersmaalet“ i Haderslev og udgaar hver Søndags Eftermiddag.

Bladene udgik i Vinterkvartalet 1911 i et Dplag af

ca. 5500 Eksemplarer.

De koster paa Landet, frit bragte i Huset, 2 Mark 47 Pg. for tre Maaneder. Henter man det paa Posthujet, betales ingen Ombæringsspenge. I Haderslev By koster de, frit bragte i Huset, 1 Mark 75 Pg. for et Fjerdingaar.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“ bringer politisk Oversigt, ledende Artikler, Nyheder, Forskelligt, Telegrammer, Markedspriser m. m.

Med Bladene følger hver Fredag „Modersmaalet“'s Søndagsblad som gratis Tillæg. Søndagsbladet er 8 Kvartfider stort, det trykkes paa fint Papir, indeholder Digte, en Prædiken, Beskrivelser, underholdende Læsning, Illustrationer m. m. Bladet egner sig til Indbinding.

Da „Modersmaalet“ og „Dannevirke“ har en særdeles stor Læjekreds, især i Haderslev By og Amt, finder

Kundgørelser

i Bladet en meget stor Udbredelse. Staaende Annoncer for Købmand og Næringsdrivende efter billige Takster.

Sønderjydske Arbejder,

udgivne af H. P. Hanssen-Nørremølle, P. Skau og Nikolaj Andersen, udkommer 2 Gange aarlig i Hæfter paa 160 Sider. Subskription modtages i alle Boglader samt af Nikolaj

Anderjen, „Folketjem“, Abentaa. Pris 4 Kroner aarlig.

Medlemmer af danske Foreninger i Nordflensvig
3 Mark aarlig.

„Flensborg Avis“

udkommer baade Sommer og Vinter i
9—10,000 Eksemplarer.

Flensborg Avis bragte i 1910 over 9000 nye Kundgørelser.

Bladet har sin største Udbredelse i et Strog, der gaar fra Flensborg Fjord og Alsund over til Vesterhavet, hvor det flere Steder findes i næsten ethvert Hus, mens det læses i alle dansktalende og de fleste sprogblandede Egne af Hertugdømmet Slesvig, og desuden af mange Slesvigere, som er bosat i Kongeriget Danmark og i andre Lande. Blandt alle slesvigste Blade har Flensborg Avis jaaledes en enestaaende Udbredelse.

Flensborg Avis er tillige det Blad, der herhjemme benyttes mest til Kundgørelser. Prisen for disse er 20 Penning for hver Petitlinje, ved Gentagelse gives Rabat.

Flensborg Avis, Hovedudgaven, koster med Nordstevigst Søndagsblad, Postpenge medregnede, 3 Mark Fjerdingaaret foruden Omberingspenge, 42 Pg.

Flensborg Avis, Mindre Udgave, der ligeledes udgaar hver Dag i festsjaltet Format, koster med Postpenge 2 Mark foruden Omberingspenge, 42 Pg.

Flensborg Avis, Mindste Udgave, udgaar 6 Gange om Ugen og koster med Postpenge 1 Mark Fjerdingaaret foruden Omberingspenge, 42 Pg.

Med alle Udgaver følger hver fjortende Dag et Børneblad, hver ottende Dag et kristeligt Søndagsblad.

Omberingspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postjager.

„Dybbøl-Posten“

udgaar i **Sonderborg** om Eftermiddagen og affendes saa tidligt med Eftermiddagstogene, at man mange Steder paa **MS** og i **Sundeved** faar Bladet i Hænde endnu samme Dag.

Dette gælder efter Aabningen af den ny Bane ogsaa for **Broager**.

Som stedligt Nyhedsblad er „Dybbøl-Posten“ mundværligt i **Sonderborg Amt**, idet det har Meddelere i hvert Sogn. Dets stærkt tiltagende Udbredelse sikrer det ligeledes en Førsteplads med Hensyn til Kundgørelser.

Bladets Format er stort sekspaltet.

Prijen er **3 Mark Kvartalet** foruden 42 Pg. i Omberingspenge for dem, der ikke selv afhenter Bladet paa Posthuset.

I **Sonderborg By** er Prijen **2 Mk. 80 Pg. Kvartalet**, bragt frit i Huset, **2 Mark 50 Pg.**, naar det afhentes.

Som gratis Søndagstillæg følger det store 16 Siders rigt illustrerede Ugeblad

„De tusind Hjem“

med Levnedsskildringer, Digte, længere og kortere Fortællinger, Udflipsromaner, Søndagsbetragtninger osv

Bladet har ogsaa Kontor i **Nordborg** med **Andreas Grau** som Bestyrer og fast Medarbejder. Abonnementsprisen er derefter ogsaa i **Nordborg 2 Mk. 80 Pg.** i Kvartalet, bragt frit i Huset, og **2 Mark 50 P.**, naar det afhentes paa Kontoret.

Nye Abonnenter faar en interessant Fortælling gratis.

Nord-slesvigsk Arbejdersekretariat

(Bælgerforeningens Oplysningskontor)

i **Aabenraa**

yder gratis Retshjælp til alle og enhver.

Aabent: **Mandag og Torsdag fra 2—4,**

Tirsdag og Fredag fra 6—8.

Skriftlige Forespørgsler besvares omgaaende.

Kontor: „**Bejmdal**“s Kontor, **Bygade.**

A/S. H. Matzen's Clichéfabrik,

Holmens Kanal 24, København.

Telefon 7057.

Telefon 7057.

Ogsaa Leverandør af Clichéerne til Sprogforeningens Almanak.

Opfordring!

Hvem der endnu ikke er Medlem af vore nationale Foreninger, bør snarest jørgе for at blive det.

Enhver Mand og Kvinde over 18 Aar, som er tykt Underfaat og bor i Nordflædvig, kan blive Medlem.

Benyt ved Indmeldelse i „Sprogforeningen“ efterfølgende Blanket, som, efter at den er udfyldt, kan klippes ud af Bogen og sendes til „Sprogforeningen“'s Formand, **M. Andresen** i Nabeuraa.

Jeg Undertegnede andrager hermed paa at blive optaget som Medlem af Sprogforeningen.

Navn :

Stilling :...

Bopæl:.....

---

*Ældre Aargange
af „Sprogforeningen“s Almanak*

*kan, saa længe Forraadet rækker, faas
for 25 Pg. Stykket hos Udgiveren, M. Andresen.*

Bramminge Efterskole.

Vinterskole 3. November til 1. April.

Sommerskole 2. Maj til 1. Avgust.

J. N. Brande.

Hejls Efterskole

(pr. Rolding)

er beliggende i et af Østkystens smukkeste Sogne,
nær ved Lillebælt, Skamlingsbælte og Grænsen.
Skole for mandlige Elever fra 1. November til
31. Marts og for Piger fra 1. Maj til 31. Aug.

Jørgen Ravn.

Sprogforeningens

* * * * *

* * * * *

Almanak for 1912

har skaffet omnævnte Medlem til Sprogforeningen.

B. Vedsted Efterskole

pr. Ribe

modtager mandlige og kvindelige Elever fra November til April og
fra Maj til September. Program og nærmere Oplysninger ved
D. Rosenstand og J. Rasmussen Højby.

Borup Efterskole

modtager mandlige Elever hver 3die November og kvinde-
lige Elever hver 3die Maj, helst i Alderen mellem 14 og 18 Aar.
Nærmere Oplysninger ved Henvendelse til
Forstander Fr. Thomsen, Borup St.

Anbefalinger.

Fra Aabenraa By og Amt.

„Frøkontoret“.

Frøavlforeningens Fællesudsalg,

Kontor:

Ramsherred 32, Aabenraa,

Kontrol- og Stamfrøavl

(Telefon Nr. 147),

der er oprettet af den nord-slesvigske Frøavlforening i Aabenraa 1886, forhandler

Græs- og Roefrø

avlet af Foreningens Medlemmer under Kontrol af Foreningen, og tillige samtlige gangbare

Frøsorter

i undersøgt Vare fra de bedste Kilder.

C. C. Rode, Guldsmed.

Storegade. Aabenraa. Telefon 260.

Stort Lager i

Guld- og Sølvvarer, Alfenide- og Nikkelvarer.

Pløj kun
med „Fraugde“ danske Staalplove
og tag

Deres Roer op med Mads Amby's
Roeoptager.

Eneforhandler for Hertugdømmerne:

Jørgen M. Hansen,
Aabenraa.

Peter Jessen

Hôtel
PHONIX.

Aabenraa.

Hôtel
PHONIX.

Største Udvalg i samtlige

Manufakturvarer.

Hans Danielsen, Aabenraa,

Storegade Nr. 36. anbefaler sin Telefon Nr. 72.

==== Kolonial-, Vin-, =====

Korn-, Foderstof- og Frøforretning.

Lager af kunstig Gødning til Fabrikspriser.

Staldplads til 30 Heste. Billig og reel Betjening tilsikres.

C. Møller,

Aabenraa. Ramsherred 43.

(Ved Siden af Svane-Apoteket.)

==== Urmager og Optikus. =====

„Hejmdal“s Trykkeri,

(H. P. Hanssen)

Telefon Nr. 32

A a b e n r a a,

Telefon Nr. 32

sem er forsynet med 2 store Hurtigpresser, 1 Akcidens-
presse, flere andre Maskiner, elektrisk Drivkraft, nye
moderne Skrifter og stort, righoldigt Papirlager,
leverer med kort Varsel

==== alle Slags Tryksager =====

flint og smagfuldt udførte til billige Priser.

Særlig fremhæves:

Tryksager for Mejerier og Sparekasser, Statutter, Kontobøger, Regn-
skabsbøger, Afregningsblanketter, Foder- og Staldlister, Regninger,
Policer, Aktiebrev, Skemaer, alle Slags Kort, Brevpapir og Konvolutter.

Fineste Farvetryk i indtil 10 Farver udføres.

==== Forespørgsler besvares omgaaende. =====

Aabenraa Skraa,

hvoriblandt følgende Mærker:

Eksport-Skraa,
Delikatesse-Skraa,
Juma } Specialiteter.

Lady-Tvist, Svicent-, Fin-, Skipper-, Mellem-
og Tyk-Skraa
anbefales fra

J. P. Junggreens Tobaksfabrik,
Aabenraa. Telefon Nr. 123.

„CIMBRIA“

Aktie-Selskab,
Aabenraa.

Tømmerhandel og Kalkbrænderi.

Snedker N. Nielsen's Møbel-Magasin,
Aabenraa,

anbefaler alle Slags **Møbler** af eget Fabrikat solidt og billigt.

Carl Hass, Aabenraa,

Telefon 104, **Handelsgartneriet „NIZZA“**, Nørreport,
anbefaler

**Frø og Planter, Frugttræer og stedsegroene Træer,
Roser og Potteplanter, Kranse og Buketter.**

Jacob P. Tøgesen, Ur- og Brillehandel,

Storegade 17, Aabenraa.

Præmieret: København 1886. Kiel 1896. Maglehørg 1899.

M. F. Johannsen, Aabenraa.

Dampfarveri,
Spinderi, Valkeri, kemisk Rensnings-Anstalt.

Herløv Møller, Maler,

Nyvej 1.

Aabenraa.

Telefon Nr. 267.

Farvehandel.

Lager af Tapeter, Borter og Rammelister.

Billeder indrammes. Alt Maler- og Lakererarbejde udføres solid og billigt.

Indrammede Billeder, passende til Festgaver.

F. Sørensen's Boghandel,

Telefon 69.

A a b e n r a a .

Telefon 69.

Nyheder i dansk og norsk Litteratur.

Billeder indrammes og Bøger indbindes.

Allt Bogbinderarbejde udføres hurtigt og billigt.

Chr. Askov, Aabenraa, Vestergade 17,

anbefaler sin

Skrædderforretning for Damer og Herrer

med stort Udvalg af de

nyeste Stofprøver passende for enhver Aarstid.

For god Pasning og flot Snit garanteres.

J. Christiansen,

Søndertorv Nr. 2.

Aabenraa.

Søndertorv Nr. 2.

Bageri og Konditori.

S. P. Ewald,

Aabenraa. Ramsherred. Aabenraa.

Jærn- og Kortvarer.

— Specialitet: Vejle Kakkellovne og Korfurer. —
Pumper og Vandledningsrør.

Brødrene Fink,

Klingbjærg 1.

Aabenraa.

Telefon Nr. 19.

Tegninger og Overslag.

----- Alle Slags Byggematerialier -----
Støbegods. — Tagsten. — Cement.

Richard Andresen,

Telefon 248.

Aabenraa, Storegade.

Telefon 248.

Kolonialvarer.

Vin, Spirituosa. Tobak og Cigarer.

Naar enhver anden **Skraa** ikke mere vil smage,

da er endnu **Junggreens Juma**

tilbage.

Det Forenede Danske Livsforsikrings-Aktieselskab

„**Hafnia**”

København

det ældste og største private danske Livsforsikringsselskab
tegner alle Slags Livsforsikringer og Kapitalforsikrin-
ger paa meget fordelagtige Betingelser.

Oplysninger meddeles til enhver Tid beredvilligst af
Selskabets Overinspektører

J. Dons,

Skærbæk

J. Østergaard,

Hygumskov pr. Hygum

samt dets Repræsentant og Inkassator for Nordslesvig:

Redaktør H. P. Hanssen, Aabenraa.

Th. Jacobsen, Farver,

Aabenraa, anbefaler sit Aabenraa,

Farveri og sin Tøjrensings-Anstalt.

Endvidere et betydeligt Lager af
prima Tvist, Hørgarn, Klæde, Kamgarn, Bukskin og Cheviot
til billige, men faste Priser.

Mere Damp i Nordslesvig!!

Bestandig mere Damp

af J. P. Junggreen's Røgtobakker!

Jørgen F. Christensen, Aabenraa,
Klingbjærg.

Kolonialvarer. Vine. Spirituoser. Tobak.
Aflagrede Cigarer.

J. B. Oesten's
Møbel-Magasin,

Nygade 57, Aabenraa,

anbefaler et stort og smukt Udvalg af **Møbler**, forfærdigede
paa egne Værksteder.

Hele Møblementet **haves altid udstillede.** — **Garanti gives.**

Specialitet: **Herkules-Madrasser** T. R. P. Nr. 179,054.

En ny **Stjerne** for Husholdningen er mit

Nyt!

D. R. G. M.
Nr. 379,827.

Rullebord

D. R. G. M.
Nr. 379,827.

Nyt!

for den billige Pris af 29,00 Mk.

Hans Jørgensen jr.

Ejendomskommissionsforretning.

Aabenraa.

Telefon 128.

Til **Musik-**Venner anbefaler **J. B. Jepsen & Søn**

Flygler — Klaverer — Harmoniurer
fra forskellige første Klasses Fabrikker.

Specialitet: „**Seiler-Klaverer**“ som er forsynede med Patent-
mekanik og ved en meget let Spille-
maade har en smuk og fyldig Tone.

Et smagfuldt Udvalg: i **Aabenraa**: Ramsherred 5, Telefon 33.
i **Flensborg**: ved Siden af Hotel „Flens-
burger Hof“, Telefon 1163.

Brugte Instrumenter tages i Modregning.

Eget Klaver- og Harmonium-Reparations-Værksted.

Forlang Referencer og Kataloger med Prisfortegnelse.

Stort Udvalg i **Musikaller** i Flensborg.

Boy Bastiansen, Maskinfabrik,

grundlagt 1874 — **Aabenraa**, — grundlagt 1874
fabrikerer

Dampmaskiner fra 8 op til 300 Hestes Kraft,

Dieselmotorer op til 300 Hestes Kraft,

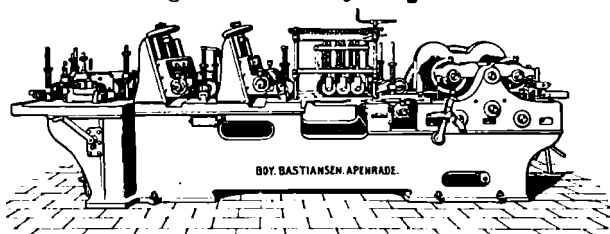
Brændstofforbrug kun 1—2 Pg. pr. HK i Timen.

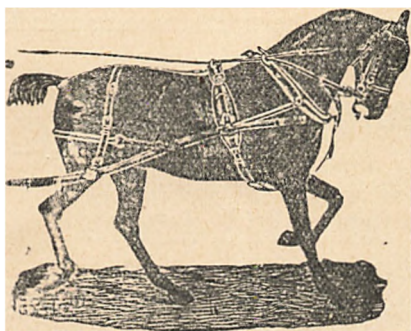
Totakt-Raoliemotorer fra 3 op til 40 Hestes Kraft,

Brændstofforbrug kun 2—3 Pg. pr. HK i Timen.

Udmærket egnede til Landbrug og Industri. Driftsikre og
lette at betjene.

Alle Slags **Træbearbejdningsmaskiner.**

C.F. Rosenvold

Største Sadelmagerforretning i Aabenraa,

Søndergade 6.

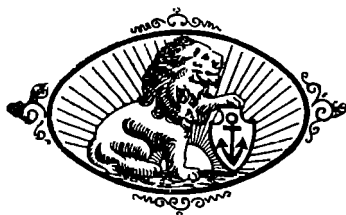
 Telefon Nr. 116.

Lager af al Slags

— **SELETØJ.** —

Særlig fremhæves:

Mankeremme for brudte Heste. Egen Opfindelse.
Hvor den ikke hjælper, tages den tilbage, selv om den er brugt.
Selvbindersejl reparerer hurtig. Selvbinderpiske fra 1—4 M.

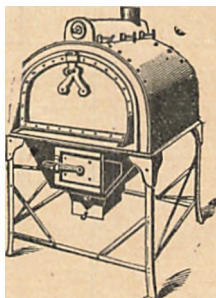
Overalt der er at faa

Junggreens Røgtobak og Skraa.

Hans Gallesen, Aabenraa.

Specialitet: Vinduesglas.

Prisliste sendes gratis og franko.

Ingen Husmoder bør forsømme at anskaffe sig en af vore berømte

Manna-Bageovne.

— Samme sparer baade Tid og Brænde. —
Enerepræsentant for Aabenraa Amt:

D. Damms Eftfl., Aabenraa,

Indeh.: Truelsen & Paulsen.

Tel. 250. Isenkram- og Støbegodsforretning. Tel. 250.

Med Oplysninger og Prislister staar vi gerne til Tjeneste.

C. Ødis, Rødekro,

anbefaler sin

Skotøjsforretning.

Reparaturer udføres solidt og prisværdigt.

Mod Kontant 5 pCt. Rabat. Mod Kontant 5 pCt. Rabat

---

*J. P. Petersen, Skråddermester,
Hellevad.*

Færdig Herre- og Dreng-Garderobe.

*Leverer Stoffer til Klædninger og Klædninger efter Maal
i Løbet af kort Tid.*

Frederik Nielsen, Hellevad.

Kolonial-, Jern- og Kortevarer,

— Glas & Stentøj. Tobak & Cigarer. —

Undersøgt Markfrø.

H. P. Hansen, Hellevad,

Udstyrs-Artikler, Sengefjer og Dun, Herre- og Drengkonfektion, Hatte og

Kasketter, Manufaktur- og Modevarer samt Skotøj.

N. Asmussen, Høllevad,
anbefaler sin

⇒ *Møbel- og Sadelmagerforretning.* ⇐

Iver Høeg, Jordkjær,

Kolonial-, Jern- og Kortevarerforretning.

Forhandling af Landbrugsmask. fra **Jørgen M. Hansens Maskinhandel**
o o o i Aabenraa. o o o

Schmidt & Torp, Jordkjær St.,

anbefaler alle Slags

Foderstoffer og Kunstgødning.

Korn købes til højeste Dagspris.

A. P. Jürgensen, Graasten.

Telefon 35.

(Indeh.: J. B. Støhr).

Telefon 35.

Farveri, Spinderi og Karteri.

Uld købes og byttes. ↔ Tøj renses.

Graastens Bogtrykkeri

(A. Ritscher)

anbefaler sig med alt til Faget henhørende i smuk og korrekt
Udførelse ved moderate Priser.

Carl C. Biehl, Graasten.

*Prospektkort og Bogkort en gros. Nationale Kort
for Nordslesvig.*

J. Hollesen, Graasten.

Ure, Guld- og Sølvvarer.

Christian Thielsen, Graasten.

Telefon Nr. 44. Jern- & Kortevarer. Telefon Nr. 44.

Vejle Kakkelovne og Komfurer.

Pumper — Rør — Støbegods.

Cathrine & Elisabeth Nissen,

Jernbanegade, Graasten.

Modepynt- og Tapisseri-Forretning, Ligkranse etc. etc.

Hans Jacobsen,

Skræddermester. ————— Graasten.

Klædninger efter Maal i korteste Tid. Stort Prøvelager forefindes.

Guldsmed Julius Jacobsen, Graasten.

anbefaler sit store Lager i Guld- og Sølvvarer.

Specialitet: Forlovelsesringe, Sølvspiseskeer fra 4,50 Mk. af.

C. MØLLER, Graasten.

Cigarer en gros & en detail.

Andreas C. Sørensen, Graasten.

Kolonial-, Delikatesse-,

Stentøj-, Glas- og Kortevarerforretning.

Tobak og Cigarer.

Skamlingsbanke Højskole

pr. Kolding.

Vinterskole med Landbrugsfag for Karle. —————

————— **Sommerskole** med Haandgerning for Kvinder.

Georg Himmelstrup.

Gartneri.

Vedvarende Blomster (Stauder) i nyeste Udvalg. 100 Sorter med Navn, 20 Sorter 4 M., 10 Sorter 2 M. Vedvarende Stenhøjsplanter i 50 Sorter samme Pris. Vandplanter omkring Damme og Vandløb i 20 Sorter 4 M. Stauder fra Japan, 20 Sorter 5 M. Engelske Stikkelsbær, Ribs og Solbær, 10 Sorter 3 M. Hindbær, rigtbærende, 100 Stk. 5 M. Jordbær, bedste Sorter, 100 Stk. 2—3 Mk. Roser, 10 Pragtsorter 4 M. 50 Pg. Slyngrøser, mange Sorter, 50—75 Pg., stedse blomstrende 1 M.—1 M. 50 Pg. Stk. Kaktus, Georginer, Lilleput og Halskrave do., 10 Pragtsorter 3 M. Asperges, Rhabarber og Helianthi-Knolde billig. Tidlige Kartoffler i flere Sorter. Udsalg af Frugt fra September til Jul fra 5—20 Mk. pr. 100 Pd.

Peter Jensen, Tumbøl pr. Følsted.

„Folkehjem“

Telefon Nr. 257. × Aabedraa. × Telefon Nr. 257.

Hôtel, Restaurant & Kafé.

Hyggelige Selskabslokaler, Læse-

værelse og stor Sal.

□□ Ogsaa Plads til Heste. □□

Fra Haderslev By.

H. FREES, Haderslev,

(J. Nommensen's Etterflgr.)

Isenkram- og Udstyrsforretning.

Stort Lager af Avls- og Landbrugs-Redskaber. Ene-Udsalg
af de bekendte Morso Kakkellovne og Komfurer.

Oluf Thielst Haderslev,

Telf. Nr. 165.

Kolonialforretning.

Telf. Nr. 165.

Lager af alle Slags

Gødningstoffer, undersøgt Markfrø og Jernvitriol.

HANSEN & WINTERBERG,

Haderslev. Hjørnet af Nørre- og Slotsgade 7. *Haderslev.*

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Børnekonfektion.

Besætnings- samt Udstyrsartikler.

Sengefjer og Dun.

Klædninger efter Maal.

E. N. Knudsen, (Theodor Voss).

Haderslev.

Telefon Nummer 161.

Nørregade 8—9.

Største Lager i Udstyrsartikler. Fjer og Dun.

Reform-Senge og Senge af amerikansk System.

Fjer-Damprensings-Maskine

Kjolestoffer og Bukskin.

Dame- og Herre-Konfektion.

Kløverblad-Uldgarn er det bedste.

M. H. Johnsen, Haderslev.

Jomfrustien 3.

Skomagerforretning.

„Modersmaalet“ s

Bogtrykkeri

→ Al Slags Trykarbejde ←

hurtigt, smukt og billigt.

Specialitet: **Mejeri-Regnskabsbøger.**

Særlig anbefales et nyt System, der giver et overskueligt Regnskab, letter Arbejdet
∴ og er besparende ved Anskaffelsen ∴.

Prisbelønnet paa det 5. nordslesvigske Fælleslandbomøde i 1895 og indført paa de fleste større Andelsmejerier i Haderslev Amt.

Sabroe's Boghandel (Carl Nielsen)

Kunsthandel. **Haderslev.** Billedhandel.

*Dansk Litteratur. — Salmebøger. — Skolebøger,
Forretningsbøger og Kontorartikler.*

Stort Lager af Billeder med og uden Ramme.

Enødsalg af Københavner Alumina-Fajance.

Billeder indrammes.
og Bøger indbindes.

Stort Udvalg i Platter.

OLUF PETERSEN jr.

HADERSLEV. (*J. H. Michelsen's Efterføl.*) HADERSLEV.

Gaaskærgade 17 (grundlagt 1842).

Billed- og Stenhuggeri.

Betydeligt Lager af smagfulde Gravmonumenter, Plader, Tavler etc.

C. L. Ohlmann,

Gaaskærgade. **Haderslev.** *Gaaskærgade.*

Aflagrede Vine og Spirituoser.

Specialitet: Taffel-Akvavit.

**Livrenter, Livsforsikringer, Ulykkesforsikringer
og Garantipligtforsikringer**

tegnes hos de anerkendte bedste Selskaber ved Henvendelse til

JES SARUP, Højbo, Haderslev.

A. Hundevadt,

Bispegade.

HADERSLEV.

Telef. 229.

Største og billigste

Manufakturvare-Forretning

her paa Pladsen.

Stort Lager i alle Manufakturvarer, Herre- og Dame-Konfektion.

Skotøj samt alle Slags Kortevarer.

Salg kun mod Kontant med lille Fortjeneste.

Billige, men faste Priser.

J. C. Hansen, Skibsmægler.

Kolonial- og Skibsprovianteringshandel.

Gæstgivergården „Danmark“, Haderslev.

Steffen P. Møller, Haderslev.

Habenraa Chaussé 18. Sønder Otting. Habenraa Chaussé 18.

Sten- og Billedhuggermester.

Stort Lager af smagfulde Gravmonumenter og Plader.

Waldemar Schmidt, Haderslev.

Nørregade 2.

Ved Søndertorv.

Telefon Nr. 16.

Special-Forretning i Herre-Garderobe.

Største Udvalg i engelske og tyske Stoffer.

— Klædninger efter Maal fra eget Værksted under Garanti. —

Paa Grund af stor Omsætning kun moderne Ting paa Lager.

E. P. Thorsen, Haderslev.

Søndertorv 10.

Søndertorv 10.

Stort Udvalg i Manufakturvarer,

Dame- og Herre-Konfektion, Udstyrsartikler.

Peter Henningsen,

(P. C. Winterbergs Eftfg.)

Haderslev. Storegade 454. Telef. 169.

Ure-, Guld- og Sølvvare-Lager.

Jørgen Iversen, Haderslev.

===== Nørregade. =====

Herre- og Dreng-Garderobe-Forretning. — Sko- og Støvle-Magasin,

Nicolai Outzen, Haderslev.

Smør-Eksport-Forret-
ning.

Korn og Foderstoffer
en gros.

Tandtekniker J. Johansen,

Jomfrustien. Haderslev, Jomfrustien.
anbefaler sig med

===== alle Nyheder paa Tandteknikens Omraade. =====

Særlig anbefales mine velbekendte
godtpassende Tandsætter i forskellige Indfatninger.
Smertefri Tandudtrækning ved Bedøvelse og Lokalbedøvelse
til billigste, men faste Priser.

Fra det største Lager paa Pladsen anbefales
direkte importerede

≡ **rene Drue-Vine** ≡

til billige Priser fra

Frederik Wartho, Haderslev,
Nørregade 1 B.

— en gros. —

— en detail. —

H. Fahrendorf, **HADERSLEV,**
Søndertorv 295,
Konditori og Kafé samt Bageri.

A. Thulstrup, Haderslev,
Telefon Nr. 125. Badstuegade Nr. 3. Telefon Nr. 125.
Slakteri og Kreaturhandel.

V. Fahrendorff, Haderslev,
Urmager- og Guldsmedforretning,
Nørregade, ved Siden af „Høppners Hotel“, Nørregade.

Kolonialvarer. **HADERSLEV,**
Hjørnet af Storegade. Slagter-
gade og Vestergade.
Albert Frydendal.

Erik Bløcher,
Storegade 85. **HADERSLEV.** Telefon 288.
Garveri og Produktforretning.
Indkøb af Huder, Skind, Haar, Klude, Ben, Jærn
og Metaller til højeste Dagspriser.

Ed. Johansen,
Slagtergade Nr. 21, **Haderslev.** Slagtergade Nr. 21.
Malerforretning.

Jensen & Wind,
HADERSLEV. — Storegade. — **HADERSLEV.**
Mode-, Manufaktur- og Konfektionsforretning.

A. Clausen, Tømremester,
Jomfrustien Nr. 8, Haderslev.

Tandlæge J. Smith,

Telefon Nr. 249. Haderslev, Nørregade. Telefon Nr. 249.

Smertefri Tandudtrækning under Gasbedøvelse.

Iver Hübbe,

Lavgade _____ Haderslev. _____ Lavgade.

Tobak- og Cigarforretning.

Vi bringer herved vore Produkter i det ærede Publikums behagelige Erindring:

**Hviatøl Nr. 1, Flusholdningsøl, Stjerneøl,
Dobbeltøl og Mineralvand.**

Husk altid og forlang vort

===== **Baiersk Øl,** =====

et anerkendt fortrinligt Produkt.

Bryggeriet, Hansborg e. G. m. b. H.

J. D. Suurballe,

Søndertorv Nr. 226. **Haderslev.** Søndertorv Nr. 226.

Urmager- og Gudsmedforretning.

J. Nicolaisen Falk,

Malerforretning.

Storegade 12. • Haderslev. • Storegade 12.

N. F. Kruse, Haderslev,
Storegade Nr. 56.

engros & en detail. Klodsemageri engros & en detail.

Haderslev Slotsvandmølle.

Mølleri. Korn. Foderstoffer.

Chr. Nielsen, Snedkermester,
H A D E R S L E V ,
Storegade Nr. 41.

Haderslevs største Møbel-Magasin.

Nis Schmidt, Haderslev,

Jomfrustien 404 b.

Lager af fortrinlige **Klaverer og Harmonier.**

Edel fuld Tone, uovertruffen i Holdbarhed.

Peter Iversen, Haderslev,
Specialforretning i Smør, Margarine og Æg,

engros & en detail.

Rud. Sacks Radsaamaskiner

er de bedste.

R. Beck, Maskinforretning, Haderslev.

Haderslev ny Trikotageforretning,

Brødrene Kjær (for *Hans Kjær*),

er det bedste Indkøbssted for

—= Uldvarer, Garn, færdigsyet Børnetøj. =—

Eget Maskinstrikkeri.

A. F. Petersen, Haderslev.

Klejnsmed og Vægtfabrikant.

Lager af

Kreatur- og Decimalvægte samt alle mulige **Jærngitre.**

Reparation af Vægte af ethvert System under justeramlig Kontrol.

HOLM & MICHAELSEN,
Storegade. * * Haderslev. * * Telefon 259.
Mode-, Manufaktur- og Konfektions-Forretning.

Forlang altid **„gistnet“ Brød**
fra
HADERSLEV BRØDFABRIK.
G. m. b. H.

JØRGEN HAUBERG,
Storegade 40. ===== Haderslev. ===== Storegade 40.
Kolonial, Tobak og Cigarer.

Haderslev Ægforretning,
Sønderbro. ~~~~~ Haderslev. ~~~~~ Kr.-Tel. 8.
Opkøber Æg til højeste Dagspris.

Valdemar Møller's Eftlg. (Christian Petersen.)
Storegade Nr. 48, **Haderslev**, Storegade Nr. 48,
anbefaler sit velassorterede Lager i
aflagrede Tobakker og Cigarer.

Johs. Jensen, Haderslev,
Vognfabrik.

Indehaver: **J. H. Hildebrandt,**
Jomfrustien, ligeoverfor Kredsbanegaarden.

● ● 40 nye og brugte Vogne altid paa Lager. ● ●

N. Nielsen, Haderslev.

Telefon Nr. 164.

Gravene.

Telefon Nr. 164.

Slagteri og Pølsemejeri.

Juhl & Boysen, Haderslev.

Kolonial- og Svine-Eksport-Forretning.

Telefon 137.

Sønderbro.

Telefon 137.

Hans P. Møller's Enke,

Sønderbro 13.

Haderslev.

Telefon Nr. 4.

Korn- og Foderstof-Forretning og Mølleri.

* * Guano og Markfra. * *

M. S. Wismar,

Klostergade.

Haderslev.

Klostergade.

Malerforretning.

H. P. Færdig, Haderslev.

Artesisk Brøndboring og Pumpe-Forretning.

Jørgen Sorgenfri's Møbelsnedkeri,

Gaaskærgade 710. — Haderslev. — Gaaskærgade 710.

Ligkister og Ligtøj i stort Udvalg.

Specialitet!

Friskbrændt!

Specialitet!

Campinas

Mk. 1,40-1,50.

Melange.

fra eget Brænderi.

KAFFE

garanteret ren og velsmagende

Java

Mk. 1,60-1,80.

Blanding.

med Rabat-Kupons.

Man burde i egen Interesse **gøre** et Forsøg.

J. Dahl, Haderslev,

Telefon 230.

Telefon 230.

10•

Lassen's Tandklinik,

Jomfrustien. HADERSLEV. Jomfrustien.

C. FÆRDIG & SØN,

Bispegade Nr. 1, Haderslev.

Kobbersmed, Blikkenslager, Brøndborer.

Artesisk Brøndboring. Mejerigenstande samt Indlægning
af Gas og Vand.

Telefon 168.

Telefon 168.

Ingeward Suurballe,

Søndertorv 12.

Haderslev.

Søndertorv 12.

Mekaniker og Forniklingsanstalt.

— **Anbefaler Cykler** fra 60 til 140 Mark. —

Lager af Reservedele samt Reparationsværksted.

M. Gydesen, Arkitekt.

Telefon 269.

Haderslev, Jomfrustien.

Telefon 269.

Tegninger, Overslag, Byggeledelse p. p.

Brandforsikringer

tegnes til billigste, faste Premier hos.

Chr. Aagaard, Haderslev.

Falle Foged, ^{Jomfrustien} 404 B. Haderslev.

Kolonial, Tobak og Cigarer.

Damp-Kaffe-Brænderi, Kolonialvarer.

Spirituoser, Konserver, Margarine osv.

faas til billige Priser.

Mis J. P. Juhl, Haderslev.

C. Bløcher, Læderhandel.

Nørregade 29, Haderslev.

Telf. 298

J. N. FALCK,

Sydfrugt- og Konservehandel.

Storegade Nr. 12 .. Haderslev .. Storegade Nr. 12.

Telf. 298

POUL BLØCHER,

Arkitekt.

Storegade 85.

Haderslev.

Telefon Nr. 288

Jørgen Hansen,

Haderslev, Apotekergade 7,

anbefaler sit Lager i „Dan“-Motorer fra København
og Landbrugsmaskiner.

Kolonialvarer.

— HADERSLEV. —

Hjørnet af Slagtergade
og Ringgade.

W. A. Hejde.

Telf. 130.

J. THULSTRUP,

Klosteret i Haderslev.

Handel med Kreaturer og fede Svin.

Telf. 130.

Til d'Hrr. Landmænd

anbefaler vi til billigste Priser: **Johnston**-Græsslaamaskiner,
Slaamaskiner, Selvbindere, **Deering**-Høriver (Original).

Desuden fører vi alle øvrige første Klasses Landbrugs-
maskiner til allerbilligste Priser.

— *Reserve dele stedse paa Lager.* —

Bindegarn billigst.

K. E. JENSEN & Søn,

Søndertorv.

Haderslev.

Telefon 220.

Joh. Iversen, Bygningsmester,

Sønder-Øtting pr. Haderslev,

anbefaler sig med alt til Byggefaget henhørende Arbejde.

H. Sørensen, Vognfabrikant,

Gaaskærgade Nr. 3, Haderslev.

Stort Udvalg af nye, elegante, solide Vogne. Reparation solid og billig. Brugte Vogne tages i Bytte.

L. P. Dall, Brorsbøl

Telefon 17.

pr. **Haderslev,**

Telefon 17.

anbefaler sin **Maskinforretning.**

H. B. Kjær, Brorsbøl pr. Haderslev.

D.P.G.M. 448207

anbefaler sin Forretning med

Osborne- Høste- og Slaamaskiner.

Et velassorteret

Reservelager og eget Reparationsværksted.

Jørgen Mortensen,

Sluketter,

anbefaler sin Kolonialforretning.

Jærn-, Kortevare-, Stentøjs- og Manufakturhandel. Lager af
Foderstoffer, Markfrø og Kunstgødning.

Vedsted Forsamlingsbus

anbefales med sine rummelige og hyggelige Lokaler
samt god Staldplads.

Jens Steenholdt.

Fra Haderslev Østeramt.

Thomas Thomsen, Vedsted Mølle.

Mølleri og Kornforretning.

Nis J. Clausen, Øsby.

Kolonial-, Stentøjs- og Kortevarer-Forretning.

Lager af Kul, Koks og Briketter.

Cigarer og Tobakker. Vin og Spirituoser.

Daglig friskbrændt Kaffe.

Jens Madsen, Øsby,

Maler og Vognlakerer.

Lager af Tapeter og Borter.

Sophus A. M. Christensen,

Tyrstrup.

— Stort Lager af Tobak og Cigarer. —

Lager af Byggematerialier.

OTTO JØRGENSEN

„Nord“ ved Kristiansfelt.

Manufaktur- og Konfektions-Forretning.

L. SCHULTZ — SADELMAGER —
— TAPETSERER —

ØSBY LAGER AF SELETØJ OG ALT
- TIL FAGET HENHØRENDE - ØSBY

TELF. 49. - HARALD REIMERS - TELF. 49. -

— „Frej“ ved Kristiansfelt, —
anbefaler sin

Kolonial-, Stentøjs-, Jærn- og Kortevare-Forretning.

N. H. Kjær, Kristiansfelt.

* * * **Urmager- og Guldsmed-Forretning.** * * *

K. P. Gellert, Tyrstrup.

Slakteri og Pøsemager-Forretning.

Th. Ellgaard, Tyrstrup.

Malerforretning.

- **F. Ebbesens Enke,** -
Kristiansfelt.

Guld-, Sølv-, Sølvplet- og Nikkelvarer.
Lommeure og Regulatorer.

Meteorologiske og optiske Varer.

- Grundlagt 1810. - - Grundlagt 1810. -

N. Christiansens Væveri

Tyrstrup

~~~~~ bringes i velvillig Erindring. ~~~~~

S. Guldbergs Skrædderforretning, Kristiansfelt.

ff. Herre- og Dame-Garderobe.

Nye moderne Stoffer i stort Udvalg.

Joh. Nielsen, Kristiansfelt,

(ved Siden af Sparekassen)

anbefaler sit velassorterede Lager af færdigt Fodtøj.

Reparationer udføres til moderate Priser.

NICOLAI SØRENSEN, Kristiansfelt.

SKRÆDDERMESTER,

anbefaler sig med Levering af *Herre-Klædninger*
efter Maal i kort Tid

samt *Herre- og Dame-Kollektion.*

P. Ravn, Tyrstrup,

anbefaler sig med

Cykler og Symaskiner.

Reparation udføres solid og billig.

Peter Gydesen,

Bygningsmester,

Mastrup Station,
anbefaler sig med

Bygningsmester,

alt til Bygningsfaget henhørende Arbejde.

L. Nielsen's Skrædderforretning,

Mastrup,

anbefaler

Mastrup,

sig med Levering af *ff. Herreklædninger* samt stort
Udvalg i *Prøver af moderne Stoffer.*

Iver Knudsen, Tagkær

Telefon 56. ved Kristiansfelt. Telefon 56.

Maskin- og Beslagsmed.

Michael A. Jacobsen, Tagkær,

Møbel- og Bygningssnedker,

leverer saavel **Fabriks-** som **hjemmelavede Møbler.**

A. Dinesens Herreekvipering,

Kristiansfelt,

ff. Herre- og Dame-Garderobe. — Stort Lager i moderne Stoffer
samt Trikotage.

Underbeklædningsgenstande og Hovedbedækninger.

Chr. Hellesøe.

Telefon Nr. 12.

Kristiansfelt.

Telefon Nr. 12.

Kolonial-, Porcellæn- & Stentøjsforretning.

Specialitet: Brændt Kaffe.

Chr. N. Iversen,

Telefon Nr. 4.

— Tyrstrup. —

Kolonial- & Skotøjsforretning.

. Lager af Kul og Koks.

Paa Gæstgivergaarden „Frej“

ved Kristiansfelt

forefindes rummelige Lokaler og Søværelser for Rejsende
og Gæster, som anbefales til Befolkningens Velvilje.

Th. Riwe.

Svend Hansen, Mastrup,

Bygningsmester,

anbefaler sig med alt til Bygningsfaget
henhørende Arbejde.

H. J. DAHL, Hjulmager,

Mastrup.

H. Christensen, Mastrup,

Kolonial-, Tobak- og Cigar-Handel samt Bageri

Hoptrup Forsamlingshus

anbefales

med sine rummelige og hyggelige Lokaler samt god Staldplads.
Marie Laurup Jessen, født Volf.

THOMAS J. MATHIESEN, Hoptrup,

anbefaler sit

oo *Bageri og Konditori.* oo

J. Haugaard, Hoptrup.

Kolonial-, Tobak- og Cigarhandel.

J. Th. Jensen, Vojens.

Telefon Nr. 1.

Lomme- og Stueure, Guld-, Sølv- og Nikkelvarer.

Harmonikaer, Mundharper, Barometre, Termometre, Brillor,

en gros. *Ridehjul og Symaskiner.* en detail

Stort Udvalg! Yderst billige Priser.

Reparationer paa ovennævnte Artikler udføres hurtigt,
solidt og billigt.

Julius Nielsen's

Tømmerforretning i Vojens.

*Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker og Lægter,
som anbefales til billigste Priser.*

Jørgen Jensen, Vojens,

anbefaler sit store Lager af

*Manufaktur- og Modevarer, Dame-, Herre- og
Børne-Konfektion.*

Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

Chr. Paulis Gæstgivergaard

i Vojens.

Nicolai Sørensen, Vojens,

Telefon Nr. 11.

Støbegodslager, Glas- og Stentøjs-Handel.

Kolonial-, Jern- og Kortevarerforretning. Tobak og Cigarer samt under-
søgt Markfrø.

Lager af Vejle Komfurer og Kakkelovne.

Marius Schmidt,

Vojens. ——— Stort Udvalg i ——— Vojens.

Manufakturvarer, Dame- og Herre-Konfektion.

Skotøj. o Sengefjer og Dun.

Tølf. Nr. 26.

P. J. Schmidt, Vojens.

Tølf. Nr. 26.

Tølf. Nr. 26.

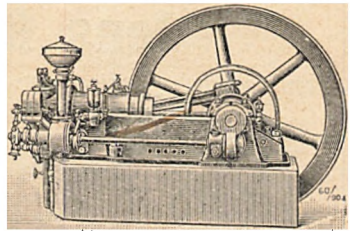
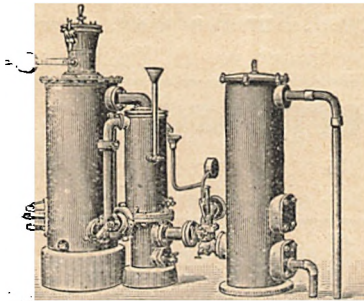
Bog- og Papirhandel.

Bogtrykkeri og Hæfteri.

Specialitet: Elektriske Lommelamper.

Eduard Bossen, Vojens,

anbefaler sig som Bygningsmester.

Hans Gram, Maskinfabrik.

Indehavere: **Hans og Aage Gram.**

Telegr.-Adr.: **GRAM.**

Vojens.

— Telefon Nr. 13. —

Mejerianlæg. Mejeriomøndringer og alle Slags Mejerimaskiner.

Elektrisk Lys- og Kraftanlæg. Vandværksanlæg.

Eksplosionsmotorer for Gas og flydende Brændstof

Telefon Nr. 1.

Mathias Bojsen, Vojens,

Telefon Nr. 1.

Hul- og Byggematerialforretning.

Chr. Roose & Speth,

Post-Telef. 9.

Sommersted Station.

Post-Telef. 9.

Korn-, Foderstof- og Markfrøforretning.

H. Kjestrup, (C. Schultz's Efttriflg.)
— **Sommersted Station.** —

Kolonialvarer

Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj. — Alle Sorter
Gødningstoffer.

Fabrikations-Lager af Haderslev Benmel.

Hans Ph. Møller, Sommersted Station.

Syntetiske Fodermidler,

Blodfoder, Fiskefodermel, Kunstgødning.

Post-Tel. Nr. 9. Stats- og Kredsbanespor til Pakhuset.

Jens Østergaard,

Sommersted Station. *Sommersted Station.*

Mineralvands-Fabrik. Kul- og Koks-Handel

Hans Fræhr, Sommersted,

**anbefaler sit store Lager i Manufaktur og Skotøj
til allerbilligste Priser.**

A. Larsen, Sommersted,

Pumpemager og Brøndgraver.

Jens Jacobsgaard, Sommersted,

Møbelfabrik og Møbellager.

**Fabrikation af Mahogni- og Egetræsmøbler
i moderne Stil.**

Andreas Dall, Mølby,

Smedemester,

anbefaler sig som Vogn- Beslagsmed.

Hans Hansen, Mølby,

Møbel- og Bygningsnedkeri.

❧ **Færdige Liggister** *haves stedsse paa Lager* ❧

M. Madsen, Mølby, Indehaver af
Savværket Tovskov Mølle.

Lager af

Ege og Gran, Tømmer og Brædder i alle Dimensioner
saa vel som færdige Møbler.

I. P. Christensen, Jels,

anbefaler sig som Tømmermester.

Marius Overbeck, Jels,

anbefaler sit Lager i *Bygningsmaterialier.*

Byggeforretning og Liggistemagasin.

H. P. Dinesen, Jels,

anbefaler sit

❧ **Savskæreri og alt til Faget henhørende.** ❧

J. Lastein, Blikkenslager i Jels,

anbefaler sit Lager af præmierede Mejerispande.

Største Udvalg af Stald- og Vognlygter samt Lamper og Husholdningsgenstande.

Jels Dampfarveri,

⤿ **Appretur- og Tøjrensings-Anstalt,** ⤿

anbefaler sig

med alt til Faget henhørende.

M. Hansen.

H. M. Hansen, Smedemester, Jels,

anbefaler
nye og brugte Vogne.

PETER EEG - JELS

Mode - Manufaktur - Konfektion - Skotøj.

Specialiteter:

Udstyrsartikler. — Færdige Herre-Garderøber.

Laurids N. Schmidt,

— Jels. —

Kolonial-, Manufaktur-, Jern- og Stentøjshandel.

Lager af Tobak, Cigarer, ff. Vine, Kul, Guano

— — — og undersøgt Markfrø. — — —

— Telefon Nr. 1. —

— Telefon Nr. 1. —

-- M. J. Lund, Jels. --

(Steinbrings Eftf.)

Kolonial- og Jernkram, Gødningstoffer
og Markfrø.

L. J. BECK, Hjulmager, Jels,

anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

P. Jegsen, Jels.

Maler- og Lakerer-Forretning.

Hans A. Baagøe, Jels,

anbefaler sig som Bygningsmester.

Hans Bordorff, Skodborg,

Smedemester,

anbefaler nye og brugte Vogne.

N. H. Sterndorff, Skodborg-Mølle,

anbefaler Korn- og Mølleriprodukter.

N. P. Juhl, Skodborg,

anbefaler sit

Bageri & Konditori.

T. E. Dahl, Skodborg,

anbefaler sin

blandede Forretning.

Nicolai Sørensen, = Skodborg, =

Skrædder-Forretning.

Herre-Klædninger og Dame-Kostumer efter Maal leveres solidt og billigt,
samt moderne Stoffer til moderate Priser.

Chr. O. Christiansen, Skodborg,

anbefaler sin

Kolonial- og Jærnvarer-Handel.

Markfrø, Kul, Koks, Briketter.

Huder og Skind købes til højeste Dagspriser.

Telefon Nr. 3.

Telefon Nr. 3.

A. H. Junker, Skodborg,

Manufaktur-,
Modevare-, Konfektions- og Skotojstørretning.

I. Bertramson,

Telefon 2.

Gæstgivergaard, Skodborg.

Telefon 2.

P. Lassen, Skodborg,

Møbel- og Bygningssnedker,

anbefaler sit

Lager af færdige Ligkister.

Morten Høfner,

Skodborg.

anbefaler sin Malerforretning.

Nyeste Tapetmønstre. — Ff. Gulvolie.

Chr. Birkedal, Aulmager.

— Skodborg. —

P. P. Westergaard, Over-Jersdal,

anbefaler sit Mølleri, Rug- og Finbrøds-Bageri.

L. J. Petersen, Over-Jersdal,

Telefon Nr. 3.

anbefaler sin

Telefon Nr. 3.

Kolonial- og Manufaktur-Forretning.

Stort Lager i Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende
Vaskekøbler.

Forhandling af J. P. Junggreens Skraa- og Røgtobakker.

C. Hansen, Skomager,
Over-Jersdal,
anbefaler sin
Skotøjsforretning.

Peter Nissen, Over-Jersdal Kro.
Gæstgiveri, samt Køretøj til Udlejning.

- B. BRODERSEN, -
Over-Jersdal. Over-Jersdal.
Maler, Tapetserer, Vognlakerer og Glarmester.

Hans Rudebeck, Over-Jersdal
- - Sadelmager og Polsterer. - -
Lager af Seletøj, Møbler og alt til Faget henhørende.

D. Detlefsen, Over-Jersdal,
anbefaler
Bageri, Konditori og Mølleri.

Niels A. Hansen,
Bevtoft. - - (J. Jørgensen's Efterflgr.) - - Bevtoft
Kolonial-, Manufaktur-, Stentøjs- og Grovare-Forretning.

Heinrich Dahl, Østerlindet.
— Kolonial-, Jærn- og Kortvare-Forretning. —
Ribe Kakkellovne og Komfurer.
Byggematerialier, Kalk og Cement, Kul, Koks, Briketter,
Tjære og Tagpap.
Lager af Foderstoffer, undersøgt Markfrø og Guanoer,
Tømmer og Brædder.
Udsalg af Landbrugsmaskiner.

Telefon Nr. 1.

Telefon Nr. 1.

Heinr. Nielsen,

Agerskov.

Maler og Vognlakere. Tapet- og Farvehandel.

J. P. Toft, Rødning.

Hjulmager-Forretning.

Jærn- og Stentøj og
Kortevare. Dall & Jepsen, Rødning, Glasvarer.

Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekedler.

Mod Kontant 4 pCt. Rabat.

M. Hansen, Rødning.

Kontant-, Manufaktur-, og Mode-Forretning. Herre-, Dame- og Børne-Konfektion. Skotøjslager.

H. Chr. Andersen, Rødning.

Bog- og Papirhandel, Bogbinderi.

Lager af Fonografer og Grammofoner samt danske og tyske Valser og Plader.

A. S. Bøggild Gundersen,

Rødning. - - - Kolonialvareforretning. - - - Rødning.

Lager af Kul og Briketter.

A. P. Christoffersen,

Rødning,

anbefaler sin **Isenkram- og Stentøjs-Forretning.**

Ribe Kakkelovne og Komfurer.

Chr. J. Ravn, Rødning,

anbefaler

Tømmer og Brædder, Kalk, Cement, Tagpap, Søm og Jærnvinduer, Jærnbjælker, Jærntag, Tagsten, Mursten, Drænsrør m. m.

H. Rasmussen, Rødning,

Handelsgartner.

Chr. M. Christoffersen, Rødning.

Fotografisk Atelier.

T. P. Beck, Harreby, *Telefon-Amt.*

Kolonial-, Manufaktur-, Skotøjs-, Jærnvare-, Glas- og Stentøjs-Forretning.
Tobakker, Cigarer, Vin og Spirituoser.

Sæson-Lager af Kunstgødning og Markfrø, Brædder, Tommer, Cement,
Kul, Koks, Briketter. Ribe Kakkellovne og Komfurer.

L. H. K. Winther, Gram.

Billigste Manufaktur-,
Konfektions- og Udstyrs-Forretning.

Gram Uldvarefabrik i Gram

anbefaler solidt og smukt Herre- og Dametøj i aller-
bedste Kvalitet, samt leverer alt til Farveri, Spinderi
og Tøjrensning henhørende.

Chr. Andersen.

A. Hansen, Handelsgartner,

Telefon Nr. 17, **Gram Slotshave,**

anbefaler alt til Gartneriet henhørende.

Varer til billige Priser.

P. Simonson Gram.

Bygningsmaterialier. Støbegods.

Mobelmagasin.

Liggistemagasin.

Telefon Nr. 12.

„Gram Maskinværksted”

Telefon Nr. 12.

(J. M. Behrens)

Installations-Forretning og Maskin-
værksted.

Jens Sørup, Gram,

Mølleri.

— — Korn & Foderstoffer. — —

Telef. 20.

Hotel „SLOTSKROEN“, Gram.

Telef. 20.

Jens Mordhorst.

Oluf Aastrup, Gramby.

==== *Manufaktur- og Modevarer.* ====

Stort Udvalg, billige Priser.

Brødrene Schrøder, Gramby.

Telefon 25

Kolonial-, Manufaktur-, Jern- og Kortevarer.

— Vin, Cigarer, Foderstoffer, Markfrø. —

Store Partier ægte Import-Cigarer haves
stedse paa Lager.

Telefon 25

Jørgen Timmerby, Smedemester,

Gramby.

Reparationsværksted for Landbrugsmaskiner, Smedejerns-
gitre og Gelændere af flere Konstruktioner.

Cykler og Tilbehør af forskellige Fabrikater, fra de
bedste til de billigste.

Bygningsbeslag af eget Fabrikat, Vogn- og Hestebeslag.

Skotøjslager. P. Jacobsen, Skotøjslager.

Bestillinger efter
Maal.

Gramby.

Reparationer udføres
hurtigt og billigt.

L. J. Lauritzen, Gramby,

anbefaler sit

Manufakturvarelager til det ærede Publikum.

GRAMBY SAVVÆRK

(G. m. b. H.)

Dampsavværk, Mobil- & Bygnings-snedkeri.

Telefon Gram Nr. 26.

Chr. J. Kræmer, Gramby.

Mobil- og Ligniste-Magasin, Lager af Gravmonumenter.
Agentur- og Livsforsikring.

Niels Hansen, Toftlund.

*Bog-, Papir- og Kunsthandel, Bogbinderi.
Stort Lager af indrammede Billeder, passende til Brude-
og Festgaver.*

K. P. Friis, Toftlund, Hjulmager,

anbefaler sig med alt til Faget henhørende

Rasmus Brik, Toftlund,

bringer herved sin

Skotøjs-Forretning i velvilig Erindring.

Reparationer udføres hurtigt, solidt og til moderate Priser.

P. P. Detlefsens Enke, Toftlund,

anbefaler et stort Lager af

Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

M. A. Prinds, Toftlund,

anbefaler et stort Lager af **Kolonialvarer** i kun bekendte
prima Kvaliteter.

Smukt Udvalg i Glas- og Stentøj.

Brødrene Solbek, Arnum,

Kolonialvareforretning.

Lager af Ribe Kakkelovne og Komfurer.

Undersøgt Mark- og Havefrø, Guano,

Tommer, Brædder, Kalk, Cement, Kul og Briketter.

Slagtermester S. H. Petersen, Skærbæk,

anbefaler sit **Slakteri.**

Flæsk og Kød modtages til Røgning.

H. Hansen, Skærbæk, Byggeforretning,

anbefaler sit Lager af alle Slags **Bygningsmaterialier.**

H. F. Hansen, Skærbæk,

Kolonial-, Kortevare- og Stentøjs-Forretning.

Særligt anbefales

ff. aflagr. Tobakker og Cigarer, Vine og Spirituoser.

Vaske- og Vridemaskiner. Tøjroller.

Telefon Nr. 34.

Telefon Nr. 34.

Husk, at i **J. Lorensens Værksted**
i Skærbæk

faas de bedste **Landbrugsmaskiner** og **Reservevedele.**

Boy Thyssen, Skærbæk.

Kolonialforretning og Kulhandel.

Bendix Rossen, Skærbæk,

anbefaler sit Bageri

H. J. Jepsen, Skærbæk.

Pumpe- og Hjulmagerforretning.

Ajlepumper, Ajlespredere, Vandledningsrør og artesisk Brøndboring
anbefales.

I Flensborg Møbellager i Skærbæk

hos M. Ganderup

køber De bedst og billigst Møbler, Kolonialvarer,
Glas, Stentøj, Kortevarer
og alle Slags Udstyrsartikler.

Chr. St. Schmidt,

Skærbæk.

Ure, Guld- og Sølvare-Lager.

Reparationer udføres solidt og billigt.

P. NIELSEN, Rejsby ved Brøns.

- - Kolonial-, Korn- og Foderstof-Forretning. Kul og Kunstgødning. - -

Jens har af sin Madkæreste faaet en kold kvart And indpakket i Avispapir; idet han pakker den ud, bemærker han filosofisk:

„Det er længe siden, at jeg har fundet noget saa fornuftigt i Bladene.“

*

*

*

Fra hvem stammer Ordsproget: Tavshed er Guld?

Formodentlig fra et ulykkeligt Menneske, der havde en klaverspillende Kone, 6 skrigende Unger, en Papegøje og en Fonograf.

Fra Sønderborg By og Amt.

Min fineste Margarine **PRIMUS**

smager, smelter og bruner som bedste Natursmør.

„**Primus**“ tilberedes efter en ny Fremgangsmaade af de nyeste Raamaterialier i Forbindelse med den bedste Mælk og Fløde.

„**Primus**“ burde ikke mangle i nogen Husholdning, da samme besidder alle de Fortrin, som godt Smør har, smager som Smør paa Brødet, er overhovedet i Udseende og Smag ikke at skelne fra Smør.

„**Primus**“, omhyggeligt forarbejdet, er fast, kærnefuld og produktiv som Smør, da Vanddelene efter Mulighed er bortfjernede, noget, der særlig for Husmoderen er ensbetydende med en stor Besparelse.

„**Primus**“ anbefales enhver Husholdning. Den kommer ikkun frisk i Handelen og kan efter Ønske faas igennem enhver Detail-Forretning.

Margarinefabrik
Sønderborg.

Tel. Nr. 22.

P. Knarhøj.

Alle Slags Mel og Gryn,

sur **Sennep** samt forskellige Slags **Fodervarer** anbefales fra

Sønderborg Valsemølle,

Telefon Nr. 35.

Peter Hansen.

NIS SØNNICHSEN,

Sønderborg. — Telefon Nr. 34.

Korn- og Foderstof-Forretning.

Sønderborg. **J. H. Kock.** Manufaktur.

Specialitet: Hvidevarer og Senge.

Engros-Lager „Hadeka“, E. G. m. b. H., Berlin og Chemnitz.

Kontant-Indkjøb i Fællesskab

med ca. 300 store Forretninger, derfor

== billigste Salgspriser. ==

Helmer & Jørgensen,

Sønderborg.

Manufaktur-Forretning.

Bossen & Bock,

Sønderborg. Tel. Nr. 36. — Broager. Tel. Nr. 36.

Manufaktur- og Modevarer,

Herre- og Dame-Konfektion.

Udstyrs-Artikler. Salg imod Kontant.

Største Lager. Billigste Priser.

A. Behn, Sønderborg,

- - - Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jern- og Kortevarerforretning. - - -

Lager fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik.

Jørgen Møller, Sønderborg.

Telefon 217. — Perlegade 44. — Telefon 217.

Jern- og Kortevarer. — Glas, Porcelæn og Stentøj. — Lamper.

Kakkelovne og Komfurer.

Normal-Patent-Decimalvægte. — Herkules-Ajlepumper.

Jernpumper og Rør. — Jern-Vinduer. — Have-Møbler.

Stort Udvalg! Billige Priser!

J. Staugaard, Sønderborg,

Telefon Nr. 299. **Mekaniker.** Banegaardsgade 8.

Special-Forretning for Cykler, Symaskiner og Avtomobiler.
en detail! en gros!

⇒ **Avtoriseret Chauffør-Skole.** ⇒

Pengeskabe, Grammofoner. Stort Udvalg i danske Plader.
Specialitet: **Alsia- og Korea-Cyklar. Pfaff-, Viktoria- og Alsia-Symaskiner.**

Stort Udvalg og billige Priser. Reel Betjening.

Reparationer paa **alle Slags Fabrikater** udføres solidt og fagkyndigt
i mit store, dertil indrettede Værksted.

HANSEN & Co.

Graasten og Sønderborg: Perlegade 96 og Dybbølgade 2 a,
Telefon Nr. 31 og 322,

anbefaler sin Forretning i

Korn, Foderstoffer og Kunstødnng.

Marius Madsen, Sønderborg.

Perlegade 29. — Telefon 54.

Specialhus i Mode-, Manufaktur- og Kortevarer, Uldvarer,
Lærreds- og Udstyrssager. —

— **Fjer og Dun. Arbejder-Artikler.** —

Salg kun imod Kontant med lille Fortjeneste.

Hans Hansen,

Perlegade 23. **Sønderborg.** Telefon 213.

Manufaktur & Konfektion.

Special-Afdeling: Herre-Garderobe og Skotøj.

Folkebanken for Als og Sundeved,

Sønderborg

forrenter Indskud fra Dagen efter Modtagelsen

paa Check-Konto 3 1/2 %

„ Sparekasse-Konto „ 4 1/2 %

„ Indlaans-Konto „ 4 1/2 %

Agenturer i Nordborg og Lysabild.

C. A. Petersen, Sønderborg,

Perlegade 6. **Skomagermester.** Perlegade 6.

Største Lager af kun prima, solidt og smukt

=== **Fodtøj for Herrer, Damer og Børn.** ===

Bestillinger efter Maal udføres i korteste Tid.

Bunde & Mørup,

Manufaktur.

Konfektion.

Moderne Herreartikler! Klædninger efter Maal!

Telefon 389.

Sønderborg,

Telefon 389.

Perlegade 31.

**Skal Kærlighed Dem Lykke bringe,
Køb Holger Hansen's Forlovelsesringe!**

Guldsmed Holger Hansen, Gravør.

Storegade 45. Sønderborg. Telefon 274.

Chr. Otten, Sønderborg.
Storegade Nr. 78.

Bageri og Konditori.

Vi bringer i samtlige Manufakturvarer

=== **altid det Rigtige** ===

til vore bekendt yderst kalkulerede Priser.

Chr. Rode, Andersen & Birkedal,

Indehaver:

Sønderborg. Telefon Nr. 62.

P. Helmer, Sønderborg,

Telefon 104.

Etableret 1867.

Kolonialvare-Forretning.

Peder Stoffer, Sønderborg,

Specialforretning i
Herre-Klædninger o. s. v.

Johns. Møller,

Telefon Nr. 276.

Telefon Nr. 276.

Sæbefabrik i Sønderborg.

Hans P. Hansen.

Havnegade 20.

Sønderborg.

Telefon 110.

Kolonialvarer, Stentøj,

Kortevarer og alle Slags Skibsudrustnings-Artikler.

P. H. Stuhr,

Perlegade 21.

Sønderborg.

Perlegade 21.

Cykler og Symaskine-Forretning.

Eget Reparations-Værksted.

Peter Terkelsen,

Perlegade 71.

Sønderborg.

Telefon 240.

Kolonial-, Spirituosa- & Cigar-Handel.

Specialitet: Frø-Forretning.

K. Terkelsen,

— Broderitorretning & Tegne-Atelier, —

Sønderborg,

2, Banegaardsgade 2.

Odense Ægforretning i Sønderborg
er Køber af Æg til højeste Notering, som meddeles 8 Dage
forud. Kontant Afregning, ingen Fragt, fri Emballage.

Holger Hollensen, Sønderborg, - - - -
- - - - Perlegade 7.
*Specialforretning i Herre- og Drenges Garderobe,
færdig og efter Maal.*

Chr. Schmidt, Broager,
anbefaler sit velassorterede Lager i
Kolonial-, Jernvarer og Stentøj.
Stort Udvalg! Billigste Priser!

Fra Tønder By og Amt.

S. C. Lorensen, Tønder,
Kolonialforretning.
Specialitet i Tobak og Cigarer.

Tønder Landmandsbank

(„Actien-Gesellschaft“)

i Tønder.

Oprettet 6. September 1901.

Aktiekapital 700,000 Mark, fuldt indbetalt.

Indskud forrentes straks fra Modtagelsesdagen.

Filialer i Skærbæk og Gram. Agenturer i Højer og Bylderup.

Bager N. Lassen, Tønder,
anbefaler sit Bageri.

 C. W. Hänsel, Tønder,

Snedkeri med Maskindrift.

Ligkister i Eg og Fyr.

Ligklædninger og Kranse.

Tønder Farve- og Tapethus.

Maler J. Jessen, Tønder,

VESTERGADE 53.

Udsalg af Oljefarver og klæbefrie Gulvoljer.

S. C. Sønnichsen, Tønder,

Agent for Brandforsikringselskabet „Danmark“.

Asmus A. Matthiesen,

Tønder,

 anbefaler sin Kolonialforretning.

Tobak og Cigarer.

Bager Th. Petersen,

Vestergade, Tønder,

anbefaler sig til Landbefolkningen.

Hans Hansen,

Slotsgade,

(tidl. JOH. D. HANSEN)

Tønder,

anbefaler sin *Kolonial-Forretning.*

Prima Varer! Billigste Priser!

Johannes Jensen, Tønder, Vestergade.

Lager af Fodtøj. -- -- Bestilling efter Maal.

 Ikke passende byttes. *Skaftforretning og Utensilier.*

Hans Outzen, Tønder,

Møbelfabrik og Lager.

Maskinsnedkeri med elektrisk Drift.

Bygningsarbejde leveres hurtigt og billigt.

M. Barsøe, Tønder,

Vestergade.

Bog- og Papirhandel. Bestillinger paa danske Bøger
og Tidsskrifter modtages. Klaverer stemmes.

Hansen & Bahnsen,

Storegade 13.

Tønder.

Telefon 68.

Største og billigste

Manufaktur- og Konfektionsvare- Forretning

her paa Pladsen.

Stort Lager i alle Manufakturvarer, Herre-, Dame-
og Børne-Konfektion,

Skotøj, samt alle Slags Kortevarer.

Salg kun mod Kontant med lille Fortjeneste.

Billige, men faste Priser.

Godtfred Meier,

Vestergade 64, Tønder.

Specialforretning i Cykler og Symaskiner.
Reparationsværksted.

August Müllers Drogeri, Tønder.

Alle frigivne
Apothekervarer,
Sygepleje-Artikler,
Forbindingsstoffer,
Parfumerier,
Toilette-Artikler.

Ko'onialvarer,
Delikatesser,
Vin og Spirituoser,
Cigarer og Cigaretter,
Chokoladø og Kakao.

Urmager M. C. Sørensen, Tønder.

Stort Lager af
Ure-, Guld- og Sølvvarer, Brillor, Kikkerter osv.
Reparationer under Garanti i mit Værksted.

CHR. SKOV, Skræddermester, Tønder.

Stort Lager af
Tøjer til Herre- og Damegarderobe.

Ehm Christensen,

Tønder.

Manufaktur- og Modevarer.

Herre- og Dame-Konfektion.

Hvidevarer. Færdigt Linned. Fjer og Dun.

S. C. Sønnichsen's Eftf.

Tønder.

Lager af Kunstgodning og Markfrø.
Norregade 42.

Telefon 44.

P. L. DINSEN'S Kolonialforretning,

Tønder.

Dearings Slaamaskiner haves paa Lager med Reservedele.
Dearings Selvbinder besorges billigst. Bindegarn til samme
paa Lager.

- ANTONI VESTERGAARD -

TØNDER

anbefaler sin

Korn-, Foderstof- & Melforretning.

A. H. JUNKER. ✻ BREDE.

Kolonial-, Manufaktur-, Glas-, Porcelæn-, Stentøjs-, Tobak- og Cigar-
handel. Kakkølvne og Komfurer. Stort Lager i Vin og Spirituoser.

N. Jepsen, Bredebro,

Blikkenslager og Skifertækker.

Udvalg i Husholdningsgenstande.

Mejerispande, selvlavede og Fabriksarbejde.

Moderen gaar med sin lille Søn Peter over Markeds-
pladsen, og der veksles følgende Replikker:

Peter: „Moer! Køb mig en Honningkage.“

Moderen: „Nej! Du spiser den jo lige straks.“

Peter: „Næh, jeg gør ikke.“

Moderen: „Saa har Du jo heller ingen Brug for den.,,

Fra Flensborg By.

Skibbroen 3,
Flensborg.

„Sommers Hôtel“,

Skibbroen 3,
Flensborg.

ligeoverfor

Dampskibspavillonen og i Nærheden af Banegaardene.

A. E. Colding, Flensborg,
anbefaler sin
Vinhandel.

J. Jessen & Co. Efterfølger,

Flensborg. (Indeh. I. C. Paulsen). Flensborg.

Kolonialvarer og Markfrø engros. Sæbefabrik.

Specialitet: Snehvid Sølvsæbe og Cresim-Sæbe.

Jens M. Ferdinand, Flensborg,
Angelbogade 16.

Kaffe-Special-Forretning.

„Magasin du Nord“, Flensborg.

Mode- og Manufaktur-Forretning.

H. C. Christiansens Eftf.

Indehaver: Klüver & Petersen.

H. Wohlenberg, Flensborg.

Nystaden 71.

Egen Linier-Instalt.

Storegade 32.

Elektrisk Drift! Bogbinderi og Bogtrykkeri. Elektrisk Drift!

Specialitet: Fremstilling af Forretningsbøger

med enhver Linjatur og efter enhver Opgivelse.

Monsterark og Prisliste sendes gerne.

Spare- og Laanekasse

for Flensborg og Omegn, S. m. b. H., i Flensborg,
Nørregade Nr. 11/13, 1. Sal.

Forrenter Indskud: Opsigelse 6 Maaneder med 4 pCt. p. a.
Kort Opsigelse med 3½ pCt. p. a.

Kontordag hver Lørdag fra Kl. 10—12 Form. og 2—4 Efterm.

Kontoret er aabent
hver Søndag fra Kl. 10—12 Form. og 3—6 Efterm.

Bogholderen modtager Indskud imod Kvittering og ud-
betaler mindre Beløb.

„FOLKEHJEM“

Norre-Chaussé Nr. 7. Aabenraa. Telefon Nr. 257.

Hotel, Restaurant & Kafé.

Hyggelige Selskabslokaler, Læseværelse
og stor Sal.

Staldplads og Staldkarl haves.

Til Markedsfortegnelserne

er der efter Trykningen af vedkommende Af indgaaet følgende Bemærkning:

Tuehoe: Det 3 Dages Foraars markedsbegynder ikke den 17. April, men den
17. Marts.

Münster: Magerbælgmarkedet den 14. Oktober er blevet henlagt til den
18. Oktober.

Bliv Medlem af Foreningen:
**Dansk Oplysnings- og
Arbejdsanvisnings-Kontor**

(Arbejdersekretariat)

Nørregade 112. i **Flensborg.** Telefon Nr. 879.

Formand og Forretningsfører
Generalagent Hans Petersen.

„TEUTONIA“

FORSIKRINGSAKTIESELSKAB I LEIPZIG.

Livs-, Udstyrs- og Militærtjeneste-Forsikringer, Livrente-
forsikringer af forskellig Art.

Livsforsikringer uden Lægeundersøgelse op til 20,000 Mk.

Uheldsforsikringer med og uden Præmietilbagebetaling,
Rejseuheldsforsikringer, Livsvarige Jernbane- og Dampskibs-
uheldsforsikringer.

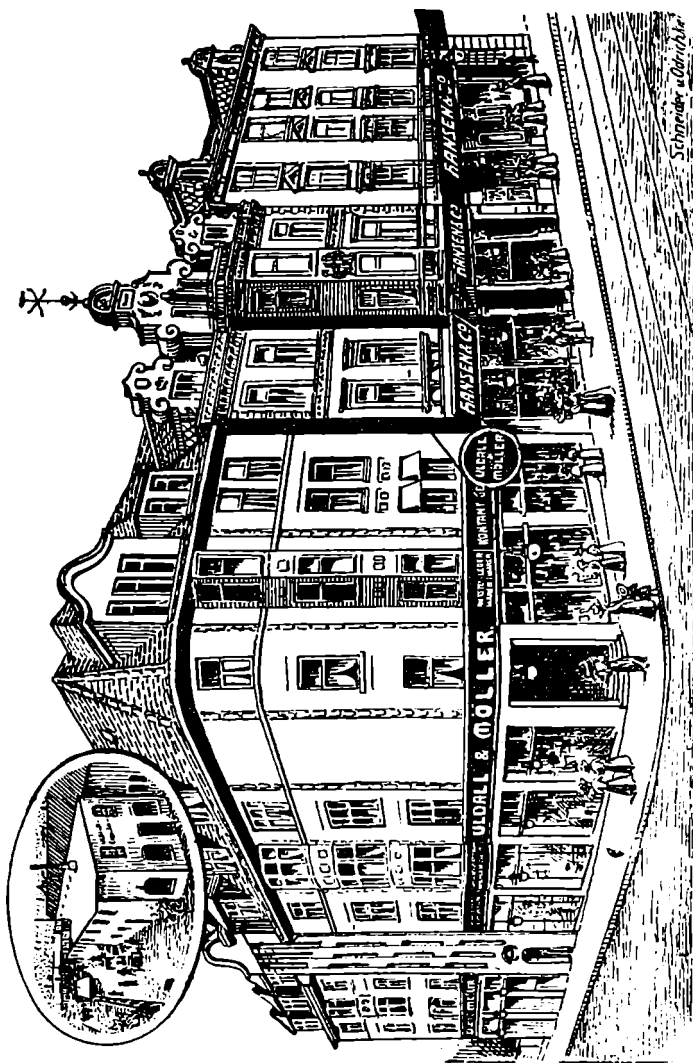
Meget liberale Forsikringsbetingelser.

En ny Forsikringsmaade har „Teutonia“ ind-
ført, idet samme paa en (efter et Aar allerede
uafhængt) Police yder Alderdomsforsikring.
Begravelseshjælp og Pension. Forsikrer
f. Eks. en Person paa 30 Aar sig med 10000 Mk.
paa 20 Aar og dør i det 3. Aar, saa bliver, uag-
tet Præmiebetalingen straks standses,
der straks betalt 1000 Mk. i Begravelseshjælp,
derpaa 1000 Mk. i aarlig Pension i 17 Aar og
efter disses Forløb endnu Forsikringssummen
10000 Mk. (altsaa i det hele 28000 Mk.) Fore-
spørgsler med Opgivelse af Alder udbedes til

Generalagenturet

Hans Petersen, Flensborg, Aabenraagade 69.

Telefon Nr. 983 og 879. Kontor Nørregade 112.

Firmaerne Hanson & Co.s Uldall & Møllers Forretningshuse i Flensborg.

Afdeling: Herre- og Drenge-Garderobe samt Skotøj. Nørregade 92, 94, 96. Telefon 2209.

- Manufaktur- og Hvidevarer etc., Nørreg. 98-102. Tel. 2173.
- Kortevarer etc. en gros, Nørregade 94-96. Bagbygningen og Skibbroen. Telefon 2172.

Til Læserne!

Originale Bidrag, der formenes egnede til Optagelse i Sprogforeningens Almanak, bedes indsendte til Udgifveren i Aabenraa, som paa Forlangende leverer de ikke benyttede Manuskripter tilbage igen.

Som egnede Bidrag kan nævnes:

Sagn og gamle Overleveringer fra Landet mellem Kongeaa og Ejder.

Gamle Optegnelser og Dokumenter af almen Interesse.

Gamle Ordsprog, Leveregler, Indskrifter, Viser o. s. v. fra vort Hjemland.

Beretninger om gamle Fund, gamle Skikke, store Ulykker, Krigsbedrifter og Krigsminder.

Fortællinger og Skildringer, der knytter sig til og belyser Folkelivet i Nordslesvig i ældre og nyere Tid o. s. v.

* * *

Sprogforeningens Almanak, til hvis Formaal det ogsaa horer at støtte det danske Sprog og den danske Nationalitet i Nordslesvig, ønskes — ligesom den skrives for Folket — ogsaa skreven af Folket.

Alle og enhver, som hylder disse ovennævnte Formaal, bedes virke for den stadig videre Udbredelse af Sprogforeningens Almanak.

Det ved Almanakkens Udgivelse fremkomne Overskud gaar til Sprogforeningen.

Udgiverne.

